

VÅRD I TID
VÅRD EFTER BEHOV

FÖRSLAG TILL BUDGET FÖR 2022

Socialdemokraterna
I STOCKHOLMSREGIONEN

Innehållsförteckning

Inledning **3**

God ekonomisk hushållning i regionen **5**

En vård som ges i tid och efter behov **7**

Fortsätt bygga en stark Stockholmsregion **8**

En trygg Stockholmsregion för alla **9**

Region Stockholms ekonomi behöver saneras **10**
Budgetens ekonomiska ramar och förutsättningar 22

En generalplan för en vård som ges i tid och efter behov **30**

Snabb, pålitlig och attraktiv kollektivtrafik för ett tillgängligt Stockholm **58**

En färdtjänst som medborgarna kan lita på **70**

Tillgänglig skärgårdstrafik **73**

Jobb, tillväxt och klimat – En stark Stockholmsregion för ett starkt Sverige **74**

Ett levande och jämlikt kulturliv **81**

Fastighetspolitiken – kortsiktigt tänkande och slösaktiga affärer **83**

Bilagor **86**
Tabellbilagor - Resultat per enhet: 86

Taxor och avgifter **94**
Investeringar 96

Inledning

Sedan över ett och ett halvt år tillbaka kämpar Sverige tillsammans med resten av världen mot covid-19-pandemin. Även om läget fortfarande är osäkert talar mycket för att en väg ut ur pandemin nu kan vara inom räckhåll. Ekonomin återhämtar sig snabbt, fler kommer åter i arbete och nya möjligheter att lösa samhällsproblemen skapas.

När smittspridningen nådde Sverige sattes Stockholmsregionens sjukvård under hård press. Medarbetare inom vården har gjort och gör enorma insatser för att skydda människor i riskgrupper och vårda sjuka. Samtidigt har allvarliga brister i organisationen och arbetsvillkoren synliggjorts, inte minst i vår region. Vår främsta prioritering i detta budgetförslag är att stärka Stockholmsregionens sjukvård.

Vård efter behov och i tid måste garanteras.

Vårdskulden ska tryckas tillbaka och vårdköerna ska kortas.

Vårdens pengar ska gå till vården. Inte till slösaktiga och ovidkommande utgifter såsom fortsatt miljardrullning till konsultbolag, svällande byråkrati och ständigt nya och dyra vårdmarknader som Stockholms skattebetalare tvingas betala ett överpris för samtidigt som vårdkvaliteten haltar.

För oss socialdemokrater kommer välfärden alltid först. En gemensamt finansierad sjukvård som ges efter behov är en grundbult i den svenska välfärdsmodellen. Regionen behöver stabila sjukhus och välrustade vårdcentraler som är jämlikt fördelade över hela länet. Vårdpersonalen ska ha goda villkor och fler kollegor för att säkerställa att vård ges i tid och efter behov.

Idag förmår inte Sveriges rikaste region att ge vård efter behov, och den sjukvård som erbjuds är mer tillgänglig för vissa än för andra. Alldeles för många stadsdelar och kommuner i Stockholmsregionen saknar i dagsläget tillgång till grundläggande sjukvård. Ständiga varsel, kroniskt underfinansierade sjukhus och vårdcentraler, samt vårdpersonal som behandlas som slit- och slängvaror är inte värdigt landets rikaste region. Ingen annanstans i Sverige är gapet mellan en regions förutsättningar att erbjuda vård och vårdens kvalitet lika stort som i Region Stockholm.

Vi socialdemokrater tror på Stockholmsregionen. Vi är övertygade om att en stark Stockholmsregion ger ett starkt Sverige. Fler och växande företag behövs för en fortsatt stark sysselsättning och ekonomi. Innovationer, entreprenörskap och forskning i världsklass gör regionen till Nordens och Sveriges främsta tillväxtnav. Så ska det fortsatt vara och ambitionerna ska höjas mer därtill. I tunnlar, på vägar och på spår ska det rulla kollektivtrafik

som gör livet enklare för stockholmarna, stärker arbetsmarknaden och vässar konkurrenskraften. Vi ska klara av jobben och den ekonomiska utvecklingen i kombination med klimatomställningen och jämlikheten.

Efter 15 år av Moderat vanstyre behöver Region Stockholm ett nytt ledarskap. Ett ledarskap som tar ansvar, och tar Stockholm på allvar. Ett nytt ledarskap som har en generalplan för att korta köerna och garantera sjukvård i hela regionen. Som tar stockholmarna, deras skattepengar och deras vårdbehov på allvar. Som i varje beslut utgår från vad som är bäst för patienterna och vårdpersonalen – inte vad som är bäst för konsultbolag eller andra privata intressen.

Med denna budget pekar vi ut en alternativ riktning för sjukvården och kollektivtrafiken efter valet 2022. I stället för Moderata nedskärningar så ska vård efter behov och i tid garanteras, vårdskulden ska tryckas tillbaka och vårdköerna ska kortas.

Region Stockholm kan bättre.

God ekonomisk hushållning i regionen

Socialdemokraternas principiella utgångspunkt för hanteringen av stockholmarnas skattepengar är att varje krona ska vägas på guldvåg.

Detta utifrån respekten för den enskilde medborgaren men också utifrån att samhällets gemensamma resurser ska värnas och nyttjas ändamålsenligt. Principen är sålunda viktig av såväl ekonomiska som demokratiska skäl. En gemensamt finansierad välfärd kräver att medborgarna känner tilltro till hur skattepengarna som de betalar in hanteras och fördelas. Om medborgarnas tilltro till skattehanteringen sviktar finns en risk att även tilltron till den gemensamt finansierade välfärden försvagas. Det vore förödande för den svenska modellen som under årtionden stöpt om Sverige från ett fattigt land i norr till ett av världens mest konkurrenskraftiga länder.

Vi socialdemokrater menar därför att god ekonomisk hushållning måste råda i Region Stockholm. Budget ska följas och följa de lagar och regelverk som gäller för svensk offentlig sektor och förvaltning. Gemensamma resurser ska användas ändamålsenligt och onödiga utgifter och slöseri ska stoppas.

Vi är nämligen övertygade om att Region Stockholm kan uppnå såväl en sjukvård som kollektivtrafik i världsklass om regionens gemensamma resurser styrdes mer ändamålsenligt. Region Stockholm är och har länge varit Sveriges rikaste region.

Skattekraften är landets bästa och skattesatsen är landets högsta. Samtidigt brister patientsäkerheten, vård efter behov är inte garanterad för alla och den sjukvård som ges är ojämlikt fördelad över regionen.

Ekvationen går inte ihop. Någonstans försvinner pengarna och mycket pekar på att kroniskt gynnande av annat är kärnverksamheterna är slukhålet. Svällande miljardkostnader för konsulttjänster och hyrpersonal kvarstår. Ständigt nya vårdval och därtill tillkommande administration som ska utöva tillsyn över de konstgjorda vårdmarknaderna leder till en kostnadsutveckling som kraftigt överstiger den gemensamt drivna sjukvården.

Inte sällan uppdagas dessutom att Region Stockholm genomfört affärer, upphandlingar och andra projekt som gynnar enskilda intressen på Stockholmsregionens skattebetalares bekostnad. Det måste få ett slut. Därför presenterar Socialdemokraterna i denna budget en rad konkreta reformer för att råda bot på oegentligheter av olika slag.

Skatteslöseriet måste saneras bort från Region Stockholm. Skattepengar ska gå det som de är avsedda för i Region Stockholm – nämligen välfärden, sjukvården och infrastrukturen. Idag

betalar poliser, fastighetsskötare och barnmorskor en premie på sin landstingsskatt för att finansiera Moderaternas oduglighet. Det är en premie som hårt arbetande familjer i Region Stockholm inte har råd med – och som politiker inte har rätt att ta ut.

En vård som ges i tid och efter behov

För oss kommer välfärden alltid först. Varje dag står vi upp för en gemensamt finansierad sjukvård som ges i tid och efter behov – i hela regionen.

Vi tror på en sjukvård som prioriterar patienternas behov, före den fria marknadens frosseri. Vi vill se fler vårdanställda och ge dem goda villkor. Vi kommer heller aldrig acceptera att man ska behöva armbåga sig fram, eller att de som kan betala för sig får vård före de som egentligen har större behov av vård.

I Region Stockholm ska du kunna lita på att vården finns där när du behöver den. Du ska inte behöva kämpa eller armbåga dig fram för att du, dina föräldrar eller dina barn ska få vård i tid. Som patient ska du kunna lita på att den med störst behov alltid får den vård den behöver och att inga andra intressen är styrande. Ingen ska kunna köpa sig före i kön – betalningsförmåga ska aldrig gå före behov.

Det är en självklarhet att du ska kunna välja din vårdcentral eller barnavårdscentral. Samtidigt ska du som patient inte tvingas in i ett lotteri där du måste välja mellan en stor mängd kirurger eller specialister, utan i stället kunna lita på att all vård håller en hög kvalitet. Privata vårdgivare kan vara ett stöttande komplement till vården, men får aldrig bli patienternas enda alternativ. Det måste vara slutprivatiserat i stockholmarnas sjukvård – det är dags för vårdens pengar att gå till vård. Patienten ska kunna välja vård, samtidigt som vårdbolagen aldrig ska få välja bort patienter.

Vem du är eller var du bor i länet ska inte avgöra om du kan få vård i tid. Vårdinrättningar ska inte stängas ner där det inte är lönsamt. I stället ska mest resurser ska gå dit behoven faktiskt är som störst, i stället för dit det är lönsammast. Mer vård ska gå att få på din vårdcentral, och personalen ska inte tyngas av byråkrati och detaljstyrning.

Fortsätt bygga en stark Stockholmsregion

Stockholmsregionen är Sveriges tillväxt- och innovationsmotor. Men för att vi fortsatt ska ligga i framkant krävs aktiva insatser för att främja jobb, tillväxt och omställning till en mer klimatsmart region.

För Socialdemokraterna betyder fler jobb och växande företag att framtidstron stärks. Region Stockholm har ett ansvar för att visa ledarskap och koordinera arbetet för en växande huvudstadsregion. Vi tror på Stockholmsregionen som Sveriges tillväxtnav och vill se fortsatta investeringar och utveckling inom forskning och innovation, företagande och entreprenörskap.

Den ojämlikhet som finns i hela Sverige och särskilt i Stockholmsregionen måste bekämpas. Därför är det viktigt att tillväxten kommer hela länet till dels. Alla ska få ta del av utvecklingen i regionen, oavsett klass, kön eller bostadsort. Det är så vi bekämpar segregation och ojämlikhet. Ojämlikhet och segregation förhindrar alla stockholmare från att dela i och bidra till regionens välstånd. Ett Stockholm som växer utan att göra något åt ojämlikheten är som en motor som inte går på alla cylindrar.

Bostadsbristen är ett hot mot tillväxten, om vi vill locka hit människor från hela Sverige och hela världen för att studera, arbeta och skapa ett liv, måste det finnas bostäder till rimliga priser. Det måste även finnas grön infrastruktur och en rumslig planering som underlättar för medborgarna att promenera, cykla samt åka kollektivt.

Kontakt med omvärlden är viktig för innovation och tillväxt. Därför måste Arlanda kapacitet stärkas och bli mer tillgängligt med buss och tåg. Bromma flygplats ska avvecklas och där bör i stället bostäder byggas.

En trygg Stockholmsregion för alla

Medborgarnas trygghet, både den faktiska och den upplevda, ska öka på kort och lång sikt. Regionen har stor makt att öka tryggheten inom kollektivtrafiken, både på väg till och under själv resan, eller genom att säkerställa att våra gemensamma resurser aldrig finansierar organiserad brottslighet. Dessutom bör regionen samarbeta med kommuner och staten för att gemensamt öka tryggheten.

Våra gemensamma resurser ska aldrig finansiera organiserad brottslighet. Kontroll och insyn behöver finnas inom alla regionens områden då regionens alla delar upphandlar aktörer och ger bidrag till föreningar och organisationer. Detta gäller hälso- och sjukvårdsförvaltningen, trafikförvaltningen, färdtjänstverksamheten, kulturförvaltningen och tillväxt- och regionplaneförvaltningen. Att de olika förvaltningarna samarbetar, lär av varandra och samordnar arbetet är en framgångsfaktor i Regionens möjlighet att skapa trygghet för medborgare.

Det som utmärker Socialdemokraterna från partierna på högerkanten är förståelsen för att man måste vara lika hård mot brotten som mot brottens orsaker. Genom en välfungerande skola, trygga bostäder och hemmiljöer samt en välfärd som fångar upp de som är på glid drar vi undan grogrunden för gängen. Det är ur revorna i välfärden som kriminaliteten växer fram.

Region Stockholms ekonomi behöver saneras

För oss socialdemokrater är respekten för medborgarnas skattemedel ett kärnvärde. Varje skattekrona måste vägas på guldvåg och användas ändamålsenligt. Därför tycker vi det är olyckligt att styrningen och den ekonomiska hushållningen i regionen på många områden har havererat, vilket revisorerna ofta anmärkt på. Regionens tillväxt, skattekraft och hälsosamma befolkning har länge täckt upp för bristerna, men nu börjar det mångåriga skatteslöseriet komma ikapp högerstyret. Trots att regeringen genomför historiska satsningar på välfärden är den ekonomiska situationen i Region Stockholm fortfarande ansträngd. Det är nu centralt att de medel som tillförs faktiskt tillfaller stockholmarna och inte försvinner ner i något av de svarta hål som högerstyret skapat under sina 15 år vid makten.

Att nedskärningar inom sjukvården och höjningen av SL-taxan behöver genomföras är ingen slump. Det är en effekt av hur styret misskött regionens finanser under sitt långa maktinnehav. De nedskärningar och åtgärdsprogram som nu drabbar regionens sjukhus har sin grund i politiska beslut och prioriteringar. Då håller det inte att fortsätta gömma sig bakom verksamhetschefer och en svällande förvaltning. Då krävs i stället ett tydligt politiskt ansvarstagande.

Politikers uppgift är att ta politiskt ansvar, och delegera beslut om styrningen till förvaltningen. Inte att besluta om styrningen och delegera det politiska ansvaret till förvaltningen.

För att kunna vända utvecklingen behöver regionen genomföra en kraftfull sanering av regionens ekonomiska missförhållanden. Socialdemokraterna kommer alltid stå upp för Stockholms skattebetalare, och föreslår därför en rad åtgärder för att få kontroll över kostnaderna och styrningen i regionen. Socialdemokraterna vill ge regiondirektören ett antal centrala uppdrag som syftar till att minska regionens kostnader för konsulter, administration och ledning samt inhyrd personal. En ordentlig översyn av vårdvalssystemet är också nödvändigt för att få kontroll över ekonomin och en skenande kostnadsutveckling. I grunden är en god ekonomisk hushållning förutsättningen för att ge vård efter behov, och vård i tid.

Vårdpersonalen ska få fler kollegor

Anledningen till att vi ofta pratar om konsultkostnader och svällande administration är inte för att de tillhör våra hjärtefrågor. Vi gör det för att dessa är utmärkande kostnadsposter som skiljer vår region från andra. De har en högst verklig påverkan på regionens finanser och påverkar därmed också vår möjlighet att finansiera sjukvården.

Underfinansieringen av sjukvården i allmänhet och akutsjukhusen i synnerhet är en verklighet som dagligen gör sig påmind för medarbetarna. Socialdemokraternas absolut viktigaste prioriteringar i denna budget är att mer pengar ska gå till sjukvården, och att vårdpersonalens villkor måste förbättras. Situationen var svår redan innan pandemin, nu är den tuffare än någonsin. Vårdpersonalen måste få fler kollegor, inte färre. I ett redan ansträngt läge är det anmärkningsvärt att styret går vidare med nedskärningar på regionens sjukhus samtidigt som primärvården alltjämt är underfinansierad.

Socialdemokraterna vill tillföra mer pengar till vården och dessutom införa en rad åtgärder i syfte att förbättra arbetsvillkoren. Konkreta åtgärder i den riktningen är rätt till fort- och vidareutbildning och schemaläggning som ger möjlighet till återhämtning och en bra balans mellan arbete och fritid. Detta vill vi även ska gälla de upphandlade verksamheterna.

Kostnadsökningar inom vårdvalen

Ingenstans i Sverige är vården lika privatiserad som i Region Stockholm. Idag finns 39 vårdvalsområden i Region Stockholm. Övriga regioner ligger på sin höjd runt tio vårdval. Ett vårdval innebär i korthet att fri etablering råder inom ett avgränsat vårdområde. Fri etablering betyder att alla vårdgivare som uppfyller kraven och blir godkända kommer att kunna teckna ett avtal med Region Stockholm och starta verksamhet inom vårdvalet. Därmed får de i praktiken fri dragningsrätt på skattebetalarnas pengar.

Vi socialdemokrater är inte emot att vissa vårdinrättningar drivs i privat regi. Många av dem gör väldigt bra jobb och förtjänar all heder för det. Det vi menar är att det privata ska vara ett komplement till det offentliga, inte tvärtom, så som allt för ofta är fallet i Region Stockholm

Vårdval är en omvittnat dyr, ojämlik och ineffektiv metod för att organisera och tillhandahålla vård. Vårdgivarnas fria etablering försvårar kraftigt möjligheten till kostnadskontroll och det finns tydliga incitament för att uppmuntra överkonsumtion av viss vård, samt att prioritera lättbehandlade patienter och snabba besök framför kostsamma och mer komplicerade behandlingar. Vård efter behov har ersatts av vård utifrån efterfrågan.

Kostnaderna för sjukvården har under det senaste decenniet ökat i relativt hög takt i hela landet – men Region Stockholm sticker ut. Mellan åren 2017–2019 ökade kostnaderna med nära 14 procent. Vårdvalen kostade under år 2020 2,5 miljarder mer än vad de hade gjort med en kostnadsutveckling i linje med den övriga sjukvården. Detta är en utveckling som självklart är ekonomiskt ohållbar och som sänder en tydlig signal om att det som pågår i regionen är motsatsen till god ekonomisk hushållning.

När regionen nu, med siffrorna från 2020 som utgångspunkt, befinner sig i ett läge där varje invånare i Stockholmsregionen betalar cirka 3000 kr mer per år för vården än genomsnittet i andra regioner så är det centralt att dessa skattemedel säkrar en god och jämlik vård efter behov till alla invånare i vår region. Det är inte bara vi i oppositionen som bekymrar oss över vårdvalens kostnadsutveckling. Personalen, patienterna och även regionens egen förvaltning larmar om att utvecklingen är ohållbar.

Att vårdvalssystemet leder till ineffektiv sjukvård och slöseri med skattemedel är uppenbart. Det allvarligaste med systemet är emellertid att det innebär att användningen av sjukvårdens begränsade resurser ytterligare koncentreras till insatser för den relativt friska och relativt välbeställda delen av befolkningen. Sjukvårdens begränsade resurser satsas inte där de bäst behövs utan där efterfrågan är störst. Friska och välbeställda stockholmares överkonsumtion av vård finansieras av att sjukare och ekonomisk svagare stockholmare får avstå vård de egentligen behöver.

Det är dags att välja mellan vård till den som behöver den mest eller till den som ropar högst och kan betala för sig. För oss socialdemokrater är det självklart att behoven ska styra utbyggnaden och planeringen av vård.

Socialdemokraterna menar att en central uppgift är att ta kontroll över kostnadsutvecklingen, stoppa missriktad vinstjakt, svarta hål och i stället använda pengarna till att utveckla vården. Därför vill vi från 2022 se en utökad omstrukturering på 150 miljoner kronor från vårdvalen. Denna omprioritering ska öka successivt under de kommande planåren för att påbörja uppbyggnaden av en vård efter behov. Pengarna ska gå till att bygga ut specialistcentrum, en stärkt vård i egen regi, avtal med ideella aktörer och riktad upphandling.

Det ska skäras ordentligt i administrationen

Det är inte förvånande att det är svårt för regionen att följa upp 24,6 miljarder i utbetalningar och över 4000 enskilda vårdavtal. Det är ett system som öppnar upp för läckage, slöseri och ibland rent fusk. Högerstyrets bristande kontroll över vården och slapphänta uppföljning i kombination med eftersatta regelverk leder återigen till att vårdens pengar går till annat än just vård.

Sedan Moderaterna kom till makten 2006 och började införa vårdval har antalet administratörer i regionen ökat med hela 60 procent och antalet chefer med 30 procent. Under samma period har mängden sjuksköterskor minskat med 2,9 procent - trots att behovet av sjuksköterskor fortsatt är skyhögt.

Det är en helt omvänd ordning. Regionen behöver anställa färre byråkrater och fler sjuksköterskor, men den rådande styrmodellen skapar ett ständigt svällande behov av administration. Högerstyret har gett förvaltningen i uppdrag att hejda utvecklingen, men vill inte erkänna att det i själva verket är deras ideologiskt motiverade styrmodell som per automatik driver fram en växande administration.

För att ge perspektiv på hur stora problemen med administrationskostnaderna är i regionen så kan en parallell dras till Västra Götalandsregionen (VGR). Siffror från 2018 visar att om vår region hade haft lika stor andel administratörer som VGR hade vi haft 1 miljard kronor i lägre kostnader per år. Det motsvarar årslönerna för cirka 1600 sjuksköterskor. För att få bukt med detta vill vi införa ett anställningsstopp för administratörer, precis som man gjort i Västra Götaland.

Det överprivatiserade och splittrade systemet i vår region leder till stora problem med kontrollen över ersättningar som betalas ut till vårdgivare. Trots att mängden administratörer har ökat kraftigt har man inte lyckats få kontroll på utbetalningarna. Uppföljning av betalningsunderlag i e-tjänsten Vårdfaktura har vid granskning visats vara otillräckliga. Vid intervjuer med regionrevisorerna framkommer att hela 160 miljoner kronor i felaktiga utbetalningar har noterats bara i de senaste 100 fördjupade granskningarna. Hur stor den verkliga summan är - bortom stickproven - kan vi bara spekulera i.

Den skadliga och dyra konsultkulturen

2020 landade konsultnotan i Region Stockholm på närmare 3 miljarder kronor. Den exakta siffran är svår att härleda, eftersom högerstyret har ändrat om i definitionerna. Inte sällan döljs konsultkostnader i andra budgetposter, inte minst i investeringar som sedan skrivs av på många år.

Den moderatledda koalitionen har under flera års tid uttryckt som ambition att minska konsultkostnaderna, men det är tydligt att det pågående arbetet inte är tillräckligt och att kraftfulla åtgärder saknats. I flera av regionens förvaltningar är konsultberoendet stort, vilket är oerhört kostsamt i längden. Konsulter kan tillföra mycket, men när enskilda konsulter tillbringar decennier inhyrda på samma förvaltning så handlar det inte om att lösa kortsiktiga kompetensbrister. I stället är detta ett oroande tecken på att det rotat sig skadlig kultur som drabbar kvalitet och kontinuitet i styrningen. Trafikförvaltningen har exempelvis gått så långt att de valt att lägga själva upphandlingen av konsulter på ett externt företag, så kallade konsultmäklare, som under 2020 mottog 1,7 miljarder från Stockholms skattebetalare. De avtal som sedan sluts mellan konsultmäklarbolaget och underkonsulterna har skattebetalarna ingen insyn i eftersom dessa upprättas mellan två privata företag. Därmed sätts offentlighetsprincipen ur spel, vilket är ett allvarligt problem i sig. I kontrast till detta kräver

Socialdemokraterna att offentlighetsprincipen och meddelarfriheten ska gälla i all regionfinansierad verksamhet. Om du är beroende av stockholmarnas skattepengar för att få din verksamhet att gå runt, då får du också finna dig i att svara på stockholmarnas frågor om hur du bedriver den verksamheten.

Konsultproblematiken är även en faktor inom sjukvården. Vårdmodellen med en uppsplittring i 39 separata vårdmarknader har även inneburit att privata vårdgivare inom vårdval, som oftast bedriver verksamhet under kontorstid, kunnat erbjuda vårdpersonal mer förmånliga löne- och arbetsvillkor än sjukhusen, där jour-, skift- och helgpass är oundvikliga. Resultatet syns på regionens akutsjukhus där bemanningskostnaderna skenar när sjukhusen tvingas till dyr inhyrning och övertidsersättning. Inhyrningskostnaderna slog under 2020 nya rekord och landade på 860 miljoner kronor. Det nuvarande moderatledda styret har inga ambitioner att förändra denna utveckling, vilket tydliggjordes när de gick vidare med varslen på Karolinska sjukhuset samtidigt som de hyrde in personal för 20 miljoner för att hantera vårdskulden.

Den konsultkultur som rotat sig i regionen är inte bara bekymrande ur kostnadsperspektiv. Det handlar också om att den skapat en beroendeställning som utarmar den egna kompetensen och styrningsförmågan. Vår kännedom om regionens verksamhet minskar när nyckelkompetenser tas in utifrån. Att vi till och med outsourcat själva upphandlandet av konsulter är ett tydligt exempel. Under föregående rubrik skrev vi att vi vill genomföra ett anställningsstopp för byråkrater. Undantag för detta kan emellertid behöva göras för de förvaltningar som genomför en så kallad konsultväxling – att ersätta konsulter med egenanställda. Målet är dock alltjämt att på totalen minska regionens kostnader för administrativt arbete och omfördela till regionens kärnuppgifter.

Höjd SL-taxa – en effekt av mångårig misskötsel av kollektivtrafiken

Coronapandemin har lett till stora intäktstapp för kollektivtrafiken. Ändå är det inte det som är grunden till kollektivtrafikens ekonomiska problem. De senaste 20 åren har kostnaden för driften av kollektivtrafiken dubblerats för en oförändrad trafikvolym. Utvecklingen förklaras av att pengarna gått till dyra konsulter och svällande administration.

Trafiknämndens användning av konsulter är djupt problematisk. Trots uttalanden om konsultväxling är förvaltningens konsultanvändande fortsatt mycket högt. Exempelvis betalar trafikförvaltningen ut 1,7 miljarder årligen till ett konsultmäklarföretag, som i sin tur anlitar underkonsulter till att sköta olika typer av trafikrelaterade insatser. Återigen visar detta hur beroende Region Stockholm av konsulter – på trafikområdet är det så illa att man behöver anlita särskilda konsulter för att hålla koll på alla konsulter man anlitar.

Det stora konsultanvändandet innebär stora onödiga kostnader för regionen och ett högt konsultanvändande leder i slutändan till sämre intern styrning och kontroll.

Specifik kompetens kommer alltid att behöva upphandlas men trafikförvaltningen måste säkra en egen hög kompetens, i stället för att aktivt utarma den. Konsultberoendet innebär stora kostnader i sig men det finns även en risk för bristande kontinuitet och därmed vikande kostnadseffektivitet i förlängningen. Vi har därför länge krävt en genomlysning av exakt hur stora kostnaderna är och hur förvaltningens kompetens på lång sikt påverkas av konsultanvändningen.

Något vi socialdemokrater återkommande kritiserat är behovet av tydligare redovisningar av personal- och konsultkostnaderna, med fördelning mellan drift- och investeringsredovisning för att kunna följa upp efterlevnaden av målet att minska konsultanvändning. Idag göms konsultkostnader på investeringsprojekt undan i investeringsbudgeten vilket gör det nästan omöjligt att följa upp kostnaderna. Vi socialdemokrater har länge varit kritiska mot det beroende av konsulter som finns och stöttar målet om att minska konsultanvändningen men både transparensen och takten i arbetet måste öka.

Det är inte heller bara driftsekonomin som haltar. På investeringssidan är det om möjligt ännu värre. Tunnelbanans utbyggnad är bland de dyraste exemplen då den gick mer än 9 miljarder över budget och dessutom försenades flera år. Men det är inte det enda exemplet. Och det är inte enskilda olycksdrabbade projekt utan ett resultat av ett systematiskt misslyckande när det gäller kontroll, långsiktig planering och ekonomisk styrning. Andra exempel på fördyringar i investeringsprojekt är Roslagsbanans upprustning och Slussens ombyggnation. Detta är inte partiska inlagor från oppositionen, utan regionens egna revisorer kritiserar återkommande styrningen av investeringsprojekt på trafikförvaltningen.

Som ett steg på vägen att förbättra den ekonomiska hushållningen på trafiksidan vill vi ge förvaltningschefen i uppdrag att tillse att trafiknämnden årligen i samband med budgetarbetet får ta del av en 10-årskalkyl för hur respektive års verksamhetsplan med investeringsplan ryms inom det ekonomiska utrymmet som antaganden om anslagsutveckling, prisjusteringar och löpnade effektiviseringar ger.

Avslutningsvis är det bra att regeringen skjuter till medel under pandemin för att upprätthålla trafiken. Nu är det upp till regionledningen att se till att pengarna går till att köra trafik och inte till att fylla tomma hål som deras politik skapat.

Fastighetsaffärerna – sälj inte ut allt som går

Som vi skriver mer ingående i kapitlet om fastigheter så genomför högerstyret försäljningar alltför lättvindigt och i frånvaro av djupare analyser. Ingen annan region säljer fastigheter i samma utsträckning eller takt. Det kan finnas goda skäl för försäljning. Exempelvis kan regionen bedöma att behovet av enskilda lokaler är obefintligt på både kort och lång sikt. Detta måste dock vara väl utrett och fastlagt innan försäljning genomförs. Sentida studier på området visar att det som regel är mest ekonomiskt fördelaktigt att äga sina lokaler själv.

Socialdemokraterna kräver generellt att försäljningar av vårdfastigheter föregås av gedigna konsekvensanalyser ur ett ekonomiskt och ett verksamhetsmässigt perspektiv. Vi instämmer också i regionrevisorernas kritik kring att uppföljningen att avslutade fastighetsaffärer är för dålig. Lokalfrågorna behöver beslutas om i nära samförstånd med analyser av vårdlokalbehovet på kort och lång sikt.

Hemlighetskulturen måste upphöra

Region Stockholm är inget börsbolag. Offentlig och demokratiskt styrd verksamhet måste ha högre grad av insyn än det privata näringslivet. Den nuvarande majoriteten har dock en tendens att bete sig som om det vore fallet. Regionledningen hänvisar till ”tysta perioder” när journalister frågar efter ekonomidata och låter styrmodeller från näringslivet okritiskt införas i organisationen. Vi alla bidrar till vår gemensamma välfärd och därför behöver den offentliga sektorn öppna upp för andra möjligheter till inflytande över verksamheten. Syftet med hälso- och sjukvården är att ge alla invånare vård efter behov, inte att styras bakom stängda dörrar utan insyn.

Region Stockholm är en offentlig organisation och hanterar enorma summor skattemedel. Det innebär att man ska vara transparent och välkomna att man är föremål för kritisk granskning. Socialdemokraterna kräver därför mot denna bakgrund att offentlighetsprincipen och meddelarfriheten ska gälla i all regionfinansierad verksamhet. Denna princip blir idag allt mer eftersatt.

Därutöver tycker vi att det är viktigt att personalrepresentanter ska få större insyn och yttranderätt i flera sammanhang, inte minst när hälso- och sjukvårdsnämnden sammanträder.

Etisk kod och åtgärder mot korruption

En central byggsten i att förebygga fusk, oegentligheter och korruption är att ha en organisation med en tydlig ansvarsfördelning. Vi har flertalet exempel på rapporter från regionrevisorerna som pekar på den mycket otydliga styrningen. Vi ser att anslaget till regionrevisorerna behöver utökas, och tillför därför 3 miljoner till deras viktiga verksamhet.

Det är nödvändigt att införa lämpliga karantänsregler för heltidsarvoderade politiker och höga tjänstemän i regionen. Ett sådant regelverk finns på plats på riksnivå, men saknas ännu för regioner och kommuner. Vi har tidigare motionerat i frågan, men Moderaterna röstade nej till att införa karantänsregler för politiker i Region Stockholm.

Regionen har idag en visselblåsarfunktion. Dock så hamnar alla anmälningar direkt hos en utredningsgrupp bestående av tre funktioner: chefsjurist, HR-direktör och regelefterlevnadschef. Det är inte bra då de kan vara inblandade parter. Att lägga funktionen på en extern part rekommenderas även av ledande förvaltningsforskare. Tystnadskulturen inom regionen behöver brytas.

Vi föreslår också en ombudsman mot korruption och fusk. En heltidstjänst inrättas i regionen. En tjänsteman som enbart har som arbetsuppgift att samla in och rätta till felaktigheter i organisationen som riskerar att leda till fusk eller oegentligheter. Rollen ska vara helt oberoende och separeras från politiken såväl som från tjänstemannaorganisationen. Antikorruptionsombudsmannen ska ha egen initiativrätt och rapporterar sina rekommendationer till regionstyrelsen. Till detta ändamål avsätter vi 10 miljoner kronor i vårt budgetförslag.

Det privata ska vara ett komplement till det offentliga, inte tvärtom

Region Stockholm kan efter 15 år av moderatlett styre sägas vara det nationella skyltfönstret för en moderat regionpolitik. Privatiseringstakten saknar motstycke i såväl historien som andra regioner. Vi socialdemokrater är inte emot att vissa vårdinrättningar drivs i privat regi. Många av dem gör väldigt bra jobb och förtjänar all heder för det. Det vi menar är att det privata ska vara ett komplement till det offentliga, inte tvärtom, så som ofta är fallet i Stockholm.

Marknadsstyrningen har skapat en splittrad vårdkedja med en bruten vårdkedja som är omöjlig att styra för politiker och svår att navigera i för patienter. Många viktiga värden har satts ur spel av den överdrivna tron på att marknaden av sig själv ska lösa problem. Verkligheten talar ett annat språk, också när det gäller exempelvis utbildning av vårdpersonal och forskning.

Vi menar att det finns en styrning bortom marknaden och att välfärdens målsättningar och syften skiljer sig väsentligt från den privata sfären, och därför måste styras på andra grunder.

Den modell som majoriteten byggt upp genom att verksamhet i hög utsträckning utförs av privata utförare syftade inledningsvis till att öka effektiviteten. I stället har systemet genererat en administrations- och uppföljningsapparat utan jämförelse. Som vi tidigare har nämnt så går det att jämföra mängden byråkrater i Stockholm med Västra Götaland. Om Stockholm hade haft lika stor andel administratörer som VGR hade vi kunnat spara en miljard kronor per år, motsvarande cirka 1600 sjuksköterskors årslöner.

Socialdemokraterna ser ett behov av att inom flertalet områden förbereda egenregianbud när nuvarande avtal löper ut. Syftet är att uppnå högsta kvalitet och säkra att verksamheterna bedrivs så effektivt som möjligt oavsett driftsform. Exempelvis ser vi att egenregianbud kan läggas för driften av St: Görans sjukhus och inom såväl buss- som spårbunden trafik.

Under mandatperioden har även den politiska överbyggnaden utökats med en mängd nya beredningar, utskott och nämnder, som ytterligare bidrar till den otydliga och fragmentiserade styrningen. Som en pålaga har verksamheterna ett ökande antal mål, strategier, policyer, inrapporteringskrav och riktlinjer att förhålla sig till. För oss är det inte förvånande att verksamheternas följsamhet till de politiska prioriteringarna sviktar då det inte ens för den insatte framgår vilka dessa är.

En strategi från den politiska majoriteten har länge varit att kraftigt öka ersättningarna till de privata utförarna, samtidigt som tumskruvarna dras åt för regionens egna sjukhus och verksamheter.

Enbart under 2020 kostade vården inom vårdmarknaderna cirka 2,5 miljarder kronor mer än de skulle ha gjort med en kostnadsutveckling i linje med den övriga sjukvården i Region Stockholm. Det motsvarar halva budgeten för Södersjukhuset.

Tillit och trygghet – en socialdemokratisk idé för styrning

Moderaterna har gjort Region Stockholm till skyltfönstret för en borgerlig privatiseringspolitik. Det som var tänkt att leda till lägre kostnader, bättre kvalitet och större effektivitet har lett till det rakt motsatta. Marknadens instrument är inte anpassade för alla regionens verksamheter. Det skapar kostnadsdrivande byråkrati och styrsystem som dränerar vården på resurser. För en hammare är varje problem en spik – för de moderat regionråden är lösningen på varje problem vidare privatisering.

Konsekvensen av den styrning som tillämpats är minutscheman och övervakning samt att personal i allt högre utsträckning tvingas ägna sig åt administration när de borde kunna ägna sig åt patienter. Den stress och press som gör välfärdens medarbetare sjuka av sitt arbete måste brytas.

Vi vill i stället se tillitsbaserad styrning som bygger på två nivåer. För det första att rollfördelningen mellan politiker och tjänstemän fungerar på det sätt demokratin är tänkt att fungera. För det andra att ledarskapet inom offentliga förvaltningar och verksamheter på alla nivåer fokuserar mer på kvalitet och mindre på kvantitet. Vår målsättning är att tillämpa en tillitsbaserad styrning över hela fältet. Som ett första steg på vägen dit föreslår vi sjösätta experiment med tillitsbaserade zoner inom utvalda delar av regionens verksamheter.

Politiken kan delegera befogenheter, men inte ansvar. Delegeringen bygger på tillit att verka i politikens anda, och beslut ska återrapporteras till politiken. Det bygger på att politikens styrning är tydlig och målformulerad, och lämnar utrymme för proffsen att vara proffs. Politiken kan däremot inte överlåta både beslut och fullt ansvarstagande åt tjänstemän, för att därefter skylla misstag på förvaltningar och fly det egna ansvaret.

Det behövs fler idéburna aktörer inom vården

Socialdemokraterna föreslår att regionstyrelsen får i uppdrag att ta fram en regional strategi för att använda idéburna offentliga partnerskap (IOP) samt att samtliga nämnder får i uppdrag att inventera inom vilka områden. Moderaternas privatiseringar har gynnat de stora vårdbolagen men har inte lett till någon verklig mångfald. I stället har Region Stockholm färre idéburna vårdgivare än rikssnittet. Detta visar att det behövs nya grepp för att underlätta för idéburna vårdgivare. Ett sådant är inrättandet av IOP-överenskommelser (idéburet offentligt partnerskap). Tyvärr säger högerstyret nej till detta med hänvisning till inbillade juridiska hinder. Vi menar att de idéburna och icke-vinstdrivande välfärdsaktörerna kan tillföra oerhört mycket till vårt län. De har ofta en väldigt lång erfarenhet, hög kompetens och ett engagemang för sina patienter som få andra vårdgivare kan matcha. Vi vill därför sätta ett ambitiöst mål om att var tionde vårdgivare ska vara idéburen år 2030.

Välfärden ska inte vara en kassako för den organiserade brottsligheten

Bristande regelverk och låga trösklar att starta en privatklinik riskerar att locka till sig oseriösa aktörer eller rent av organiserad brottslighet. I en region med över 4000 enskilda vårdavtal är det mycket svårt att följa upp och kontrollera varje aktör eller varje enskilt avtal. I stället måste man förlita sig på enstaka stickprov.

Privatiseringarna av stockholmarnas sjukvård har inneburit att antalet utfärdandet av sjukintyg har ökat. Enligt BRÅ fungerar sjukintyg som dörröppnare för den organiserade brottsligheten in i våra välfärdssystem.

Vården kan inte fungera som en frisläppt marknad där oseriösa aktörer ges fri dragningsrätt på skattepengar. Det finns tyvärr alltför många exempel på oseriösa aktörer som etablerat sig i regionen. Det drabbar patienterna, personalen och inte minst de vårdgivare som gör rätt för sig.

Kontrollen över vem som startar vård i Region Stockholm måste skärpas. Det får inte vara fritt fram för vem som helst att starta en privatklinik. Avtalsuppföljningen måste skärpas och antalet stickprov öka. Det gäller inte bara inom regionens största ansvarsområde, sjukvården. Problemen är tydligt närvarande även på trafiksidan. Socialdemokraterna menar att det måste till en kommission mot välfärdsbrott som samlar alla goda krafter för att komma åt fusk och kriminalitet i välfärden.

Kontroll och insyn behöver finnas inom alla regionens områden då regionens alla delar upphandlar aktörer och ger bidrag till föreningar och organisationer. Att offentlighetsprincipen och meddelarfriheten ska gälla i all regionfinansierad verksamhet är en självklarhet.

Nya Karolinska Sjukhuset och det kritiserade OPS-avtalet

Ett uppmärksammat exempel på regionens stora problem med upphandlingar är OPS-avtalet med NKS driftbolag Swedish Hospital Partners. Bolaget betalade ut år 2020 ut hundratals miljoner i vinst till ägarna, samtidigt som pandemin lamslog landet. Avtalet, som tecknades av högerstyret utan konkurrens från andra anbudsgivare, kostar regionens skattebetalare närmare två miljarder årligen. Socialdemokraterna anser att regionstyrelsen ska tillsätta en utredning av de långsiktiga ekonomiska effekterna av alternativen att häva OPS-avtalet rörande Nya Karolinska Solna respektive att förvärva bolaget Swedish Hospital Partners. De utredningar

som gjorts har inte fullt ut undersökt alla handlingsmöjligheter vad gäller besparingspotential i det rekorddyra avtalet för Nya Karolinskas drift.

Forskning och life science – en enorm tillväxtpotential

Under de senaste 15 åren har Region Stockholm styrts av en borgerlig majoritet i ledning av Moderaterna. Den politiska majoriteten uttrycker ofta höga ambitioner sett till regionens tillväxt och behovet av en stark forskningsmiljö. Vad vi ser är dock ett stort glapp mellan ord och handling. Den förda politiken har, i stället för att bygga vidare på Stockholmsregionens starka förutsättningar, snarare verkat motverkande och nedbrytande.

Socialdemokraterna tror på Stockholmsregionen. Företag, innovationer och forskning i världsklass gör regionen till Nordens största och till Sveriges tillväxtnav. Forskningen inom hälso- och sjukvården har under de senaste åren tagit stora språng. Diagnoser som tidigare inte varit möjliga att bota kan nu behandlas och skapar därför förutsättningar för att fler ska kunna leva längre och hälsosammare liv.

Stockholmsregionen har en oerhörd potential inom såväl forsknings- som life science-området. Redan idag bedriver regionen hälften av Sveriges samlade forskning inom området och hälften av landets life science-företag är verksamma här. Vi har flera lärosäten i internationell toppklass, inom såväl de medicinska som de tekniska fakulteterna. Samtidigt så ser vi att regionens fördelar inte förvaltas och att de genom den politik som förts under de senaste femton åren riskerar att omintetgöras. För att kunna ta tillvara och bygga vidare på regionens potential behövs en kursändring.

Forskningen inom regionen finansieras av framför allt av statliga medel, men regionen avsätter även resurser i den egna budgeten. Utvecklingen under de senaste åren har varit att forskningsmedlens andel av hälso- och sjukvårdsbudgeten minskat. Den negativa trenden ska vända och mer forskningsmedel ska tillföras. En målsättning ska vara att minst 1 procent av hälso- och sjukvårdsbudgeten ska gå till forskning.

Ett rejält grepp i frågan om vårddata

Region Stockholm bedriver ett pågående arbete med att införa ett nytt journalsystem och andra stödsystem. Detta arbete kommer att ha pågått i över 10 år innan ett nytt huvudjournalsystem finns på plats samtidigt som utveckling av befintliga system näst intill stått stilla. Väntan på nytt journaldatasystem gör att hela vårdverksamheten blir lidande och inte minst forskningen som är särskilt beroende av journaldata.

Behovet av nya system är stort både för personalens arbetsmiljö och för deras möjligheter att ge patienterna en vård i världsklass. Personalen i verksamheterna måste vara en aktiv part i upphandling samt införande, detta även för att inte generera ökade kostnader på sikt. Det är centralt att den egenägda vården ges tillräckliga ekonomiska ramar för att göra de investeringar och förändringar som krävs för de långsiktiga effektiviseringsvinsterna av nytt journalsystem och stödsystem. Personalen förtjänar en modernare digital arbetsmiljö, det är en patientsäkerhetsfråga.

Välfärdsystemet behöver en brandvägg mot auktoritära regimer

Det är också hög tid att högerstyret inser vilket geopolitiskt sammanhang Sverige befinner sig i, inte minst i frågor om vårddata och personlig integritet. Den högst naiva inställningen till främmande makts investeringar i den svenska välfärden väcker oro. Stockholmares sjukvårdsdata ska inte vara tillgänglig för vem som helst som erbjuder sig att betala. Här är ytterligare ett exempel på en fråga där den uppsplittrade och svaga styrningen av sjukvårdssystemet gör regionen sårbar. Välfärden behöver en brandvägg mot auktoritära regimer.

Budgetens ekonomiska ramar och förutsättningar

Vår budgets innehåll behöver förhålla sig till hur högerstyret disponerar regionens resurser just nu. På ett års sikt skulle vi i Socialdemokraterna inte kunna genomföra de större omprioriteringar vi hade velat. Ser man exempelvis till vårdvalen så löper många avtal över flera års tid. Dessutom behöver den vården som upphör att produceras inom vårdvalen övertas av exempelvis sjukhus eller vårdcentraler. För att få verkligt genomslag för vår politik skulle vi behöva flera års planering och arbete. Vår budget för 2022 är därmed ett första steg i ett mer långsiktigt förändringsarbete.

Stockholmsregionen i sviterna av covid-19

Även om ljuset i tunneln kan skönjas så kommer covid-19 fortsätta att prägla regionens verksamhet under flera år framöver. Covid-19 har medfört omfattande konsekvenser för hälsa och liv, men så även för Stockholms ekonomi. Region Stockholms ekonomi är fortfarande satt under ekonomisk press. Den har inneburit betydande merkostnader för vården och minskade biljettintäkter till kollektivtrafiken. Den största utmaningen är alltjämt att hantera den stora vårdskuld som uppkommit. I kollektivtrafiken är det viktigt att antalet resande kan återgå till prepandemiska nivåer så snart som möjligt.

Den socialdemokratiskt ledda regeringens beslutade extrastöd är helt avgörande för regionens ekonomiska återhämtning. Under de två pandemiåren har Region Stockholm mottagit nästan 16 miljarder kronor i generella och riktade statsbidrag från regeringen. Att regionens ekonomi trots det är sårbar är ett kvitto på den mycket svaga ekonomiska hushållningen under de 15 åren av moderat översyn. Vi har tidigare i avsnittet belyst hur regionens pengar under långt tid har gått till fel saker. Flera av regionens verksamheter går med kraftiga underskott trots att de ekonomiska förutsättningarna i Stockholm är bäst i landet. Regionen har landets mest dynamiska ekonomi och står för upp emot hälften av Sveriges tillväxt och hälften av alla nya jobb som skapats under de senaste åren. Till råga på allt har Region Stockholm högst skattesats av samtliga 21 regioner i Sverige. Att högerstyret trots detta inte har kontroll på ekonomin tycker vi talar sitt tydliga språk. Det tycker även regionens egen förvaltning och revisorerna.

Samlade skatteintäkter

Sveriges kommuner och regioner (SKR) publicerar med jämna mellanrum skatteunderlagsprognoser. Syftet med SKR:s publicering av skatteunderlagsprognoserna är att ge kommuner och regioner en uppfattning om hur skatteintäkterna, som ligger till grund för budgeten, kommer att utvecklas och hur de slutligen blir. I vårt förslag till budget 2022 utgår vi från SKR:s senaste skatteunderlagsprognos. SKR räknar nu med en skatteunderlagstillväxt som samtliga år är starkare än den utveckling som beräknades i föregående prognos som kom i augusti. För Region Stockholm innebär SKR:s nya prognos ökade skatteintäkter för budget- och planår 2023 och 2024.

Tabell 1: Regionens samlade skatteintäkter

Region Stockholms skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning	**Utfall**	**Budget**	**Budget**	**Ändring**	**Plan**	**Plan**
Mkr	**2020**	**2021**	**2022**	**B22/21**	**2023**	**2024**
Skatteintäkter	77 392	79 703	85 782	7,6%	89 182	92 398
Generella statsbidrag	9 132	7 226	7 379	2,1%	7 600	7 828
- varav läkemedelsförmånen	6 701	7 226	7 379	2,1%	7 600	7 828
- varav övriga generella statsbidrag	2 432	0	0		0	0
Kommunalekonomisk utjämning	-3 504	-1 747	-2 534	45,0%	-3 767	-4 067
- varav inkomstutjämning	-1 489	-1 739	-2 208	26,9%	-2 288	-2 352
- varav kostnadsutjämning	-1 448	-789	-1 543	95,5%	-1 884	-2 116
- varav regleringsbidrag/avgift	-567	781	1 216	55,7%	406	401
Summa skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning	**83 020**	**85 182**	**90 627**	**6,4%**	**93 015**	**96 159**
Förändring från föregående år, mkr		2 162	5 445		2 388	3 144
Förändring från föregående år, procent		2,6%	6,4%		2,6%	3,4%
Budget 2021		85 182	87 704		90 857	
Differens			2 923		2 159	

Varav Budget 2020 utjämning	-1 747	-2 909	-3 640
Differens		375	-127

Riktade statsbidrag

Region Stockholms verksamhet och ekonomi har under den gångna mandatperioden gynnats av en rad riktade statsbidrag. Regeringen ersätter under 2021 Region Stockholm med miljardbelopp bland annat för kostnader relaterade till pandemin och för uteblivna intäkter i kollektivtrafiken. Utöver dessa medel finns ytterligare riktade bidrag som stärker och utvecklar vården i regionen. I tabell 2 redovisas ett urval av dessa. I budgetpropositionen för 2022, som ännu inte passerat riksdagen, ingår utökade satsningar inom bl.a. förlossningsvård, cancervård, och omställning till en nära vård. Region Stockholm kommer även motta 1 380 miljoner för hanteringen av uppskjuten vård under 2022.

Tabell 2. Riktade statsbidrag till Region Stockholm.

Riktade statsbidrag, miljoner kronor	**2021**
Förlossningsvård och kvinnors hälsa	305
Jämlik och effektiv cancervård	100
Ökad tillgänglighet i hälso- och sjukvården	600
En god och nära vård	1260
Insatser inom området psykisk hälsa	100
Uppskjuten vård	580
Merkostnader covid-19 hälso- och sjukvård	800
Intäktsbortfall kollektivtrafik	1350
Vaccination	1200
Testning, smittspårning	2000
Hållbart arbetsliv, arbetstidsmodeller mm.	24
Summa	**8 319 mkr**

Utöver skatteintäkter och statsbidrag består de samlade skatteintäkterna av ytterligare en komponent: det kommunalekonomiska utjämningssystemet. Det nya systemet som infördes 2020 innebär ändrade ekonomiska förutsättningar för Region Stockholm. Regionens bidrag till det kommunalekonomiska utjämningssystemet väntas vara 2 779 miljoner under 2022 vilket är en tydlig ökning jämfört med föregående år. För Socialdemokraterna är det en självklarhet att var du bor i landet inte ska avgöra om du har tillgång till en god välfärd. Hela landet ska inte bara leva, utan också växa, och självklart ska Stockholmsregionen vara med och ta ansvar. Dock ifrågasätter vi att Region Stockholm ska bära en så stor del av den ekonomiska bördan, samtidigt som regionen har drabbats hårt ekonomisk av pandemin och har stora behov av satsningar på vård och kollektivtrafik.

Resultat- och balansbudget samt verksamhetsanslag

Tabell. 3. Resultaträkning för 2022 med plan för 2023–2024

Resultaträkning

Mkr	Utfall 2020	Budget 2021	Budget 2022	Ändring B22/21	Plan 2023	Plan 2024
Verksamhetens intäkter	**29 794**	**28 605**	**28 938**	**1,2%**	**27 814**	**28 255**
Personalkostnader och inhyrd personal	-33 507	-36 357	-38 600	6,2%	-39 347	-40 644
Köpt hälso- och sjukvård, tandvård, mm.	-23 874	-23 145	-24 545	6,0%	-24 809	-25 622
Köpt trafik	-14 697	-15 724	-16 314	3,8%	-16 661	-17 076
Övriga kostnader	-27 933	-29 294	-30 313	3,5%	-29 725	-30 239
Verksamhetens kostnader	**-100 011**	**-104 520**	**-109 772**	**5,0%**	**-110 542**	**-113 581**
Avskrivningar	-6 589	-7 200	-7 256	0,8%	-7 623	-8 031
Verksamhetens nettokostnader	**-76 806**	**-83 116**	**-88 090**	**6,0%**	**-90 351**	**-93 357**
Skatteintäkter	77 392	79 703	85 782	7,6%	89 182	92 398
Generellt statsbidrag	9 132	7 226	7 379	2,1%	7 600	7 828
Utjämningssystemet	-1 619	-1 747	-2 534	45,0%	-3 767	-4 067
Summa samlade skatteintäkter	**84 905**	**85 182**	**90 627**	**6,4%**	**93 015**	**96 159**
Verksamhetens resultat	**8 099**	**2 066**	**2 537**		**2 664**	**2 802**
Finansiella intäkter	78	45	44	-3,3%	33	16
Finansiella kostnader	-2 375	-2 111	-2 291	8,5%	-2 407	-2 528
Resultat efter finansiella poster	**5 802**	**1**	**290**		**290**	**290**
Extraordinära poster	0	0	0		0	0
Årets resultat	**5 802**	**1**	**290**		**290**	**290**

Resultatet budgeteras till 290 miljoner kronor och skattesatsen är oförändrad och fastställs till 12 kronor och 8 öre.

Region Stockholm införde för ett par år sedan en ny modell för beräkning av resultatkrav, vilket resulterade i att ett antal av regionens bolag och nämnder ställdes inför skärpta resultatkrav. En frånvaro av positiva resultat skapar svårigheter för regionen att finansiera pensionsutbetalningar, och riskerar således att öka belåningsgraden och räntekostnaderna. Socialdemokraterna anser dock att den nya modellen riskerar att försvåra för verksamheterna i egen regi och att den banar väg för att de styrande politikerna skjuter ifrån sig ansvar för ekonomiska problem.

Tabell 4. Balansräkning för 2022 med plan för 2023–2024

Balansräkning

Balansräkning	Utfall	Prognos	Budget	Plan	Plan
Mkr	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
Tillgångar					
Anläggningstillgångar					
Immateriella anläggningstillgångar	369	459	638	742	822
Materiella anläggningstillgångar	126 027	132 508	143 061	152 684	160 704
Finansiella anläggningstillgångar	1 199	1 194	1 193	1 193	1 193
Summa anläggningstillgångar	**127 595**	**134 162**	**144 892**	**154 619**	**162 719**
Omsättningstillgångar					
Övriga omsättningstillgångar	10 247	10 574	9 310	7 907	8 115
Kassa och bank	4 012	3 715	3 715	3 715	3 715
Summa omsättningstillgångar	**14 259**	**14 289**	**13 026**	**11 622**	**11 830**
Summa tillgångar	**141 854**	**148 451**	**157 917**	**166 241**	**174 549**
Eget Kapital					
Årets resultat	5 802	-1 261	290	290	290
Övrigt eget kapital	13 068	18 567	16 815	17 605	18 459
Summa eget kapital	**18 870**	**17 306**	**17 105**	**17 895**	**18 749**
Avsättningar					
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	31 604	35 217	37 430	39 486	42 130
Andra avsättningar	1 307	698	714	714	714
Summa avsättningar	**32 911**	**35 915**	**38 144**	**40 200**	**42 844**
Skulder					
Långfristiga skulder lån och leasing	42 254	44 939	47 911	48 667	48 889
Övriga långfristiga skulder	17 622	19 619	23 721	28 725	33 850
Summa långfristiga skulder	**59 876**	**64 558**	**71 632**	**77 393**	**82 739**
Kortfristiga skulder	**30 197**	**30 672**	**31 036**	**30 754**	**30 217**
Summa skulder	**90 073**	**95 229**	**102 668**	**108 146**	**112 956**
Eget kapital, avsättningar och skulder	**141 854**	**148 451**	**157 917**	**166 241**	**174 549**
Soliditet	13,3%	11,7%	10,8%	10,8%	10,7%

Region Stockholms soliditet fortsätter att minska. Utvecklingen behöver vändas för att ge långsiktigt goda förutsättningar för regionens ekonomi. Det ekonomiska läget försvårar möjligheten att påverka utvecklingen på kort sikt. Förbättring behöver ske genom mer effektiva investeringar och dämpad kostnadsökning.

Tabell 5. Anslag till nämnder och medlemsbidrag till kommunalförbund

Anslag

Mkr	Utfall 2020	Budget 2021	Budget 2022	Ändring B22/21	Plan 2023	Plan 2024
Hälso- och sjukvårdsnämnden	65 329	67 027	70 981	5,9%	73 539	76 396
Vårdens kunskapsstyrningsnämnd	488	543	559	3,0%	576	593
Patientnämnden	32	32	33	3,0%	34	35
Trafiknämnden	9 804	10 137	10 379	2,4%	10 721	11 079
varav trafikförvaltningen	*9 794*	*10 117*	*10 336*	*2,2%*	*10 671*	*11 017*
varav förvaltning för utbyggd tunnelbana	*10*	*20*	*43*	*115,0%*	*50*	*62*
Färdtjänstnämnden	1 226	1 226	1 226	0,0%	1 226	1 226
Kulturnämnden	540	540	555	2,7%	565	575
Tillväxt- och regionplanenämnden	187	187	196	5,0%	193	199
Regionstyrelsen	2 520	2 626	2 498	-4,9%	2 479	2 484
Fastighets- och servicenämnden	48	7	0	-100,0%	0	0
Klimat- och hållbarhetsnämnden	0	0	26	-	27	28
Revisorskollegiet	35	36				
Summa anslag	**80 208**	**82 361**	**86 492**	**5,0%**	**89 398**	**92 656**

De totala verksamhetsanslagen för år 2022 uppgår till 86 492 miljoner kronor, vilket är en ökning med 5,0 procent jämfört med budget 2021.

Verksamhetsanslaget till hälso- och sjukvårdsnämnden uppgår till 70 981 miljoner och står för över 80 procent av de totala verksamhetsanslagen. Jämfört med år 2021 ökas nämndens anslag med 5,9 procent i Socialdemokraternas budgetalternativ. Den kraftiga anslagshöjningen möjliggör för en höjning av akutsjukhusen ersättningar för 2022 med 3,5 procent. Liknande ökning ges till Kommunalförbundet sjukvård och omsorg i Norrtälje. Socialdemokraterna slopar hela resultatkravet för regionens egenregiverksamhet SLSO, vilket också innebär att vi säger nej till högerstyrets höjning av detsamma inför i 2022. Sammantaget innebär det 1 154 miljoner kronor mer till hälso- och sjukvårdsnämnden netto, jämfört med det moderatledda regionstyrets budgetförslag. Om satsningar på hälso- och sjukvården som ligger utanför HSN adderas lägger Socialdemokraterna drygt 1,5 miljarder mer än högerstyret på vården.

Socialdemokraterna ger regionstyrelsen ett antal centrala uppdrag som syftar till att minska regionens kostnader för konsulter, administration, ledning samt inhyrd personal. Styrelsen ska identifiera de verksamheter där en effektivisering kan ske avseende ovanstående. Tillkommande anslag till regionstyrelsen är en satsning på utbildning för vårdpersonal. Därutöver föreslår vi inrätta en anti-korruptionsombudsman som bekämpar fusk, korruption och jävsproblematik inom regionen.

Trafiknämndens verksamhetsanslag uppgår till 10 379 miljoner och står för drygt 11 procent av verksamhetsanslagen. Nämndens anslag ökar med 2,4 % jämfört med budget 2020.

Investeringar

För att möta behovet av en växande region har Region Stockholm under det senaste decenniet fört ett ambitiöst investeringsprogram. På vårdfastighetssidan ligger många omfattande projekt bakom oss, så som det ökända bygget av Nya Karolinska Sjukhuset och flertalet andra nybyggnationer på regionens sjukhus. Kollektivtrafiken står i ett annat läge, där stora projekt så som utbyggnaden av tunnelbanan är pågående.

Den ekonomiskt ansträngda situationen i Region Stockholm får konsekvenser för regionens investeringsplan och kräver tuffa prioriteringar så att resurser används rätt. I detta läge anser Socialdemokraterna att de investeringar som enligt beräkningar är att betrakta som samhällsekonomiskt lönsamma bör genomföras i första hand.

De investeringar som regionen genomför ska syfta till en stärkt och effektiv kollektivtrafik samt bidra till en hälso- och sjukvård av högre kvalitet för regionens invånare. För att säkerställa att investeringarna och regionens övergripande mål går hand i hand krävs utförliga nyttokalkyler och analyser. De investeringar som genomförs måste även, på ett bättre sätt vad som görs i dagsläget, styras och följas upp. En viktig del är att växla bort konsulter från investeringsprojekten och att stärka planering och kontroll kring investeringarna. Ett sådant arbetssätt minskar risken för fördyringar och skapar således bättre ekonomiska förutsättningar för verksamheterna.

Investeringsplanen för 2022 uppgår till 17,2 miljarder varav 4,3 miljarder är medfinansiering. Av detta är drygt 77 procent investeringar i kollektivtrafik. Resterande del består i huvudsak av investeringar i hälso- och sjukvården samt dess fastigheter. Under hela perioden 2022–2031 uppgår investeringsplanen till totalt 131 miljarder kronor, varav 43,3 miljarder är medfinansiering.

Vårdfastigheter

Med Framtidsplanen (2011) som grund fortsätter ny- och ombyggnationer av vårdfastigheter i Region Stockholm. Flertalet stora projekt är avslutade och har kantats av såväl förseningar som fördyringar. Effektiviteten i investeringarna går att ifrågasätta på flera sätt. När regionen blickar framåt mot 20-talets investeringsbehov är det centralt att tidigare misstag inte upprepas. Det krävs en tydligare sammanlänkning mellan investeringsplaner och vårdbehov.

Socialdemokraterna ser särskilt att geriatriska vårdplatser behöver prioriteras i coronapandemins spår och i takt med att äldres befolkningsandel är ökande. En ökad samordning genom vårdbehovsanalyser medför även att lokalerna är rätt anpassade utifrån

verksamheten, vilket samtidigt sparar både tid och kostnader. Det är t.ex. en stor fördel om sjukhusen planeras så att det tillskapas en geriatrisk avdelning i direkt anslutning till dessa.

Flertalet av de nybyggnationer som genomförts under de senaste åren har haft stora brister med bland annat tomställda lokaler, dyra hyresgästanpassningar och tekniska problem som konsekvens. Problematiken har varit framträdande inte minst i fallet Nya Karolinska Solna, som vi skulle kunna skriva en hel budget om i sig. Den pågående coronapandemin, diskussionerna om ändamålsenligheten i Nya Karolinska Sjukhusets högspecialiserade uppdrag samt utvecklingen inom Life Science och digitalisering är ett urval av faktorer som visar på komplexiteten när det gäller bedömningen av regionens långsiktiga vårdlokalsbehov.

Trafikinvesteringar

Investeringar i kollektivtrafiken är centrala för att bidra till en växande region som är sammanlänkad och kan möta de uppsatta miljömålen. Det omfattande investeringsprogrammet som genomförs på trafiksidan måste ske smart, där hög samhällsnytta och klimatnytta skapas samtidigt som regionens resurser värnas. Vi ser att det ekonomiska utrymmet riskerar att bli allt mindre i takt med att många projekt skjuts upp och överskrider budgeterade medel.

Socialdemokraterna vill se en långsiktig strategisk planering av kollektivtrafiken i vilken utbyggnader identifieras och rangordnas och sociala konsekvensbeskrivningar görs. Nyttokalkyler och intäktsprognoser i jämförelse med kostnaden ska utgöra grund för planeringen. Prioriterat är att identifiera investeringar som går att tidigarelägga för att öka effektiviteten i kollektivtrafiken på kort till medellång sikt samt reinvesteringar.

Givet pandemin är det förståeligt att upparbetningsgraden på trafiksidan varit lägre än planerat. Dock är problemet inte tillfälligt utan återkommande med stora konsekvenser som följd. Projekt som skjuts på framtiden löper stor risk att fördyras då utredningar kan behöva göras om och prisnivån stiga. Socialdemokraterna anser därför att prognosticerade kostnader för försenade projekt måste indexeras upp kontinuerligt. Idag sker uppindexeringen först när investeringsprojektet väl startas vilket kan leda till kraftiga och plötsliga kostnadshöjningar.

En generalplan för en vård som ges i tid och efter behov

När du är som svagast ska samhället vara som starkast. Sjukvården ska finnas där när du som mest behöver den. Det är den självklara utgångspunkten för vår gemensamma välfärd. Tyvärr är resultatet av 15 år av högerstyre i Region Stockholm att sjukvården inte längre går att lita på. Sjukhusen har tvingats till besparing efter besparing. Vårdpersonalen har fått en allt tuffare arbetsmiljö med färre kollegor samtidigt som Moderaterna har prioriterat privatiseringar och konsultnotor framför sjukvården.

Situationen inom vården i Region Stockholm har sedan mars år 2020 varit extraordinär. Samtidigt ökar köerna i den uppskjutna vården och patienter söker sig tillbaka till vården efter att ha uteblivit. Vårdbehovet är stort.

Sjukhusen har genomfört ett enormt arbete hittills under pandemin. Nu väntar en stor uppgift för att klara den uppskjutna vården. Samtidigt behövs beredskap och kapacitet för att vårda covidpatienter vilket kommer vara en del av vardagen en lång tid framöver. Dessutom har de ordinarie patienterna som undvikit att söka vård under pandemin återvänt till akutsjukhusen.

Redan innan pandemin var problemen stora med vårdplatsbrist, långa väntetider på akutmottagningarna och tuff arbetsmiljö. Resurserna var inte tillräckliga. Vårdbehoven var stora då och är ännu större nu. Regionen hade redan innan pandemin en arbetsmiljöskuld och vårdköer som nu har förvärrats. Fram till juli i år har över 15 000 operationer ställts in i Region Stockholm till följd av coronapandemin, enligt Svenskt perioperativt registers (SPOR) beräkningar. Enligt hälso- och sjukvårdsförvaltningen har 30 000 färre planerade kirurgiska ingrepp utförts mellan mars 2020 och mars 2021.

Vårdpersonalen på sjukhusen har stått i frontlinjen med risk för eget liv och hälsa. Halvåret innan pandemin präglades av demonstrationer och Sjukvårdsuppropets vittnesmål från vårdpersonal som befinner sig vid bristningsgränsen. Året innan pandemin arbetade personalen på Karolinska i Stockholm 350 000 övertidstimmar – vilket motsvarar 15 000 dygn på ett år, eller 41 år. Under 2020 steg siffran till otroliga 520 000 övertidstimmar, vilket motsvarar 59 år av övertidsarbetstid på ett år.

Sjukvården behöver ha en bättre grundbemanning. Det är en arbetsmiljöskuld som kräver konkret politik, inte neddragningar och fler privatiseringar. I stället för att i kristider ompröva den förda politiken planerar det moderatledda styret i Region Stockholm nu att fortsätta med mer av samma. Det är oacceptabelt.

Moderaterna tackar personalen genom hot om massvarsel och besparingskrav på redan tungt belastade sjukhus. Samtidigt har privata bemanningsföretag hyrts in på Karolinska sjukhuset för att hantera operationsköerna. Sedan 2015 har kostnaderna för hyrpersonal ökat med 254 procent. Det innebär att Moderaterna spenderade över 860 miljoner kronor på hyrpersonal år 2020. Nu vill man alltså fortsätta slöseriet med våra gemensamma resurser. Denna bristande hantering av en historisk vårdskuld måste få ett slut. Resurser måste gå till vårdpersonalen, inte till dyra privatiseringar. Vårdpersonalen ska känna politikens fulla stöd – och de ska få fler kollegor, inte färre.

För att avlasta sjukhusen och stärka folkhälsan i vår region måste mer vård gå att få på vårdcentralerna. Uteblivna satsningar från Moderaterna gjort vårdcentralernas uppdrag omöjligt. När man inte kan vara trygg i att få den vård man behöver på sin vårdcentral söker sig många till de redan ansträngda akutmottagningarna. Endast 6 av 10 invånare i Stockholmsregionen anger att de har förtroende för vårdcentralerna. Detta leder till än längre vårdköer på sjukhusen. Ska vi vända denna utveckling måste vi satsa på både vårdcentralerna och sjukhusen. All vård kan inte finnas överallt, men vårdcentralerna och din fasta läkare ska finnas i hela länet.

Moderaternas lösning på alla sjukvårdens problem har varit privatiseringar och upphandlingar. Den politiken har nått vägs ände. Det går inte att spara mer på sjukhusen och vårdcentralerna, det går inte att fortsätta stycka upp och sälja ut mer vård och det går inte att tvinga personalen att springa fortare. Efter pandemin är det ingen som ropar efter nya privatiseringar. Regeringens coronakommission och Inspektionen för vård och omsorg (IVO) har båda pekat ut hur en uppsplittrad och överprivatiserad vård, inte minst för äldre, har försämrat möjligheten att stå emot kriser och pandemier. Det har blivit tydligt för allt fler att det är genom gemensam kraft samhället bäst möter kriser.

Socialdemokraterna är garanten för stockholmarnas välfärd. Vi vet att Sveriges rikaste region kan bättre. Vi vill rusta våra sjukhus, satsa på fler kollegor i vården och bygga ut den nära vården i hela länet. Det går att göra, det handlar bara om att våga säga nej till privatiseringar och konsultnotor för att i stället anställa fler läkare, sjuksköterskor och undersköterskor. Våga prioritera en god och nära vård i hela länet där behoven finns, i stället för att klippa band till nya privatkliniker på Norrmalm där pengarna finns. Socialdemokraterna presenterar här vår plan för vård efter behov, kortare köer och ordning och reda i Stockholmsvården. Vi vill kroka arm med personalen och patienterna för att återigen bygga en trygg vård i Region Stockholm efter behov.

Rusta sjukhusen i Region Stockholm

Väntetiden är avgörande för patientens upplevelse av vården. I många fall är den dessutom direkt avgörande för patientsäkerheten och patientens tillfrisknande. Därför prioriterar vi socialdemokrater en god tillgänglighet, minskade köer och att vård ges på rätt vårdnivå. Krisen inom akutsjukvården innan pandemin och den underfinansierade primärvården är bevisen på att en annan politik behövs för hälso- och sjukvården i Region Stockholm.

Personalbrist på akutsjukhusen är ofta förklaringen till att vårdplatser måste hållas stängda. Det gör i sin tur att patienter tvingas vänta länge på akutmottagningarna innan de får plats på en vårdavdelning med risk för patientsäkerheten som följd. Personalbristen leder även till överbeläggningar dvs att patienter får en vårdplats som saknar såväl bemanning som rätt medicinsk utrustning.

Akutsjukhusen har ett stort uppdrag att ge vård till de allra sjukaste patienterna. Vård efter behov ska gå först. Under 2019 beslutade det moderatledda styret i regionen om nya sjukhusavtal och alldeles för låga uppräkningar på 1,5 procent för sjukhusen. Det är en de facto-besparing.

För att kompensera för inflation och årliga lönehöjningar behöver uppräkningen vara väsentligen större. 1,5 procents uppräkning innebar krav på åtgärdsprogram med effektiviseringar, personalvarsel och anställningsstopp på sjukhusen. Verkställandet har hindrats av pandemin men kraven ligger fast.

Denna utveckling måste vändas. Vi vill att akutsjukhusen ges förutsättningar att klara sitt stora vårduppdrag. Som en konsekvens av pandemin har sjukhusen sedan april i år haft fast ersättning vilket har möjliggjort att de själva har kunnat prioritera och organisera vården efter vårdbehovet – i stället för att organisera sig utifrån en produktionsbaserad modell som räknar pinnar i stället för utfall. Vi anser att den fasta ersättningen ska gälla även under år 2022. Socialdemokraterna vill ge akutsjukhusen en årlig uppräkning på 3,5 procent vilket är 440 miljoner mer än högerstyrets anslag till sjukhusen

Detta behövs för att vi ska kunna öppna fler vårdplatser, korta köerna, göra ett lönelyft inom dygnet-runt-verksamheterna och göra satsningar avseende arbetsmiljö och nya arbetstidsmodeller för personalens återhämtning.

I ett första steg ska undersköterskor och sjuksköterskor prioriteras samt biomedicinska analytiker som haft en avgörande roll under pandemin. På så sätt kan även antalet erfarna medarbetare på akutsjukhusen bli fler och de hundratals stängda vårdplatser som finns på akutsjukhusen idag kan åter öppnas. Endast genom mer pengar kan antalet erfarna medarbetare på akutsjukhusen bli fler.

Socialdemokraterna vill att akutsjukhusens resurser ska användas smartare. Därför ser vi att deras roll inom den öppna specialistvården kan utformas och utvecklas på flera spännande sätt. Det skulle innebära att regionen använder akutsjukhusens resurser på ett bättre sätt än idag men även att delvis lösa den tuffa ekonomiska situationen. Akutsjukhusen skulle kunna öppna fler filialverksamheter motsvarande Bröstcancercentrum på Södersjukhuset som idag är placerad vid Södra station. Det skulle även vara en åtgärd för att rekrytera och behålla specialistutbildad personal som inte enbart vill och kan arbeta i dygnet-runt-verksamheter.

Fler närakuter har öppnat för att förbättra patienternas tillgång till nära vård även på kvällar och helger och att avlasta sjukhusens akutmottagningar. Tyvärr styr dagens system resurserna ojämlikt. Sedan nedläggningen av husläkarjourerna har tillgången på vård på kvällar och helger försämrats ytterligare för många invånare. Vi vill öka den geografiska spridningen av närakuter för att nå ut mer jämlikt i befolkningen. Regionen behöver därför genomföra en analys av patientunderlag och behovet av vård på kvällar och helger utifrån principen om jämlik placering och tillgång till vård. Ett nytt närsjukhus med närakut ska byggas i Handen medan uppförande av sådana sjukhus i Skärholmen, Barkaby och Tumba ska utredas.

Överbelastning på akutmottagningarna i Stockholm är kopplad till ökad överdödlighet motsvarande 25 dödsfall per år enligt forskning från KI. Inte minst för äldre är denna risk särskilt stor. Detta visar just hur farlig platsbristpolitiken från högerstyret i Region Stockholm är. Snabbspåren för äldre på akutmottagningar ska utökas. I Norrtälje bedrivs sedan flera år ett sådant enligt modellen "Silverstigen" där äldre prioriteras för bedömning, provtagning och röntgen. Socialdemokraterna vill att denna metod tas vidare till samtliga akutmottagningar i länet. Det akuta omhändertagandet av äldre ska förbättras genom att utöka arbetet med sammanhållna vårdkedjor.

Genom att möjliggöra fler mobila vårdteam, kan många av de svårast sjuka äldre i stället få sitt vårdbehov tillgodosett i hemmet. I Norrtälje finns ett sjukhusanslutet mobilt team, kopplat till den geriatriska kliniken som tar hand om äldre, multisjuka patienter i deras hem. Det avlastar akuten och ger också en ökad vårdkvalitet för patientgruppen. Liknande arbete har även genomförts i VGR. De mobila vårdteamen bygger på ett nära samarbete mellan sjukhus, primärvård och kommunen. Under den rådande krisen har på många håll en välfungerande samverkan mellan vårdgivare redan byggts upp. Vi menar att vi måste bygga vidare på detta samarbete även efter krisen. Det vinner alla på, framför allt patienterna.

Mer vård närmare stockholmarna

Socialdemokraterna vill se en stark och välutbyggd primärvård i hela länet. Därför tillför vi 735 miljoner kronor till den nära vården, merparten till vårdcentralerna. Resurserna ska gå till mer personal, inte minst allmänläkare, för att säkerställa att samtliga patienter ska garanteras rätten till en fast läkarkontakt. I vårdcentralernas uppdrag ska en portalparagraf införas som slår fast vårdcentralens huvudansvar för patientens hälsa och vård.

Under lång tid har det satsats för lite på den nära vården. Vårdcentralerna har varit underfinansierade, samtidigt som personalen får mer och mer arbetsuppgifter. Moderaterna har pratat om en utbyggd nära vård, men primärvårdens andel av hälso- och sjukvårdsbudgeten har varit i stort sett oförändrad de senaste tio åren. Arbetsmiljön för personalen har på många mottagningar blivit ohållbar, inte minst i utsatta stadsdelar och kommuner. När den nära vården brister ökar belastningen på akutsjukvården, samtidigt som det förebyggande och hälsofrämjande arbetet blir lidande.

Socialdemokraterna tror på vårdcentralen ”mitt i byn”. Vårdcentralerna ska vara navet i vården. Det handlar om att vården ska vara närvarande i hela länet, ta ett större ansvar för folkhälsan och det förebyggande arbetet samt präglas av kontinuitet. Det är hit du vänder dig oftast och det är här merparten av din kontakt med vården sker. Därför säger Socialdemokraterna nej till Moderaternas avgiftshöjning för besök på vårdcentralerna. Tillgången till vård ska inte vara en plånboksfråga.

Socialdemokraternas satsning når med råge det mål Distriktsläkarföreningen satt upp om en tio-procentig ökning till vårdcentralerna för att säkra en fast läkare till stockholmarna, med en rimlig mängd patienter per läkare. Kontinuitet är en nyckel både för en trygg vård för patienten och goda medicinska resultat. Vården ska upplevas som sömlös för patienten genom att fler kan få hjälp att hitta rätt i vården, och vårdcentralerna ska ges ett helhetsansvar för inte minst äldre och kroniker. Stimulansersättning för fast läkarkontakt utvecklas och fler ska få en egen vårdansvarig.

I samband med införandet av vårdvalet togs vårdcentralernas områdesansvar bort. Detta ska återinföras. Ett återinfört områdesansvar innebär att vårdcentralerna ges ansvar för de invånare som av olika anledningar valt att inte lista sig på en vårdcentral. Denna grupp utgör idag cirka nio procent av befolkningen i regionen. Samverkan med kommunal vård- och omsorg, samt elevhälsa och andra relevanta aktörer i närområdet ska stärkas. Detta inte minst med utgångspunkt i det framgångsrika klusterarbetet under coronapandemin.

Ersättningssystemet till vårdcentralerna ska inte uppmuntra till att maximera antalet besök. Vårdprofessionens bedömning och patientens behov ska alltid vara vägledande. Varje patient

ska ges den tid den behöver med läkare, sjuksköterska eller annan vårdpersonal. Ersättningssystemet ska därför förändras så att en större andel av ersättningen till vårdcentralerna utgörs av fast ersättning per listad patient.

Vården ska ges efter dina behov, inte utifrån ditt postnummer. Marknadsstyrningen av vården i Region Stockholm har lett till att fler och fler vårdcentraler öppnar i välbärgade stadsdelar med god hälsa, samtidigt som vård stänger och personalen slutar i utsatta stadsdelar och på landsbygden. För att vården i länet ska vara jämlik vill vi att vårdcentraler i områden med större sociala utmaningar och där vårdbehoven typiskt sätt är större, ges mer resurser. Detta ska ske genom att öka den andel ersättning till vårdcentralerna som baseras på socioekonomiska faktorer, även kallat Care Need Index (CNI). Vi vill ge vårdcentralerna möjlighet att öppna filialer i områden där det saknas patientunderlag för en fullskalig mottagning för att säkra vård i fler delar av länet.

Byråkratin och pinnjakten, i sjukvården i allmänhet och primärvården i synnerhet, måste minska. Grunden för styrningen av vården ska vara tillit till professionen, inte detaljstyrning. Ett sätt att den nödvändiga administration som behöver utföras av vårdpersonalen är därför även att låta andra yrkesgrupper administrera i högre utsträckning. Vi vill därför satsa på så kallad uppgiftsväxling, vilket möjliggör att rätt person utför rätt uppgifter utifrån sin särskilda kompetens. Administrationskraven inom primärvården behöver minska och bli mer ändamålsenliga så att vårdprofessionen kan tillbringa mer tid med sina patienter och mindre tid med pappersarbete.

Ingen ny vårdcentral i egen regi har öppnats sedan 2009, samtidigt som privata vårdbolag har haft fri etablerings- och dragningsrätt på skattepengar. Socialdemokraterna vill lyfta etableringsstoppet för vård i egen regi. Det ska vara en självklarhet att stockholmarna kan välja en vårdcentral som drivs av det offentliga. Socialdemokraterna garanterar rätten för stockholmarna att välja vårdcentral. Om du är missnöjd med din mottagning ska du kunna byta, du ska kunna välja en mottagning nära din arbetsplats, skolan eller anhöriga. Samtidigt ska regionen ställa hårdare krav på att all vård har god kvalitet. Det ska inte vara möjligt att välja en dålig vårdcentral.

Socialdemokraterna avvisar resultatkravet till Stockholms läns sjukvårdsområde (SLSO). Det innebär i praktiken en satsning på 232 miljoner kronor till vården i egen regi. Pengarna ska gå till att stärka vården i egen regi och återta ett offentligt ledarskap i vårdens utveckling och utbyggnad. Stora delar av länet saknar idag grundläggande vård, men med denna satsning kan vita fläckar på regionens vårdkarta fyllas i.

Stora delar av SLSO:s verksamhet finns i utsatta delar av länet och Moderaternas resultatkrav innebär således än tuffare förutsättningar för vårdcentralerna i dessa områden. Kravet

försvårar SLSO:s möjligheter att ge vård efter behov och organisationens möjligheter att klara sin ekonomi, och bereder därmed vägen för ytterligare privatiseringar. Socialdemokraterna avvisar också att SLSO och länets akutsjukhus måste inhämta det moderatledda regionstyrets godkännande innan egenregianbud lämnas, vilket ger styret vetorätt när organisationerna vill bedriva verksamhet på ett vårdområde.

Resurser ska tillföras Akademiskt primärvårdcentrum (APC) för stärkt fokus på kunskapsspridning och kompetensutveckling inom primärvården. Resurserna ska bland annat gå till inrättandet av fler kunskapsteam inom till exempel hjärt- och kärlsjukvård, psykisk hälsa och äldres hälsa med uppdrag att kontinuerligt fortbilda primärvårdens personal. Socialdemokraterna vill stärka det lokala förbättringsarbetet på vårdcentralerna genom att låta fler medarbetare avsätta tid för att delta i och vara drivande i kvalitets- och utvecklingsarbete. Det stärker vårdkvaliteten, skapar en mer attraktiv arbetsmiljö och ökar professionens inflytande över verksamheten.

Patientens tillgång och väntetid till vård påverkas också av vårdens förmåga att komma till patienten. En stor del av denna förmåga utgörs av ambulanser och jourläkarbilar. Idag råder dock personalbrist inom ambulanssjukvården. Medarbetarna har under flera år vittnat om en hårt pressad arbetsmiljö där förutsättningarna att prestera på topp när det gäller saknas. En översyn av hela ambulansverksamheten ska genomföras, med särskilt fokus på organisation, kapacitet och arbetsmiljörelaterade frågor. Målet att akut sjuka patienter ska nås av en ambulans inom tio minuter i 75 procent av fallen ska återinföras. Vi vill att tydligare krav ställs på samverkan mellan 1177 Vårdguiden, SLSO, närakuterna, akutsjukhusen och den entreprenör som tillhandahåller jourläkarbilarna för att öka antalet besök som genomförs av jourläkarbil

Region Stockholm ska bli världens bästa arbetsgivare

Vårdpersonalen i hela Sverige och särskilt i Region Stockholm har tagit ett enormt ansvar under pandemin. Vårdpersonalens uthållighet och psykiska hälsa är den mest aktuella och största utmaningen. Region Stockholm som arbetsgivare har ett stort ansvar för personalen och för den personalpolitik som bedrivs nu och framåt. Vi socialdemokrater vet att personalen är sjukvårdens viktigaste resurs. Det är dags att ta hand om dem som tar hand om oss.

Vårdpersonalens insats ska ses i skenet av den bristande personalpolitik som högerstyret förde i regionen innan pandemin. Den politiska majoriteten har en arbetsmiljöskuld till vårdpersonalen. Med stort engagemang, empati och yrkeskunnande bär undersköterskor, sjuksköterskor, biomedicinska analytiker och läkare och många andra yrkesgrupper vården på sina axlar. Stress, påfrestande arbetstider och arbetsmiljö samt bristande respekt för personalens yrkeskunnande bidrar till att många väljer bort regionen som arbetsgivare.

En undermålig personalpolitik har gjort att Region Stockholm idag är beroende av hyrpersonal inom sjukvården. Hyrkostnaderna ökar varje år. Det tränger undan nödvändiga satsningar på sjukhusens egen personal. Socialdemokraterna vill därför, som ett första steg, minska inhyrningen till två procent, enligt Sveriges kommuner och regioners definition av oberoende av inhyrd personal. Personalen inom den regiondrivna sjukvården arbetade över 1,1 miljoner övertidstimmar under förra året. Det motsvarar 46 000 dygn, eller 126 år (det kan jämföras med att en anställd skulle börjat gå på övertid 1895 och slutar idag 2021). Socialdemokraterna vill därför införa en ny målindikator för att minska antal övertidstimmar.

Det är särskilt svårt att rekrytera och behålla vårdpersonal på akutsjukhusen, i synnerhet sjuksköterskor och specialistutbildad personal. Det gör att många vårdplatser hålls stängda och att patientsäkerheten hotas. Akutsjukhusen kan idag inte erbjuda lika bra villkor jämfört med arbetsgivare på de privata vårdmarknaderna som vuxit fram i regionen. Mer specialistutbildad personal behövs även i allmänmedicin och geriatrik för att primärvården ska kunna ta ett större ansvar i samband med framväxten av en god och nära vård. Inom psykiatrin råder brist på barn- och ungdomspsykiatriker och särskilt specialistpsykiatrin har svårt att behålla erfarna psykologer på grund av brister i arbetsmiljön. Samtidigt är psykiatrins största yrkesgrupp – skötarna - underprioriterade. Bristen på personal medför även att fortbildning och yrkesintroduktion för nyanställd personal inte hinns med och att utrymmet för handledning är otillräcklig. Företagshälsovården för vårdpersonalen behöver stärkas och vi vill därför se en särskild psykiatrisk mottagning för vårdpersonal, likt den verksamhet som tidigare fanns på Ersta psykiatrimottagning.

Nu mer än någonsin behöver regionen satsa på utbildning av ny och även befintlig vårdpersonal. Det finns ett allt större intresse i befolkningen för att vilja arbeta inom vården i skenet av pandemin. Därför måste regionen ta sitt ansvar och bygga upp en vårdstruktur där utbildnings- och forskningsuppdraget fungerar. Regionen behöver en samlad strategi och plan för att utbilda rätt och tillräckligt mycket personal utifrån vårdbehoven. Dagens uppsplittrade vård där vårdvalssystemet försvårar inte minst specialistutbildningen måste förändras. Varje vårdgivare *ska* delta i att utbilda och vidareutbilda vårdpersonal för att ständigt förbättra vården. Detta ska vara ett villkor för att få ingå avtal med Region Stockholm. Hälso- och sjukvårdsnämnden ska införa vite eller möjliggöra uppsägning av avtal med de vårdgivare som inte lever upp till kraven. Det ska inte gå att hänvisa till att vårdgivaren är för liten för att kunna delta i detta.

Behovet av specialistkompetens inom vården ökar ständigt. Efter pandemin är behoven ännu tydligare. Socialdemokraterna föreslår därför åtgärder för en förbättrad arbetsmiljö och säkrad kompetensförsörjning inom sjukvården. Här är regeringens särskilda satsning på specialistutbildning av sjuksköterskor viktig. Utöver det vill vi satsa ytterligare 70 miljoner kronor på ett utbildningspaket för att minska personalbristen inom vården. Vi vill att 50 fler

undersköterskor får möjligheten att specialistutbilda sig under nästa år och ytterligare 100 undersköterskor per år från år 2023. För läkare innebär satsningen fler ST-platser inom allmänmedicin, psykiatri, geriatrik och allergologi samt att antalet platser för allmäntjänstgöring för läkare stegvis ökas till 400. Vi vill även att en plan tas fram för att regionen ska bli självförsörjande på AT-platser eftersom Region Stockholm idag är sämst i landet. Regionen har inte brist på underläkare utan snarare väntar rekordmånga här på att få komma vidare i sin utbildning och inom vården. Införandet av BT-utbildningen är mycket välkommet och vi vill att verksamheterna ges rätt resurser för denna förändring.

Vi vill även möta upp regeringens satsning genom att öka platserna för specialistsjuksköterskeutbildning. Prioritering på bristkompetenser ska göras inom intensivvård, operation, geriatrik och distriktssjuksköterskeutbildning. Dessutom vill vi att Region Stockholm inför akademisk specialisttjänstgöring enligt Vårdförbundets modell AST som innebär en utbildningsanställning med bibehållen kollektivavtalsenlig lön. Vi vill även att återbetalningskravet för sjuksköterskor som genomfört en utbildningsanställning avskaffas.

Region Stockholm ska etablera en undersköterskeutbildning i egen regi med syfte att råda bot på bristen på undersköterskor med kännedom om akutsjukvård. Vi vill även att regionen ska stärka grundkompetensen inom vård- och omsorgsutbildningen för blivande undersköterskor, och att möjliggöra flera specialistutbildningar och utbildningsplatser för undersköterskor. Kompetens och rekryteringen av vårdpersonal inom psykiatrin ska hålla hög och jämn standard. Därför föreslår vi att regionen startar en särskild specialistutbildning för undersköterskor inom psykiatri.

Kompetensutvecklingen och möjlighet till specialistutbildning bland biomedicinska analytiker behöver stärkas. Bristerna idag leder till att regionen tappar många erfarna biomedicinska analytiker till den privata sektorn. Därutöver växer glappet mellan nyexaminerade och pensionsavgångar. Den utvecklingen måste vända. Biomedicinska analytiker har både innan och under pandemin haft en oerhört viktig roll inom sjukvården i samband med provtagning och analyser.

Behovet att säkra utbildningskapaciteten även för medicinska sekreterare är stort för att säkra den kompetensen som behövs inom sjukvården idag och framåt eftersom det administrativa arbetet ökar. Det är dags att lyfta fram denna yrkeskategori. Försörjningspersonal inom städ, kök, vaktmästeri har också viktiga roller kring patienten. I framtiden kommer ytterligare personalgrupper att behövas inom hälso- och sjukvården som till exempel logistiker och servicepersonal inte minst för att avlasta andra personalgrupper.

Vi vill satsa 10 miljoner kronor för att påbörja ett fortbildningslyft inom vården. Regionen behöver ta en mer aktiv roll för att fortbildning av vårdpersonalen ska säkras i

verksamheterna. Fortbildningen ska göras till en integrerad del i vården och vårdpersonal ska garanteras minst 10 dagar per år. Vi vill se en särskild fortbildningsgaranti inom primärvården.

Mer flexibla arbetstidsmodeller och möjlighet till arbetstidsförkortning ska införas för att bryta den onda cirkeln av rekryteringssvårigheter och växande belastning. Ett lyckat exempel är den kombination av kortare arbetsvecka och tätare helgtjänstgöring med bibehållen lön som finns på akutmottagningen på Karolinska universitetssjukhuset i Huddinge. Samtidigt behöver kravet på minskad helgtjänstgöring till maximalt var tredje helg hörsammas i fler verksamheterna.

En tydligare struktur för lönesättning, som värderar kompetens, erfarenhet, utbildning och akademiska meriter ska utvecklas. Nyutexaminerad personal ska under sitt första år få ett introduktionsprogram med handledning. Vi vill se över om handledarutbildningen behöver utökas, då det finns en stor andel medarbetare som idag saknar den formella kompetensen. Lönebildningen ska vara tydlig och icke-diskriminerande. Det ska finnas en lönespridning inom respektive yrkesgrupp som stimulerar till utveckling och måluppfyllelse. Målet är att det ska finnas utrymme för medarbetare att utvecklas och få nya uppdrag, med relevant lön, utan att behöva byta arbetsplats. All verksamhet ska genomsyras av en strävan efter jämställdhet i löner och arbetsvillkor, och efter mångfald. Region Stockholm är en stor arbetsgivare och således en viktig aktör i främjandet av dessa värden.

Vården behöver bra ledare som har goda förutsättningar att kunna leda. Därför vill vi att alla första linjens chefer ska gå en chefsutbildning som ska innehålla ledarskap, arbetsmiljö och arbetsrätt. Vi vill även sätta en gräns för antal medarbetare per chef samt satsa på fortbildande ledarskapsutbildningar.

Likaså ska krav ställas på att alla regionfinansierade vårdgivare ska ha en strategi för kompetensutveckling av personalen. En koncernövergripande struktur för kompetensutveckling och validering ska utvecklas och införas. Denna centrumbildning kan samla utbildning och fortbildning för regionens egna verksamheter, och samtidigt erbjuda kommunsektorn förutsättningar att köpa utbildning inom exempelvis äldreomsorg och psykiatri. Regionstyrelsen uppdras att årligen analysera kompetensförsörjningen och kartlägga behoven utifrån nuläget, såväl som kommande pensionsavgångar och utbildningsvolymer för att det ska mynna ut i en kompetensförsörjningsplan. Kopplat till den övergripande planen behöver det också finnas specifika planer för vissa områden, exempelvis psykiatrin.

Regionen måste ta ett samlat grepp om kompetensförsörjningen inom hela vården oavsett driftsform. Privata utförare ska redovisa personalstatistik i samma utsträckning som offentligt driven vård.

Från en marknadsstyrd vård till en behovsstyrd vård

Pandemin har ytterligare blottlagt bristerna i vården, och det ojämlika system som byggts upp i Region Stockholm efter 15 år av moderata privatiseringsexperiment. De 39 vårdvalen är ett dyrt, ineffektivt och ojämlikt sätt att bedriva vård på. Moderaterna ville bygga en sjukvård baserad på valfrihet, men resultatet har blivit att stora delar av länet idag saknar basal sjukvård, har långa köer till specialistvård och underfinansierade sjukhus och vårdcentraler. Var finns valfriheten för den vars vård lägger ner på grund av bristande lönsamhet?

Socialdemokraterna menar att en annan vård är möjlig. Genom att kroka arm med vårdpersonalen och patienterna vill vi bygga en starkare välfärd för invånarna i Stockholmsregionen. De övergripande principerna för denna vård ska inte längre vara vinst, just-in-time och konkurrens utan i stället vård efter behov, vård i tid och ordning och reda. Efter pandemin är det ingen som ropar efter nya privatiseringar. Den vård som skjutits upp under pandemin ställer stora krav på regionen att prioritera våra gemensamma resurser rätt. Region Stockholm måste också ställa höga krav på att alla, inklusive de privata vårdgivarna, att göra sitt yttersta för att få bort köerna inom alla vårdområden.

Ingen ska behöva armbåga sig fram för att få vård och ingen ska bollas runt mellan vårdgivare och vårdnivåer. Vårdvalen splittrar upp vården och delar upp ansvaret på en stor mängd aktörer. Idén med vårdval handlar om att stycka av ett enskilt vårdområde och skapa en vårdmarknad, där vårdgivare ges fri etableringsrätt. Problemet är att vården sällan går att stycka av på detta sätt och risken är stor att vårdgivarna ges ett för smalt uppdrag eller att gränssnittet mot andra vårdområden blir otydligt. Många patienter hamnar mellan stolarna. Gränssnittet mellan uppdrag blir otydliga och samverkan försvåras. I slutändan är det patienterna som drabbas genom ett bristande helhetsansvar från vården. De som kan navigera bäst i systemet eller har enklare åkommor eller besvär gynnas idag på bekostnad av de med störst behov. Detta drabbar inte minst äldre, kroniskt sjuka samt deras närstående. Uppdrag måste breddas och områden slås ihop.

Det är otydligt vem som egentligen styr över vården i vår region. Makten har överlämnats till marknaden, och etableringsfriheten inom vårdvalen har möjliggjort godtycke och en styrning utifrån efterfrågan i stället för behov. Slapphänt kontroll öppnat upp för välfärdsbrott, fusk och andra oegentligheter som både drabbar stockholmarnas vård och undergräver förtroendet för vår gemensamma välfärd. Över 4000 vårdavtal ger en omfattande byråkrati och administration, men är omöjligt att följa upp och granska. Privata sjukförsäkringar har låtit rika stockholmare köpa sig före äldre och multisjuka i vårdkön. Kostnaderna har tillåtits eskalera utan att stockholmarna har fått en bättre vård.

Socialdemokraterna vill ta tillbaka kontrollen över sjukvården. Det är dags för en återupprättad planering och ledning av hälso- och sjukvården som säkerställer att vårdens pengar faktiskt går till vård. Vi vill se en tydlig plan för utbyggnaden av vård i hela länet baserat på behov, inte lönsamhet. Vård ska inte läggas ner på grund av bristande lönsamhet utan i stället byggas ut efter behov. Hårdare regleringar och krav ska säkerställa att vinstjakt inte blir styrande och den egenägda vården ska stärkas. Det innebär även en demokratisk insyn i vart pengarna hamnar. Slöseriet måste upphöra och regionen ska inte längre lämna walk over till marknaden.

Den vårdgivare som bedriver skattefinansierad vård i Region Stockholm ska ta sitt ansvar för utbildning, forskning och utveckling. Privata vårdbolag ska inte kunna smita undan. Alla måste bidra. Goda idéer ska spridas för att utveckla vården, inte bli till affärshemligheter. Samverkan och samarbete ska alltid premieras, inte konkurrens och tävlan. I tider av kris hjälps vi åt, all offentligt finansierad vård ska bidra.

Vården ska hålla ihop. Grunden för detta handlar om kontinuitet. För detta krävs starka och välfungerade vårdcentraler med en fast läkarkontakt och egen vårdansvarig som grund. Mer vård måste gå att få på vårdcentralen, men ett utökat uppdrag ska alltid mötas med mer resurser. Genom ett återinfört och utökat områdesansvar med ansvar för olistade patienter kan vårdcentralerna stärka sin samverkan inte bara med den kommunala vård- och omsorgen, utan även med skola, socialtjänst och andra relevanta aktörer i närområdet. De positiva lärdomarna av klustersamverkan under pandemin ska ligga till grund för denna utveckling. Vårdcentralerna ska på detta sätt ges ett större ansvar för det förebyggande och hälsofrämjande arbetet. Uppsökande verksamhet ska utvecklas genom t ex införande av hälsosamtal, där så behövs.

Vård ska finnas i hela länet. Sedan 2011 görs inte längre övergripande vårdbehovsanalyser i Region Stockholm. Marknaden styr i stället för behoven. Vi vill återupprätta dessa vårdbehovsanalyser och analyser över vårdkonsumtion samt ta fram en etableringsstrategi utifrån vårdbehoven i vår region. Mer pengar ska gå dit behoven är som störst. Ersättningen till mottagningar och vårdcentraler i områden med stora vårdbehov ska höjas. Det ska inte vara lönsammare för vårdgivare att jaga snabba besök i välbärgade stadsdelar jämfört med att bedriva vård där behoven är som störst. All vård kan inte finnas överallt, men den vård som behövs ofta ska finnas i hela länet. Etableringskontrollen ska skärpas för att kunna styra fördelningen av vård efter behov. Därför behöver mer vård starta i egen regi samt eller upphandlas enligt lagen om offentlig upphandling. Ojämlik vård grundar sig inte bara i var mottagningar etableras, utan även var de stänger. Från en dag till en annan kan en vårdgivare idag plocka ner skylten och stänga en mottagning på grund av bristande lönsamhet. Brister och oegentligheter kan även leda till att vårdavtal sägs upp omgående och att mottagningar stänger snabbt. Socialdemokraterna vill se över möjligheten till att införa en hemköpsrätt där

Region Stockholm kan ges förtur för att ta över vård som tidigare bedrivits av aktörer som gått i konkurs eller lagt ner.

Det ska vara ordning och reda i ekonomin. En omprövning av vårdvalspolitiken är ett måste om Region Stockholm ska kunna finansiera framtidens behovsbaserade hälso- och sjukvård. Vi vill att samtliga vårdval ska utredas utifrån möjlighet att hålla kostnader och vårdkvalitet. Vårdvalen kostade under år 2020 2,5 miljarder mer än vad de hade gjort med en kostnadsutveckling i linje med den övriga sjukvården. Framtidsplanen för hälso- och sjukvården måste utredas när det gäller kostnader och om det verkligen blev billigare att flytta ut vård från sjukhusen genom vårdval. Offentlighetsprincip och meddelarfrihet ska gälla i all offentligt finansierad vård. Vi vill att riktlinjer för vårdreklam skärps och att offentligt finansierade privata vårdgivare ska redovisa hur mycket skattepengar som går till reklam i stället för till vård. Skärpt ägarprövning krävs för att skydda skattepengar och patientuppgifter från oseriösa aktörer och välfärdsbrottslighet. All offentligt finansierad vård ska även ställa upp med personal, sjukvårdsmateriel och annat som behövs i händelse av kris. Detta ska regleras i avtal.

En robust vård i egen regi. Vår gemensamma sjukvård ska driva utvecklingen i Region Stockholm. Egenregivården ska inte bara finnas där privat vård inte vill etablera sig på grund av olönsamhet. Det är orimligt att Region Stockholm betalar merkostnaderna för att bedriva vård mer utsatta områden, samtidigt som man överlåter större delen av överskotten från lättare och mer lönsam vård åt privata aktörer.

Både akutsjukhusen och regionens eget bolag Stockholms läns sjukvårdsområde (SLSO) ska kunna bedriva specialistvård i öppenvård tillsammans med de privata vårdaktörer som uppfyller kraven. Vi villkorar inte patientens valfrihet utan garanterar i stället att varje vårdgivare i Region Stockholm håller högsta kvalitet, bidrar till att utveckla vården och utbildar morgondagens specialister. Detta är även en garanti för att förbättra tillgängligheten och korta väntetiderna till vården. Vi tror även att en större andel vård i egenregi är ett måste för att öka samverkan inom vården samt säkerställa en god beredskap vid framtida kriser. Inom dagens akademiska specialistcentrum bedrivs idag vård, utbildning och forskning på ett mycket positivt sätt samt en dialogmodell för ett nära samarbete mellan patienter och vården. Det är ett föredöme och ett tydligt motalternativ till den privata vården. Vi vill ta fram en plan för att öppna ytterligare akademiska specialistcentrum inom de största kroniska sjukdomsgrupperna. Samarbetet mellan specialistvård och primärvård ska stärkas. Både akutsjukhus och akademiskt specialistcentrum ska få rådgivande uppdrag till vårdcentralerna.

Alla vårdgivare ska delta i utbildning, forskning och utveckling. Det är dags för en vårdstruktur där utbildnings- och forskningsuppdraget fungerar. Som patient ska du veta att varje vårdgivare deltar i att utbilda och vidareutbilda vårdpersonal samt deltar i forskning och

utveckling för att ständigt förbättra din vård. Som personal ska du veta att din arbetsgivare garanterar vidareutbildning och kan ge dig möjlighet att forska. Som organisation ska regionen ta sitt ansvar för en samlad strategi och plan för att utbilda rätt och tillräckligt mycket personal utifrån vårdbehoven. Regionen ska ställa krav på att alla offentligt finansierad vårdgivare att delta i utbildning av ny vårdpersonal samt att bedriva forskning och utveckling av vården. Det ska inte gå att hänvisa till att vårdgivaren är för liten för att kunna delta i detta.

Moderaternas privatiseringar har gynnat de stora vårdbolagen men har inte lett till någon verklig mångfald. Region Stockholm har dessvärre färre idéburna vårdgivare än rikssnittet. Detta visar att det behövs nya grepp för att underlätta för idéburna vårdgivare. Ett sådant är inrättandet av IOP-överenskommelser (idéburet offentligt partnerskap). Tyvärr säger den moderatledda koalitionen fortfarande nej till detta. Vi menar att de idéburna och icke-vinstdrivande välfärdsaktörerna kan tillföra oerhört mycket till vårt län. De har ofta en väldigt lång erfarenhet, hög kompetens och ett engagemang för sina patienter som få andra vårdgivare kan matcha. Vi vill därför att en väsentligen större del av vårdgivarna ska vara idéburna år 2030.

Under 16 år har Moderaterna infört och byggt ut vårdvalssystemet i Region Stockholm. Konsekvenserna är en dyr, ojämlik och uppsplittrad vård. Det kommer ta tid att rulla tillbaka landets mest privatiserade sjukvårdssystem, men tillsammans med personalen och patienterna vill Socialdemokraterna 2022 påbörja arbetet för en vård bortom privatiseringarna. En vård där behov och tillgänglighet går före lönsamhet, och där patienterna kan välja vårdcentral, men vårdbolagen inte kan välja patienter.

Stoppa möjligheten att köpa sig förbi vårdkön

I Region Stockholm finns en utveckling mot att vård till patienter med privata sjukvårdsförsäkringar på flera sätt tränger undan den skattefinansierade vården. Såväl regionens egen förvaltning, statliga myndigheter och nyhetsreportage har nu konstaterat att försäkringspatienter ges förtur i vården. Systemet bygger på att vårdgivarna erhåller en högre ersättning för behandling av försäkringspatienter. Den vanligaste försäkringstagaren är en man med hög inkomst och lång utbildning. Att det ser ut så är givet eftersom försäkringsbolagens logik bygger på riskfördelning – då det är fördelaktigt att försäkra personer med låg sjukdomsrisk. Om förekomsten av privata sjukvårdsförsäkringar ökar riskerar det hota vår gemensamma välfärd, där vissa grupper får tillgång till snabbare behandling, med ökade hälsoklyftor som följd.

Socialdemokraterna vill se ett förbud mot att skattefinansierade vårdgivare ska kunna ta emot försäkringspatienter. En begränsning borde därför införas i samtliga offentligt finansierade avtal inom hälso-och sjukvården. Regionen måste ha ett system som garanterar att en patient

med försäkring aldrig ska prioriteras över en patient utan försäkring. Vården ska ges efter behov, då kan vi inte ha gräddfiler för vissa patientgrupper. Det ska inte finnas några kundklubbar och premiumklasser i Stockholms sjukvård. När det moderatledda regionstyret försvarar nuvarande system frångår de därmed principen om vård efter behov.

En politik för jämlik hälsa och minskade klyftor

Coronapandemin har blottlagt hälsoklyftorna i vår region och visat hur en god folkhälsa är en beredskapsfråga för framtida kriser. Siffror visade tidigt i coronapandemin en tydlig överrepresentation av antalet smittade i Järvaområdet. Liknande utveckling följde sedan i andra socialt utsatta områden i de södra delarna av regionen. När fördelningen av antalet avlidna presenterades i slutet av april 2020 blev de sociala skillnaderna i hälsa än mer tydliga. Samma ojämlikhet har upprepats i testning och vaccinering mot covid-19. Pandemins ojämlika effekter måste granskas och utvärderas för att sedan ligga till grund för ett förändrat hälso- och sjukvårdssystem i Region Stockholm. Det är uppenbart att en stark folkhälsa också är en fråga som robust beredskap inför framtida pandemier och kriser.

Hälsoklyftorna i Stockholmsregionen har under en lång tid ökat. Ett tydligt tecken på detta är hur medellivslängden varierar mellan olika bostadsområden i länet. En lågutbildad man i Vårby lever i genomsnitt 18 år kortare än en högutbildad man i Danderyd. Kvinnor i Rinkeby drabbas dubbelt så ofta av hjärtinfarkt som kvinnor i Vaxholm och lågutbildade kvinnor är den enda grupp vars medellivslängd inte ökat de senaste åren.

En viktig del av att minska hälsoklyftorna är att stärka det förebyggande arbetet och öka den uppsökande verksamheten för att nå ut till utsatta grupper. Socialdemokraterna vill därför ge vårdcentralerna i uppdrag att kalla sina listade patienter på regelbundna hälsosamtal. Erfarenheten av hälsosamtal i flera regioner har visat att det är en effektiv metod för att minska förekomsten av folksjukdomar såsom cancer och hjärt- och kärlsjukdomar. Vi vill även utreda hur hälsosamtalen kan stärka den psykiska hälsan bland äldre och motverka ensamhet. Särskilda hälsomottagningar ska återinföras i syfte att nå fler invånare med hälsofrämjande insatser. De goda exempel som finns med hälsokommunikatörer ska spridas till fler kommuner.

Att förbättra jämlikheten är särskilt angeläget när det gäller barns hälsa. Dels ur rättvisesynpunkt, men också eftersom både goda och dåliga mönster som grundläggs i unga år tenderar att få genomslag i vuxen ålder. Socialdemokraterna vill att ersättningen i barnhälsovården justeras så att den tar hänsyn till de listade patienternas socioekonomiska profil. Vi vill även se över möjligheten att sprida den så kallade Rinkebymodellen, med hembesök i barnhälsovården, till fler delar av länet. I samverkan med länets kommuner ska

fler så kallade familjecentraler etableras; integrerade verksamheter med mödra- och barnhälsovård samt socialtjänst och öppen förskola. För barn och unga under 18 år ska all sjukvård, även akut sådan, vara avgiftsfri. Socialdemokraterna vill se över frågan om avgiftsfri vaccination mot TBE, särskilt vad gäller barn och ungdomar. Resurserna till mödra- och barnhälsovården ska förstärkas.

Sviterna av pandemin kommer påverka hälsan i Region Stockholm under lång tid. Detta är särskilt tydligt när det gäller patienter med långtidscovid eller postcovid. Mitt under en kritisk fas valde Moderaterna att försöka stänga långtidscovidavdelningen på Karolinska i Solna. Socialdemokraterna är oroade över att en kritisk verksamhet ska stängas och flyttas mitt under en pågående pandemi där behovet av vård och forskning är oerhört stort. Goda exempel ska spridas och utvecklas, inte läggas ned. Socialdemokraterna vill stärka vårdkedjan för postcovid, skydda mottagningen på Karolinska Solna samt säkerställa fler mottagningar runt om i länet. Primärvården behöver ges förutsättning och kunskap om denna nya patientgrupp samt möjlighet till uppföljning av patienterna.

Skillnaderna i barn och ungas tandhälsa har ökat i Stockholmsregionen under en lång tid. Socialdemokraterna vill vända denna utveckling och intensifiera insatserna för att minska tandhälsoklyftorna. Friska tänder ska inte vara en klassfråga. Vi vill därför utöka folktandvårdens förebyggande uppdrag gentemot barn och unga samt att folktandvården i samverkan med förskolorna ska inrätta tandborstningsprojekt i de områden där tandhälsan är sämst.

Mötet mellan patient och vårdpersonal är centralt för att skapa en tillitsfull vård. Region Stockholm ska aktivt arbeta för att alla individer oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck ska ges en likvärdig och fullgod hälso- och sjukvård. I detta ingår arbetet med att fler vårdenheter ska HBTQ-certifieras.

Kompetensen kring personer med funktionsnedsättning är ofta otillräcklig inom primärvården samtidigt som bemötandet ibland brister. Införandet av vårdcentraler med särskild kunskap och engagemang kring personer med funktionsnedsättning i enlighet med den framgångsrika modellen i Region Sörmland ska utredas.

Socialdemokraterna vill också stärka kvinnors jämlikhet och hälsa genom att satsa på ökad forskning och information kring endometrios och vestibulit, vanliga kvinnosjukdomar som det finns för lite kunskap om idag men som drabbar många. Hälso- och sjukvårdens arbete kring mäns våld mot kvinnor måste stärkas, Socialdemokraterna föreslår därför ett höjt anslag till Kunskapscentrum för våld i nära relationer. Regionen ska ta ett tydligt ansvar för behandling av de som utsatts eller utsätter andra för våld. Sjukvården behöver även bli bättre på att identifiera och erbjuda hjälp till alla som lever under hedersrelaterat våld och förtryck. För att

bättre kunna nå ut till vårdens medarbetare med dessa insatser ska en särskild samordnare mot hedersrelaterat våld och förtryck inrättas.

Vi ser mycket allvarligt på majoritetens val att prioritera nedskärningar inom hjälpmedelsområdet framför att ta kontroll över vårdmarknadernas kostnadsutveckling. Ett avskaffande av högkostnadsskyddet inom hjälpmedel slår mot de med allra störst behov och det görs även utifrån ett bristande underlag kring nyttjandegrad och vad ett borttagande kan få för följdeffekter. Socialdemokraterna vill därför behålla högkostnadsskyddet och därigenom upprätthålla en mer jämlik tillgång till hjälpmedel och olika stödåtgärder. Hälso- och sjukvårdsnämnden bör se över ”Fritt val av hjälpmedel” inom hörselvården, och därmed återgå till att brukare av hörapparater får välja sådana ur regionens upphandlade sortiment.

Socialdemokraterna ser med oro på hur sexuellt överförbara sjukdomar ökar i omfattning i flera grupper. Samtidigt försämras möjligheterna till testning då populära kliniker stänger igen eller begränsar sin testningsverksamhet. Efter pandemin står vi inför en testningsskuld med risk för mycket stora utbrott av könssjukdomar. Socialdemokraterna vill tillgängliggöra PrEP, som förhindrar överföring av HIV-smitta för alla som behöver det, utan årslånga köer. Mer resurser ska tillföras för att tillgängliggöra test för könssjukdomar fortare på flera mottagningar i länet. Vi vill göra Venhälsan till ett regionalt kunskapscenter för HIV med särskilt uppdrag att utveckla sin stödjande verksamhet gentemot såväl kommunal omsorg som vården i stort, med ett särskilt fokus på HIV och ålderssjukdomar. Som en ytterligare förstärkning skulle vi vilja se ett öppnande av en lågtröskelmottagning för sexuell hälsa.

Ökad trygghet i förlossningsvård och eftervård

Förlossningsvården ska vara trygg och kvinnor ska kunna välja var de ska föda. Införandet av en vårdmarknad inom förlossningsområdet för 12 år sedan har varken ökat tryggheten eller valfriheten. I stället har orsakat brist på vårdplatser och en uppsplittring av graviditetsförloppet i flera isolerade vårdområden som försämrar kontinuiteten i vården. Förlossningsvården och eftervården idag präglas av otrygghet för blivande och nyblivna föräldrar. Förra året fick 929 kvinnor föda på en överfull förlossningsmottagning – och hittills i år 695 kvinnor.

Förlossningsvården saknar marginaler och är underfinansierad. Om förlossningsvården fått samma uppräkning som den övriga vården hade 290 mkr mer gått till förlossningsvården. Under det senaste året har dessutom drastiska nedskärningar påbörjats inom kvinnosjukvården på Södersjukhuset, däribland förlossningsåren och vården för våldtagna. Det är uppenbart att Moderaterna har haft råd, men att kvinnors sjukvård inte är något som prioriteras.

Trots att regionen sedan 2017 har fått mer än en halv miljard kronor i statsbidrag till förlossningsvård har barnmorskor minskat på flera kliniker. Det finns påtagliga brister i arbetsmiljön på våra förlossningskliniker vilket medfört att barnmorskor söker sig till andra arbetsplatser. Även patientsäkerheten äventyras, vilket den höga förekomsten av förlossningsskador i regionen kan vara ett tecken på. Det är en situation ovärdig ett välfärdsland och i synnerhet i dess klart rikaste region. I regionen ska det vara en trygg och positiv upplevelse att välkomna ett barn till världen och som medarbetare i förlossningsvården ska man ges rätt förutsättningar att utföra sitt arbete.

Vi föreslår åtgärder för att rätta till de systemfel som uppstått i förlossningsvården, genom säkrad kompetens och en trygg förlossningsvård. Därför föreslår vi en satsning på förlossningsvården på 50 miljoner kronor. Tillsammans med statsbidragen inför 2022 på omkring 300 miljoner kommer detta göra skillnad. En satsning på förlossningsvården behövs för att skapa en sammanhållen vårdkedja som håller ihop mödra-, förlossnings- och eftervård samt ultraljud, vilket ger blivande föräldrar kontinuitet. Vi vill införa en garanti om en barnmorska per födande för att skapa kontinuitet och en trygg förlossningsupplevelse. Varje barnmorskemottagning ska ha ett samverkansavtal med minst en förlossningsklinik.

Kvinnor i Stockholmsregionen efterfrågar mer stöd, både fysiskt och psykiskt, inte minst *efter* sin förlossning. Nästan en fjärdedel respektive en tredjedel av kvinnorna vet inte var de ska vända sig för att få stöd vid psykisk ohälsa eller fysiska besvär under eller strax efter graviditet och förlossning. Eftervården ska utvidgas så att kontroller hos både barnmorska och fysioterapeut efter förlossning blir norm. Vi vill se en särskild satsning på fysioterapi. Alla ska ha tillgång till kurativa samtal för att bearbeta sin förlossningsupplevelse och för att psykisk ohälsa hos nyblivna föräldrar ska kunna fångas upp. En kontaktbarnmorska ska inrättas inom eftervården som en sammanhållande funktion för vården av förlossningsskador i syfte att dessa ska minska. Utbildningsinsatserna för att förhindra förlossningsskador ska utökas. För detta ska resurserna till eftervården utökas och en utredning ska identifiera hur ytterligare förstärkningar av eftervården ska se ut. För att samla forskning och utbildning om förlossningsskador ska en centrumbildning inom området utredas.

Amningsstödet i regionen är ojämlikt. Det saknas mottagningar i områden där behovet är störst. Detta beror som så ofta på att regionen saknar en analys av vårdbehovet i de blågrönas vårdvalssystem. Vi vill stärka amningsvården genom att utbilda personal och öppna fler mottagningar i anslutning till mödravårds- och barnavårdscentraler jämlikt över regionen.

Vårdval förlossning och vårdval gynekologi ska avvecklas och regionen behöver återta sitt ansvar för att planera vården, säkerställa kapaciteten och trygga kvinnors valfrihet.

En jämlik cancervård i hela regionen

Svensk cancersjukvård är världsledande inom upptäckt och behandling. Däremot är väntetiderna till vård för långa. Inom flera olika cancerformer har Region Stockholm för långa väntetid från behandling till operation. Viktiga nationella satsningar för en mer jämlik cancervård startades under förra mandatperioden. I senaste höstbudgetpropositionen inför 2022 satsas ytterligare 600 miljoner på ökad tillgänglighet, bättre kvalitet och mer jämlikhet i cancervården. Regionalt cancercentrum (RCC) Stockholm Gotland har en avgörande betydelse regionens cancerarbete. Socialdemokraterna i Region Stockholm anser därför att RCC måste ha en stark roll i den regionala förvaltningen för att fullgöra sin viktiga uppgift.

Patienterna inom cancervården har drabbats hårt under pandemin. Det krävs fortsättningsvis krafttag för att hantera den stora gruppen oupptäckta cancerfall, operationsköer och tidigare uppskjuten screening. Vårdbehovet fortsätter att vara stort under en lång tid framåt. De mest akuta cancerfallen har behandlats i tid under pandemin men många andra operationer har skjutits upp och nu väntar många patienter på vård. Socialdemokraterna vill se en särskild regional satsning på cancervården för att hantera vårdskulden. De utökade statliga medlen på 138 miljoner kronor nästa år vill vi använda för att stärka arbetet i riktning mot en nollvision för cancerköer. Då behövs även mer resurser till sjukhusen och till vårdcentralerna där störst andel av nya fall upptäcks. Dessutom behöver cancerscreeningen förstärkas inklusive uppsökande förebyggande insatser så som hälsosamtal och informationsarbete för att förebygga samt tidigt upptäcka nya cancerfall de kommande åren. Regionen ska även ligga i framkant i användandet av nya behandlingsmetoder inom cancerområdet, så som precisionsmedicin och cell- och genterapier.

Socialdemokraterna anser att deltagande i mammografiprogrammen behöver förbättras och bli mer jämlik. Deltagandet bland kvinnor i regionens 26 kommuner varierar mellan 65 procent till 76 procent. Under förra mandatperioden gjordes nationella satsningar på en avgiftsfri mammografi men regionen behöver göra mer för att minska ojämlikheten. Därför föreslår Socialdemokraterna en satsning på mobil mammografiverksamhet i regionen. Verksamheten kan med fördel fokuseras till områden i länet med lägst screeningdeltagande.

Prostatacancervården har länge präglats av en splittrad vårdkedja och dålig uppföljning av kvalitet och vårdresultat. Patienterna förtjänar en mer sammanhållen vård. Prostatacancer upptäcks framför allt vid hälsokontroller vid vårdcentralerna och därför vill vi satsa mer resurser på primärvården och utöka vårdcentralernas hälsofrämjande och uppsökande arbete. Vi vill även se en utredning av vårdkedjan inom prostatacancervården och utveckla screeningverksamheten inom prostata- och lungcancer.

En trygg region att åldras i

En av de viktigaste lärdomarna från pandemin är att det krävs rejäla satsningar på vården för äldre. Under lång tid har det satsats för lite på äldrevården både från regionen och länets kommuner. Det är dags för krafttag som säkerställer en höjd medicinsk kompetens inom äldrevården, men som samtidigt stärker äldres möjlighet till ett gott och självständigt liv.

Den uppsplittrande vårdvalspolitiken drabbar äldre hårdast. Barn, barnbarn och närstående måste i många lägen projektleda äldre anhörigas vård och alldeles för många äldre behöver armbåga sig fram i vården. Äldre är de stora förlorarna i vårdvalssystemet, inte minst vid svår sjukdom. Den långtgående privatiseringspolitiken har lett till ökad konkurrens och fragmentisering när patienten egentligen behöver mer samarbete mellan vårdgivare och att någon tar helhetsansvaret.

Det måste bli fler läkare i äldreomsorgen och den medicinska kompetensen behöver öka hos all personal. Vårdmarknaden för läkarinsatser på SÄBO måste avskaffas. Bristerna i denna vård har uppmärksammats av IVO och i flertalet granskningar av länets kommuner. Socialdemokraterna vill i stället att denna vård utgår från vårdcentralerna eller geriatriken. Krav på högre fysisk läkarnärvaro ska säkerställas.

Avancerad sjukvård i hemmet (ASiH) är heller inte en vård där stockholmarna aktivt väljer vårdgivare. Denna vård bör heller inte bedrivas som ett vårdval, utan i egen regi eller genom partnerskap med ideella aktörer. ASiH har getts ökade möjligheter att vårda patienter på särskilda boenden under pandemin. Erfarenheterna av detta har varit mycket goda, och möjligheten till att permanentera detta uppdrag bör ses över. I takt med att den avancerade sjukvården i hemmet ges ett större ansvar för vård på särskilda boenden bör möjligheten att knyta denna vård närmare läkarinsatserna ses över.

Vårdval specialiserad palliativ slutenvård tydliggör som inget annat vårdvalsområde hur långt Moderaternas marknadsexperimenterande med stockholmarnas vård har gått. Vinstintresset ska följa med stockholmarnas vård ända in i livets slutskede trots att till och med vårdgivarna uppger att patienterna inte kan göra medvetna val. Denna vård bedrivs i andra regioner primärt i egen regi i stället för som en vårdmarknad. Vi socialdemokrater menar att denna vård inte är lämplig att bedriva som ett vårdval. I stället bör hälso-och sjukvårdsförvaltningen ges i uppdrag att avveckla detta vårdvalsområde och i stället utreda en ny organisering, där exempelvis ideella aktörer kan ges en viktigare roll.

Ingen ska behöva projektleda sin egen vård eller en anhörigs vårdkontakter. Ett sätt att stärka samordningen, kontinuiteten och tillgängligheten är införandet av patientkontrakt. Genom patientkontraktet tydliggörs på ett sammanhållet sätt vem/vilka som är patientens fasta vårdkontakt/vårdkontakter, vilka insatser som planeras av olika vårdgivare samt vad målet

med insatserna är. Patientens delaktighet i vården stärks då kontraktet ska inkludera råd för egenvård och vad patienten kan göra själv för att stärka sin egen hälsa. Vi menar att Region Stockholm bör införa möjligheten till patientkontrakt främst för de med stora vårdbehov och att patientkontraktet ska finnas tillgängligt för såväl patienten, dess anhöriga och vårdpersonalen via 1177.

Äldre ska inte bli liggande för länge på sjukhus, samtidigt som brister i vården inte ska leda till att patienter skickas fram och tillbaka mellan sjukhus, korttidsboende och särskilt boende eller sitt hem. Den splittrade vården i Region Stockholm gör att ingen tar ett helhetsansvar för patienterna.

Stuprören mellan regionen och kommunerna måste upphöra. Socialdemokraterna vill sprida den modell för samordning mellan akutsjukvården, primärvården och den kommunala omsorg som kallas ”Trygg och säker hemgång” till fler kommuner. I syfte att stärka samverkan mellan region och kommuner vill vi verka för att införa krav på gemensamma vårdplaner på primärvårdsnivå. Omvårdnadsenheter ska inrättas på akutsjukhusen för vård av äldre patienter som inte längre behöver akutsjukvårdens resurser men heller inte återhämtat sig så mycket att de kan skrivas ut.

Regionens hemsjukvård är dessutom uppsplittrad på många olika aktörer och vårdval vilket ytterligare bidrar till uppsplittring och bristande helhetsansvar. Genom att kommunalisera hemsjukvården kan kommunerna ta helhetsansvaret kring merparten av de äldres insatser i hemmet och därmed bidra till ökad kontinuitet, samordning och trygghet. Coronapandemin har tydligt visat på vikten av att minska antalet olika personer i riskgruppers hem.

Socialdemokraterna ser positivt på de särskilda äldremottagningar som många vårdcentraler i länet bedriver. Mycket tyder dock på att förutsättningarna för samverkan mellan äldremottagningarna, hemsjukvården, kommunens omsorg, geriatriken, äldrepsykiatrin och den övriga hälso- och sjukvården behöver stärkas. Vi vill därför utreda hur äldremottagningarna i länet kan utvecklas i syfte att skapa ökad kontinuitet, en mer sammanhållen vård för patienten samt ett ökat fokus på uppsökande arbete. Rehabiliteringen för äldre måste stärkas.

Antalet vårdplatser i geriatriken ska utökas, liksom möjligheten till direktinskrivning på geriatrisk avdelning. Därför ska en utredning tillsättas som ser över behovet av investeringar i nya lokaler för den geriatriska vården med syfte att åstadkomma en jämlik fördelning i hela regionen. Geriatriska platser kan med fördel lokaliseras i anslutning till de närsjukhus vi ser framför oss att utveckla. Sjukhusen behöver få ett större ansvar för den geriatriska vården i stället för vårdmarknaden.

I stället för fler uppsplittrande vårdmarknader vill vi socialdemokrater sprida den unika modell för integrerad regiondriven vård och kommunal omsorg som utvecklats och används i Norrtälje till fler kommuner, exempelvis Södertälje. De sammanhållna vårdkedjorna som finns i Norrtäljemodellen ger både ökad kvalitet och trygghet och bidragit till minskad smittspridning. Den exakta utformningen av sådan verksamhet måste tillåtas bero på de lokala förutsättningarna.

Stärkt arbete mot psykisk ohälsa

Den ökade psykiska ohälsan är en av vår tids stora utmaningar. I Region Stockholm har antalet som söker vård för psykisk ohälsa ökat kraftigt sedan början av 2000-talet och studier visar på att det är vanligare att invånare i Region Stockholm rapporterar nedsatt psykiskt välbefinnande i jämförelse med invånare i andra delar av Sverige.

Den ensamhet men också sorg och oro som vuxit i kölvattnet av pandemin kommer med stor sannolikhet belasta vården ytterligare. Kvinnor drabbas i högre grad av psykisk ohälsa än män. Även människor som på olika viss har sämre socioekonomiska förutsättningar liksom HBTQ-personer drabbas i högre utsträckning av denna problematik.

Det måste gå snabbare att få hjälp för barn och unga som lider av psykiska besvär. Idag finns stora brister i den vården, även kallad första linjens psykiatri. Det är långa väntetider och bristande samverkan med elevhälsa, barn- och ungdomspsykiatrin (BUP) och socialtjänst. Detta gör att många vänder sig direkt till specialistpsykiatrin. Socialdemokraterna menar att första linjens psykiatri måste finnas på vårdcentraler i hela regionen. Detta uppdrag ska självklart mötas med utökade resurser. När fler kan få vård och stöd i tid minskar även belastningen på specialistpsykiatrin, och inte minst BUP.

När Moderaterna styr vården blir resultatet privatiseringar och nedläggningar. Enligt ett nytt förslag ska 11 000 barn få sin vård privatiserad och sju BUP-mottagningar runt om i länet riskerar nedläggning. Det ska bli färre mottagningar med större upptagningsområden. Köerna är redan långa till BUP. Bara hälften av alla barn i Region Stockholm fick ett första besök inom vårdgarantins 30 dagar i juli 2021. Det är långt sämre än regioner som Dalarna, Gotland och Gävleborg. Att i det läget skära ner antalet mottagningar riskerar att göra köerna ännu längre och tvinga barn, unga och deras närstående att fortsätta vänta på att få vård i tid. Socialdemokraterna säger nej till nedskärningarna inom BUP och till nya privatiseringar. Barn- och ungdomspsykiatrin ska styras av kontinuitet och trygghet genom egen regi.

En jämlik psykiatrisk vård förutsätter att första linjen arbetar mer uppsökande och finns lättillgänglig i barn och ungdomars vardag. Därför ska regionen i samverkan med kommunerna utvidga första linjen för barn och unga till att inkludera en förstärkning av

elevhälsan, samt att utreda möjligheterna att stärka barnavårdscentralerna (BVC) och ungdomsmottagningarna med första linjens kompetens. Möjligheten att införa hälsosamtal för unga med särskilt fokus på psykisk ohälsa ska utredas.

Marknadsstyrningen har lett till en splittrad vård för barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Region Stockholm måste säkra sammanhållna vårdkedjor med tydlighet om vart den enskilda kan vända sig för att minimera risken att barn med psykiatrisk problematik faller mellan stolarna.

God tillgång till ungdomsmottagningar med all dess kompetens är en viktig pusselbit för ungas psykiska välmående. Tillgången till psykosocialkompetens ska vara särskilt god. Vi vill säkerställa att ungdomsmottagningarna i allt väsentligt drivs i egen regi i samarbete mellan kommun och region.

Digitaliseringen medför möjligheter att sänka trösklarna till vård vid psykisk ohälsa samt se till att fler hamnar rätt i vården. Socialdemokraterna vill därför med inspiration av Region Skånes telefonlinje ”En väg in” införa en samlad kontaktväg för barn som lider av psykisk ohälsa och deras anhöriga. ”En väg in” ska integreras i 1177 Vårdguiden. Vi vill även se att en nationell suicidlinje med tillgänglighet dygnet runt utvecklas nationellt och integreras med 1177. Detta stöd ska även gälla anhöriga till vuxna som lider av psykisk ohälsa.

Psykiatrivården i Region Stockholm är eftersatt. Det finns en brist på slutenvårdsplatser, de befintliga vårdmiljöerna är undermåliga och organisationen har splittrats upp. Ett specialistcentrum ska ha inriktning mot psykiatri så att praktik, forskning och utbildning kan knytas samman. Vi vill påskynda implementeringen av nationella riktlinjer och regionala vårdprogram. Standardiserade vårdförlopp ska införas, enligt samma princip som använts inom cancervården. Den psykiatriska öppenvården ska förstärkas med fler mobila team. Informationen till patienten om behandlingsalternativ, närståendestöd och vad hen själv kan göra ska förbättras.

Ätstörningar är tillsammans med beroendesjukdomar en av de dödligaste psykiatriska sjukdomarna. Varje år dör flera personer i Stockholm av långvarig svält. Att upptäcka ätstörningar i tid kan vara livsavgörande. Socialdemokraterna vill se ett långsiktigt kompetenslyft inom primärvården för att tidigare fånga upp individer med ätstörningar.

Arbetet med äldres psykiska hälsa behöver stärkas, inte minst utifrån den isolering som uppstått till följd av pandemin. Det råder brist på äldrepsykiatriker och kunskapen om äldres psykiska hälsa måste stärkas inom vården. Regionens äldremottagningar ska också ha tillgång till äldrepsykiatriker.

Det är avgörande att i tid upptäcka riskbruk, och minimera skadligt bruk, av spel, alkohol och narkotika samt behandla beroende. Vi vill ha en nollvision för narkotikadödlighet. Första linjens psykiatri måste, tillsammans med kommunerna, arbeta mer uppsökande för att tidigare identifiera och bättre stötta individer med riskbruksproblematik. Socialdemokraterna vill därför utreda hur samverkan mellan kommunens missbruksvård, regionens beroendevård och den psykiatriska vården kan stärkas. Stockholmsregionen måste leva upp till de krav som egentligen redan borde vara en självklarhet – att den som har både ett missbruk och en psykiatrisk diagnos ska behandlas för båda delarna samtidigt.

Psykiatriambulansen (PAM) utför ett viktigt uppdrag i att förhindra självmord, överdoser och andra akuta och livshotande situationer. Socialdemokraterna menar att det finns behov av ytterligare en psykiatriambulans och vill ge hälso- och sjukvårdsnämnden i uppdrag att inrätta en sådan. Vi vill även att möjligheten till självvald inläggning ska spridas så att det kommer fler patientgrupper till del.

Ordning och reda i den digitala vården

Socialdemokraterna bejakar utvecklingen av den digifysiska vården, men digitaliseringen får aldrig ske på bekostnad av kvalitet eller behovsprincipen. Alldeles för länge har utvecklingen av den digitala vården lämnats i händerna på marknaden. I för hög grad har det handlat om att uppfinna vårdbehov hos i grunden friska patienter, snarare än att avlasta och underlätta vården för det med störst behov. Socialdemokraterna välkomnar den digitala vården, men den behöver vara sammanhållen och bidra till vårdens helhet.

Det måste vara ordning och reda i den digitala vården. Moderaternas naivitet när det gäller nätläkare har satt stora delar av primärvården i gungning. Socialdemokraterna vill ta tillbaka kontrollen över utvecklingen genom skarpare regleringar som gynnar de vårdgivare som vill göra rätt för sig. Lika spelregler måste gälla, regelverket ska vara tydligt. All digital omlistning ska ske genom 1177.

Det offentliga måste kliva ner från läktaren när det gäller den digitala vården. De stora bristerna i regionens digitala vård har tydliggjorts under inte minst vaccinbokningen, då regionens app AlltidÖppet kraschade vid öppnandet av i stort sett samtliga nya åldersgrupper. Det duger inte. Socialdemokraterna vill kraftsamla för att utveckla och bygga ut den regiondrivna digitala vården.

Mer av vården kan ske digitalt. Uppföljning efter behandling, dialog med vården och snabba möten utan restid. Utvecklingen har tagit stora kliv i pandemin och det måste regionen både dra nytta och lärdomar av. Videomöten, chatt, digitala bokningar och telefonkontakter är

viktiga delar av framtidens sjukvård, inte minst i kölvattnet av pandemin, och kan heller inte helt lämnas i händerna på marknaden.

1177 ska vara en självklar portal och ingång för kontakt med vården oavsett vilken mottagning eller aktör du söker vård av. ingång för kontakt med vården oavsett vilken mottagning och aktör du söker vård av. Regionens app Alltid öppet ska ligga i framkant när det gäller den digitala vården i vårt län. Appen ska integreras med 1177 Vårdguiden för att det ska bli lättare att genomföra videobesök med personalen på den vårdcentral där man är listad. Vi vill se en utveckling med digital incheckning på de fysiska vårdcentralerna och i öppenvården. Privata aktörer ska även kunna ansluta sig till AlltidÖppet för att skapa en förutsebarhet för patienten.

Utomlänsersättningen för nätläkare har dränerat vården på resurser. Region Stockholm måste aktivt genom SKR driva frågan om att förändra systemet och strama åt regelverket för att förhindra läckaget. Det handlar om att vårdens pengar ska gå till just vård.

En sjukvårdsupplysning att lita på

Det måste gå att lita på sjukvårdsupplysningen. Region Stockholm är den enda regionen i landet som har sålt ut driften av 1177 Vårdguiden till privata utförare. Resultatet har blivit skandaler med dataläckor på utländska servrar och under vintern 2021 höll nätläkare på att ta över driften av rådgivningen. En konsekvens av detta är att stockholmarna har lägst förtroende i landet för sjukvårdsrådgivningen. Detta är ett kraftigt underbetyg som måste åtgärdas. 1177 ska inte längre vara en felande länk i vårdkedjan.

Socialdemokraterna vill snarast inleda ett återtagande av 1177 Vårdguiden i egen regi. Samhällsbärande verksamhet ska drivas av det offentliga, utan vinstintresse och jävsrisker. Som medborgare måste du kunna lita på att hänvisning och rådgivning styrs av dina vårdbehov, inte din lönsamhet. Periodvis under pandemin har telefonköerna till 1177:s sjukvårdsrådgivning varit extremt långa. Att snabbt ställa om verksamheten och utöka antalet sjuksköterskor i telefonrådgivning blir betydligt svårare när verksamheten bedrivs av en privat aktör.

1177 Vårdguiden ska inte vara en slussfunktion till akuten. I samband med att Region Värmland återtog 1177 i egen regi föll antalet patienter som hänvisades direkt till akutmottagningar med fem procent. Det innebär inte bara att akutsjukhusen avlastas, utan även att stockholmarna skulle slippa bli väntande på akuten för besvär som kunde åtgärdats på andra vårdnivåer eller med hjälp av egenvård. Vårdpersonalen måste få tid och möjlighet att ge råd och stöd, och då måste verksamheten styras mot kvalitet, inte pinnjakt för snabba samtal.

En snabb och jämlik vaccinering

Tack vare vaccineringen kan vi se ljuset i slutet av den tunnel som varit pandemin. Under hösten kan samhället återigen öppnas upp. Samtidigt kvarstår viktiga frågor inte minst vad gäller en fortsatt jämlik vaccinering, eventuella påfyllnadsdoser samt en beredskap för ytterligare smittspridning och mutationer.

Socialdemokraternas självklara utgångspunkt har varit att vaccineringen mot covid-19 ska ske snabbt och jämlikt. Bristen på en tydlig plan från det moderatledda styret har tvärtom inneburit att Region Stockholm har vaccinerat stockholmarna långsammare än andra regioner samtidigt som vaccinationstäckningen har varit mycket ojämlik. Vi socialdemokrater har återkommande efterfrågat en tydlig plan för vaccinationen mot covid-19 i Region Stockholm.

Nuvarande avtal för breddvaccineringen gäller till sista oktober med möjlighet till förlängning till årsskiftet 2021. I takt med att antalet mottagningar för breddvaccineringar minskar måste en tydlig plan finnas för att fortsatt säkerställa en jämlik vaccinering. Region Stockholm måste ta kontroll över breddvaccineringen så att det sker på ett smittsäkert och jämlikt sätt.

Vårdcentralerna kommer fortsättningsvis ha en stor uppgift i vaccineringen mot covid-19. Därför måste regionen säkerställa att ersättningen täcker utgifterna för vårdgivarna som vaccinerar, vilket inte varit fallet under året. Det behövs även fler vaccinbussar som kan användas i områden där vaccinationsgraden är lägre. Bokning på obekväma arbetstider ska säkerställas och ett aktivare uppsökande arbete måste prioriteras. Kallelser bör skickas från vårdcentralerna till samtliga ovaccinerade stockholmare med information. Vi vill även att egenavgiften för sjukresor till vaccination mot covid-19 för personer som är 65 år och äldre samt för personer som ingår i riskgrupper slopas. Den digitala infrastrukturen för tidsbokning måste ges ett kraftigt lyft för att undvika motsvarande tekniska haverier som inträffade under våren.

Beredskap för kommande kriser

Coronapandemin har gjort tydligt att samhället i allmänhet och sjukvården i synnerhet är väldigt sårbar vid händelse av oväntade kriser och pandemier. Den kanske viktigaste delen av en god beredskap är att sjukvården har en tillräcklig och robust kapacitet med marginaler. Tyvärr vet vi att akutsjukhusen i regionen redan innan coronapandemin var kraftigt underfinansierad, hade stora sparkrav och tvingades till massvarsel av personal trots en akut personal- och vårdplatsbrist. Det är tack vare otroliga insatser från personalen som regionens sjukvård hittills har klarat av denna kris trots en kraftigt underdimensionerad sjukhusvård. En viktig åtgärd efter coronakrisen kommer därför vara att bygga upp kapaciteten i vården, såväl på

våra sjukhus som i primärvården.

Vi alla hoppas att pandemin nu är på väg att klinga av. Samtidigt måste det finnas en robust beredskap för nya smittvågor. Covid-19 är en sjukdom som vi med stor sannolikhet kommer behöva leva med framöver. Därför krävs en tydlig planering för eventuell ny smittspridning och en god testkapacitet samt möjlighet till smittspårning. Fler avdelningar likt Södersjukhusets för fortsatt vård av covidpatienter bör ses över.

Trots att regionerna enligt den så kallade ansvarsprincipen har ansvar för hälso- och sjukvårdens försörjning av sjukvårdsmaterial och läkemedel även vid kris, har coronapandemin gjort tydligt att Region Stockholm inte varit förberedda för detta. Detta har tagit sig i uttryck i en akut brist på skyddsutrustning och även till viss del en brist på läkemedel som är vanligt förekommande vid intensivvård.

Den långtgående privatiseringen av vården i Region Stockholm har medfört att stora delar av den kritiska infrastrukturen som är avgörande vid en kris eller pandemi, idag bedrivs av privata bolag. Ett exempel på detta är laboratorieverksamheten där stora delar idag har konkurrensutsatts. Bristen på laboratoriekapacitet och svårighet att snabbt skala upp och genomföra tillräckligt med tester har visat sig vara ett problem i hanteringen av Covid-19 i Region Stockholm. Att stora delar av laboratorieverksamheten bedrivs av externa aktörer försvårar sannolikt för en snabb omställning vid händelse av kris. Likaså är Region Stockholm idag den enda region som valt att privatisera utförandet av telefonrådgivningen på 1177 Vårdguiden. Socialdemokraterna menar att kritiska delar av vårdens infrastruktur i första hand bör bedrivas i egen regi för att möjliggöra en snabb och flexibel omställning av verksamheterna vid händelse av kris.

Socialdemokraterna vill att Region Stockholm inrättar regionala omsättningslager för sjukvårdsmateriel och läkemedel. Medicarrier ska därför utreda lagerhållning för ett basutbud av sjukvårdsmateriel och skyddsutrustning. Som ansvarig för läkemedelsförsörjningen för slutenvården bör regionen även upphandla omsättningslager för läkemedel för att ha möjlighet att klara läkemedelsförsörjningen vid restnoteringar samt vid pandemi och kris. Förslaget kan exempelvis utformas så att lagerhållning av sjukvårdsmaterial och läkemedel motsvarar normalförbrukning vid tre månader. Den exakta utformningen av lagerhållningen, inklusive vilka produkter och läkemedel som ska lagras samt i vilken kvantitet, behöver utredas vidare av hälso- och sjukvårdsförvaltningen.

Coronakrisen i Stockholm har gjort tydligt att samtliga vårdgivare måste samarbeta vid kris för att frigöra personal och resurser i form av exempelvis läkemedel och sjukvårdsmateriel. Trots detta bygger privata aktörers samarbete med det offentliga vid händelse av kris helt på frivillighet. Även om många privata vårdgivare har visat

ett stort engagemang och hjälpt till under covid-19 så har det visat sig att den höga graden av privatisering i Region Stockholm gör vården sårbar vid kriser. Detta då det saknas en tydligt tvingande paragraf i avtalen med de privata vårdgivarna. Vi vill tydliggöra privata vårdgivares skyldighet att frigöra personal och resurser såsom exempelvis sjukvårdsmateriel och läkemedel vid händelse av kris genom att skriva in detta krav i katastrofparagrafen i avtalen.

För att hälso- och sjukvården ska ha en god beredskap är återkommande övningar avgörande. Vid krisberedskapsövningar kan brister i rutiner och arbetsformer identifieras och förbättras. Tyvärr ser vi exempel på hur ett ansträngt läge i sjukvården gör att krisberedskapsövning prioriteras bort. Vi menar att en lärdom från den pågående pandemin är att krisberedskapsövning behöver utföras med större regelbundenhet på alla nivåer för att säkra en god beredskap för framtida kriser såsom exempelvis pandemier.

Vid kriser kan ett snabbt och akut behov av vårdpersonal uppstå. En viktig resurs kan då vara personer med en hälso- och sjukvårdsutbildning som för tillfället inte arbetar inom den offentligt finansierade sjukvården. Det kan handla om personer som arbetar inom privat finansierad vård, pensionerad sjukvårdspersonal eller utbildad sjukvårdspersonal som arbetar inom andra sektorer. För att snabbt kunna mobilisera utbildad sjukvårdspersonal vill vi utreda möjligheten att införa ett regionalt register över alla personer som har genomgått en hälso- och sjukvårdsutbildning och som är bosatta i Stockholmsregionen.

Snabb, pålitlig och attraktiv kollektivtrafik för ett tillgängligt Stockholm

Kollektivtrafikens fokus under 2022 måste vara att återfå resenärer som slutat resa under pandemin och fånga in nya resenärer med trygga, snabba, attraktiva och pålitliga resor.

Kollektivtrafikens huvudsyfte är att skapa rörlighet och tillgänglighet genom ett klimatsmart resande i hela Stockholmsregionen. En väl fungerande kollektivtrafik innebär att vi som medborgare kan arbeta, studera, leva och njuta av hela Stockholmsregionens utbud av möjligheter. Den är en förutsättning för jobb och tillväxt och ett sätt att bygga ihop en Stockholmsregion som lider av växande klyftor och bostadsbrist.

Om Stockholm ska kunna fortsätta växa sett till folkmängd och ekonomi och med ökad jämlikhet behövs en kollektivtrafik som fungerar för alla. En överflyttning av resande från biltrafiken till kollektivtrafiken är dessutom avgörande för att klara Stockholmsregionens klimatmål om en minskning av utsläppen med 70 procent till 2030. Men vi vet att det går åt fel håll och att kollektivtrafikandelen sjunkit sen 2015. Det moderatledda styret har misslyckats. Frågan vi måste ställa oss nu är dock hur kollektivtrafiken påverkats av pandemin och hur får vi tillbaka resenärerna när restriktionerna hävts? I Socialdemokraternas budget återfinns svaren på detta.

Moderaterna har under allt för lång tid styrt Region Stockholm. Deras misslyckande gällande styrning och ekonomisk kontroll har lett till dubblerade kostnader och taxor de senaste 20 åren – utan att trafiken blivit dubbelt så bra. Fortfarande fördyras nästan alla infrastrukturprojekt och de ständiga kostnadsökningarna innebär att infrastruktursatsningar som behövs får vänta.

Socialdemokraternas vision är att ”vi ska nå klimatmålen och göra Stockholmsregionen jämlik”. För att nå dit ska kollektivtrafiken bli snabbare, mer attraktiv och mer pålitlig än bilen i hela Stockholms län.

Framkomlighet och snabbare resor

Kollektivtrafikens betydelse för Stockholms arbetsmarknadsregion kan inte nog betonas. Därför är det oerhört viktigt att vi genomför adekvata åtgärder för att öka kollektivtrafikandelen av de motoriserade resorna när restriktionerna nu hävts. Forskning visar

att restiden är den viktigaste faktorn för vilket trafikslag resenären väljer. Att korta restiderna är en del av den socialdemokratiska visionen för kollektivtrafiken.

Ju kortare tid varje resenär befinner sig i kollektivtrafiken desto mer utrymme finns för fler resenärer med samma mängd bussar och vagnar. Vi sätter ribban högt: kollektivtrafiken ska vara snabbare än bilen. Socialdemokraterna vill att trafiknämnden ska ta fram ett mätbart och ambitiöst mål för kortare restid i förhållande till bilen. Innan pandemin gick det snarare åt fel håll och flera stombusslinjer fick längre restid i stället för kortare, trots stora ord om framkomlighet från högerstyret.

Om restiden har störst betydelse för vilket trafikslag resenärer väljer kan bristande pålitlighet vara avgörande för vilket trafikslag man väljer bort. Förseningar skapar inte bara frustration, det leder till missade och inställda möten och förgäveskostnader som uppskattats till sju miljarder kronor för hela samhället. Socialdemokraterna i Region Stockholm anser att det är dags att sluta skylla på andra och vill i stället arbeta tillsammans med staten, kommunerna och trafikoperatörerna för att minimera förseningarna. Vi vill slopa SL-minuten och i stället införa ett nytt system för realtidsinformation som visar rätt tid. Bristen på ett modernt system för väl fungerande realtidsinformation har varit tydligt under pandemin. Möjligheten att smidigt informera resenärerna om var kommande bussar och tåg befinner sig och hur de bäst kan undvika trängsel kommer även efter pandemin möjliggöra för en trevligare resenärsupplevelse.

För att korta restiderna behöver befintlig trafik optimeras, nya linjer etableras där stor potential idag finns att vinna restid gentemot bilen. Investeringar i vägnätet kommer att vara nödvändigt varför tät samverkan med kommunerna är avgörande. Vi vill att Region Stockholm tillsammans med kommunerna och bussoperatörerna gör en översyn av basnätet för busstrafiken. Bättre framkomlighet är också det bästa sättet för att öka pålitligheten. I översynen ska även nya direktbusslinjer prövas. Trimningsåtgärder är ofta enklare investeringar som kan sättas igång relativt omgående för att kickstarta ekonomin efter pandemin och skapa en bättre kollektivtrafik för framtiden.

Vi vill även införa påstigning och validering i alla dörrar på bussarna. Stillastående tid vid hållplats är en av tidstjuvarna när det gäller framkomlighet, särskilt i tät stadstrafik, och att ha påstigning i samtliga dörrar minskar denna tid avsevärt.

För attraktiva resor behöver tillgängligheten i hela kollektivtrafiksystemet garanteras för alla, oavsett funktionalitet. Här kan mer göras. Det handlar om reservdelshållning för att säkerställa funktionalitet på hissar och rulltrappor, tydlig information på plats i kollektivtrafiken men även realtidsinformation i appen och på hemsidan om tillgänglighet, stillastående hissar och rulltrappor och liknande när man i förväg vill planera sin resa.

Förbättrade tvärförbindelser är nödvändigt för att stärka förbindelserna mellan de regionala stadskärnorna och korta restiderna. Trafiken behöver vara varaktig stomtrafik som successivt ökar resandet. På sikt kan det frigöra kapacitet i de trängre centrala delarna av stjärnformen i kollektivtrafiksystemet.

Socialdemokraterna ser positivt på att koppla nya funktioner till SL-kortet för flexibel mobilitet och ökad framkomlighet, exempelvis lånecyklar, lånesparkcyklar och andra mobilitetslösningar såsom bilpooler och infartsparkeringar. Fler lånecyklar ska finnas i anslutning till pendeltågsstationerna och när nya väderskydd byggs ska cykelperspektivet finnas med, med exempelvis lånecyklar eller cykelställ.

Region Stockholm ska bejaka och använda sig av pilotprojekt och testbäddar genom vilka nya kollektivtrafiklösningar prövas i liten skala. Innovationsupphandlingar ska tillämpas i högre grad för att ta till vara de framsteg som sker i trafik- och transportbranschen. Att beredningen för pilotförsök lades ner var visserligen rätt beslut då denna sällan hade några ärenden att bereda, men för utvecklingen av framtidens kollektivtrafik kan inte denna passivitet hos det moderatledda styret få fortsätta.

Vi vill bygga nästa generations stora tvärgående satsning – Stockholmsbågen. Stockholmsbågen är en superbusslinje mellan Tyresö och Täby, via Haninge, Huddinge och Järfälla, med en anslutning till Ekerö och en till Södertälje och E4:an som knyter ihop länet med extremt korta restider. Investeringskostnader och byggtider för Stockholmsbågen skulle vara väsentligt lägre än för många andra trafikutvecklingsinitiativ som bygger på spårbunden trafik. Planeringsarbete för Stockholmsbågen ska påbörjas och bör planeras utifrån förutsättningen att Tvärförbindelse Södertörn färdigställs enligt nationell plan för transportsystemet.

Socialdemokraterna vill också pröva en BRT-lösning på sträckan Ingarökrysset-Nacka Forum-Slussen, den så kallade Värmdöexpressen. En BRT-lösning som går i egen bana påverkas minst av annan trafik och blir därför lika pålitlig som spårtrafik på eget spår.

På mindre trafikerade linjer i glesbefolkade områden behöver nya idéer prövas. Att köra bussar med få resenärer är varken bra för miljön eller ekonomiskt försvarbart. I praktiken kan taxi vara ett billigare alternativ. Därför behöver ett testprogram med anropsstyrd trafik göras. I samband med detta ska man se över huruvida anropsstyrd trafik kan samordna den allmänna kollektivtrafiken med färdtjänsten.

Kollektivtrafik för en jämlik region som skapar tillväxt

Segregation och ökade klyftor i samhället är fundamentala samhällsproblem som den socialdemokratiska politiken syftar till att bekämpa. För att vända utvecklingen och uppnå målet krävs åtgärder inom alla politikområden varav trafikpolitiken är ett. Inom kollektivtrafiken åskådliggjorde pandemin med all tydlighet vi lever i ett klassamhälle. I mer arbetarpräglade områden, där hemarbete ofta inte var ett alternativ, var trängseln i kollektivtrafiken ett stort problem som bidrog till ökad smittspridning. Klassanalysen måste vara ett ständigt närvarande perspektiv i planeringen av länets kollektivtrafik.

Kollektivtrafiken i Stockholm är unik i ett avseende, den används oavsett socioekonomisk bakgrund. Ett faktum som vi socialdemokrater vill kämpa för att behålla och stärka. Det gör vi genom att tillse att kollektivtrafiken ger mycket valuta för pengarna, att på ett smart sätt anpassa tjänster och priser så att alla har möjlighet att nyttja kollektivtrafiken och prioritera satsningar som binder ihop områden och minskar segregation. Resenärens första kontakt med kollektivtrafiken är biljettsystemet. Vi ser ett egenvärde i att kollektivtrafikens biljettsystem används för att skapa större jämlikhet, öka andelen som reser kollektivt och åstadkomma ett jämnare resenärstryck.

Dagens utbud av fritidskort för barn missgynnar de familjer som har det ekonomiskt tufft. Eftersom de terminslånga fritidskorten medför en stor engångskostnad tvingas dessa familjer att köpa 90-dagarskort eller andra biljetter, vilket är billigare för stunden men dyrare i längden. Socialdemokraterna vill omvandla fritidskortet till ett 30-dagarskort som kostar 150 kronor, vilket ger större flexibilitet och möjlighet att sprida ut kostnaderna. Fritidskortet är också ett smart kort ur trafikplaneringssynpunkt då det gäller alla tider då beläggningen är lägre i kollektivtrafiken, som kvällar, helger och skollov. Här finns outnyttjad kapacitet.

Regeringens satsning på kostnadsfritt sommarlovskort till alla unga som genomfördes i Region Stockholm sommaren 2018 var lyckat. Det är en fråga om jämlikhet och frihet att alla unga ska ha möjlighet att resa och uppleva hela vår region om sommaren. Det är viktigt alla barn kan ta del av kultur- och fritidsaktiviteter i hela länet. Socialdemokraterna vill därför införa ett sommarlovskort 2022. Trafiknämnden uppdras därutöver att utreda hur ett kostnadsfritt ”lovkort” till alla unga som gäller på samtliga skollov kan utformas, liksom vad kostnaden skulle bli för detta.

Socialdemokraterna vill också att barn ska åka gratis i kollektivtrafiken i vuxens sällskap till det att de fyller 12 år, alla dagar i veckan. Det skulle innebära en rejäl höjning jämfört med dagens gräns vid 7 år.

Trots trängsel i rusningstid visar undersökningar att cirka 20–40 procent av resorna i rusningstrafik görs i fritidssyfte. Just nu pågår ett arbete med en översyn av biljettsortimentet. Vi socialdemokrater vill undersöka huruvida differentierade priser under hög- respektive lågtrafik kan skapa ett jämnare resenärsflöde och bättre resursutnyttjande genom införandet av ett lågtrafikkort. Trängsel var redan innan pandemin ett av skälen till att människor valde bort kollektivtrafiken. I syfte att öka andelen som reser kollektivt vill Socialdemokraterna också utveckla försäljningen av periodkort och biljetter via företag, både vad gäller försäljningskanaler och produkter.

Flexibilitet kommer vara viktigare för fler efter pandemin. Där finns det olika sätt att utforma ett sådant system. En annan aspekt är kostnaden för enkelbiljetten. Priset på SL:s månadskort är i en nationell jämförelse inte bland de högsta. Enkelbiljettens pris är däremot bland de högsta i landet. Samtidigt vet vi att enkelbiljetten möjliggör för sällanresenärer att ta steget mot kollektivtrafiken och den tröskeln måste vara så låg som möjligt för att öka resenärsandelen.

Hela länet ska utvecklas och kunna bidra till tillväxten. En gemensam arbetsmarknad förutsätter att kollektivtrafiken även ser företagens behov av snabba och pålitliga förbindelser. För Socialdemokraterna är det lika viktigt att den som verkar i de glesbefolkade delarna av vårt län som den som verkar i den aldrig sovande staden ges förutsättningar att vara delaktig i framtidsbygget av Stockholmsregionen.

Trafikpolitiken har en bärande roll för hela regionens utveckling och tillväxt, målet om en jämlik region och ansvaret att leva upp till klimat och miljömålen. Det finns skillnader mellan var i länet människor bor och var i länet flest arbetsplatser är lokaliserade. Södertörn har till exempel många tillväxtkommuner där befolkningsökningen är stark. Arbetslösheten är som störst i Södertälje och Botkyrka av kommunerna i Stockholms län. Samtidigt ligger många stora arbetsplatskluster norr om Stockholm. Att då dels förbättra möjligheterna för människor att röra sig mellan dessa områden, men också inom kommunerna, kommer ge bättre förutsättningar för att på sikt nå en stärkt arbetsmarknadsregion och ett expanderat näringsliv. Företag och näringsliv förutsätts ta sitt ansvar för en hållbar tillväxt. Då är det också högst rimligt att Region Stockholm tar ansvar för att dessa perspektiv lyfts in i den strategiska planeringen. Det behöver innefatta att arbetsmarknadens parter får delta i dialog om såväl företagens som arbetstagarnas behov i en väl fungerande arbetsmarknadsregion. Bristen på dialog är en återkommande kritik mot den moderatledda regionen.

Trygg och jämlik kollektivtrafik

Trygghet är en grundförutsättning för en väl fungerande och välanvänd kollektivtrafik. Känner du dig inte trygg i kollektivtrafiken kommer du inte att vilja använda den och har du möjlighet

kommer du då att välja bort den. Alla har inte möjlighet att välja och därför är ökad trygghet även en jämlikhets- och frihetsfråga. Alla har rätt till trygg, attraktiv kollektivtrafik. Regionen kan och borde göra mer.

Socialdemokraterna fokuserar därför på att öka tryggheten och göra byten enklare och smidigare. Vi vet att kvinnor känner sig mindre trygga än män, och att kvinnors trygghet faktiskt har minskat enligt trygghetsundersökningen. Att det är värre på stationer och perronger än ombord på våra fordon och att den enskilt viktigaste faktorn för att öka trygghetskänslan är synlig personal. Vi socialdemokrater avsätter därför 50 miljoner kronor för insatser för att öka tryggheten. Det handlar om trygga och smidiga byten, mer synlig personal och bättre samarbete med frivilligorganisationer om trygghetsfrågor. Vi vill förstärka det som fungerar i kollektivtrafikens trygghetsarbete och åtgärda det som inte fungerar. Genom trygghetskommissionens arbete vet vi på vilka ställen otryggheten är som störst och det är där vi måste förstärka insatserna. För det krävs resurser.

Det är oftast på hållplatsen eller på stationen som otryggheten känns som störst. Genom att rusta upp och anpassa stationerna efter dagens och morgondagens resenärer vill vi visa stationsmiljöernas påverkan på upplevelsen av kollektivtrafiken. Pilotsatsningar på trygga och funktionella stationsmiljöer ska genomföras i Rotebro, Fittja och Årstaberg i samverkan med kommunerna. Därutöver har vi avsatt investeringsmedel för att satsa på trygga och funktionella busshållplatser med bättre belysning och information samt okrossbart glas.

Trafiknämnden ska ta fram en fastighetsstrategi i syfte att utveckla sina fastigheter till attraktiva mötesplatser med externa hyresgäster, för att på så vis öka servicenivån för resenärerna och ge nya intäkter till bolaget. Med nya lösningar och tilläggstjänster kan kollektivtrafiken bli smidigare och mer attraktiv än den är idag.

Socialdemokraterna vill skapa en kollektivtrafik som i alla delar känns trygg och är säker. Med säkerhet avser Socialdemokraterna såväl skydd mot olyckor, brandskydd som minskad skadegörelse, våld eller annan brottslighet i kollektivtrafiken. Brandskyddet i främst tunnelbanan har under många år varit undermåligt och kritiserat av brandförsvaret. Även digital säkerhet, informationssäkerhet och skydd av den personliga integriteten är viktigt. Nya digitala tjänster och nya signalsystem måste kvalitetssäkras ur säkerhetssynpunkt.

För att öka tryggheten vill vi öka mängden synlig personal, både i trafiken och på stationerna. Trafiknämnden uppdras att utreda huruvida de befintliga personalresurserna i kollektivtrafiken kan användas på sätt som skapar ytterligare trygghet. Trygghetsrevisioner ska genomföras årligen med ett tydligt genusperspektiv och med fokus på de resenärsgrupper som upplever störst otrygghet.

Trygghetspersonalen i kollektivtrafiken måste också arbeta mer fokuserat, ha rätt utbildning för att hantera de särskilda problem som ofta förekommer i kollektivtrafiken och de olika personalkategorierna behöver arbeta tillsammans. Utbildningen för ordningsvakter som arbetar i kollektivtrafiken behöver kompletteras. Den föreslås bli längre i en utredning beställd av regeringen men SL måste även ställa högre krav utifrån sitt perspektiv. Ingripanden måste ske på ett sådant sätt att de skapar trygghet, inte motverkar den. En del kan SL göra, men det behövs också samarbete med kommunerna och med polisen. Idag står SL utanför det samarbetet.

Biljettkontrollen är ett strategiskt viktigt verktyg för SL, både i form av information och kunskap om fusk och problem i kollektivtrafiken och möjligheten att kunna styra riktade insatser. Samordning med trygghetscentralen och ordningsvakter är också helt avgörande. Vi ser även fördelar ur ett kostnadseffektivitets- och arbetsmiljöperspektiv av att samla verksamheten med ordningsvakter, Trygghetscentralen samt biljettkontroll i kollektivtrafiken i egen regi. Därför vill vi återta verksamheterna efter att nuvarande avtal löper ut.

Vidare krävs åtgärder på stationer och hållplatser. Trafiknämnden ska ta fram en långsiktig genomförandeplan och budget för utbyggnad av plattformsdörrar med start på de viktigaste stationerna. Fler trygghetskameror ska sättas upp. Busshållplatserna ska förbättras med bättre belysning och information samt okrossbart glas. De tunnelbane- och pendeltågsstationer som har endast en uppgång är i praktiken återvändsgränder och de sekundäruppgångar vi vill bygga skulle förbättra tryggheten avsevärt.

Klimatomställning – en ödesfråga i vår tid

Enligt klimatlagen, som trädde i kraft 1 januari 2018, ska Sverige inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser senast år 2045. Som etappmål på vägen dit ska växthusgasutsläppen från inrikes transporter, exklusive inrikes flyg som ingår i EU:s handelssystem med utsläppsrätter, minska med 70 procent senast år 2030 jämfört med utsläppsnivån år 2010. Enligt den senaste resvaneundersökningen sjönk kollektivtrafikens andel av de motoriserade resorna redan innan coronapandemin. Detta är ett stort misslyckande för det moderatledda styret. Att resenärsandelen ska öka är ett av de viktigaste målen för kollektivtrafiken och det har man inte uppnått.

Pandemins effekter på resandeandelen långsiktigt vet vi ännu ingenting om. Socialdemokraterna föreslår att målet för hur mycket kollektivtrafikens andel av resandet i Region Stockholm ska öka skärps. Det tidigare beslutade målet om 54 procent saknar koppling till de regionala klimatmålen för transportsektorn. Vi vill att ett nytt mål för

kollektivtrafikandelen ska beräknas som en logisk följd av klimatmålen. Målet om kollektivtrafikandel ska sedan bli styrande för kollektivtrafikpolitikens åtgärder. Vi vill även komplettera målet om kollektivtrafikandel med ett mål gällande drivmedel och emissionsfri drift kopplat till vad som krävs för att nå de regionala målen.

Vi vet att resandet med kollektivtrafiken är väldigt lågt när det kommer till fritidsresorna. Om resande till och från kultur- sport- och andra fritidssysselsättningar kan flyttas över från biltrafik till kollektivtrafik i högre grad skulle det vara positivt. Därför behövs en genomlysning av stockholmarnas fritidsresor och att en plan tas fram för hur kollektivtrafikandelen av dessa kan öka.

Elektrifieringen av fordonsflottan kommer vara avgörande för att på sikt få en emissionsfri trafik. Stockholmsregionen har ett ansvar för hela regionens utveckling och där innefattas både kollektivtrafiken och godstrafiken. Här finns stora möjligheter till synergieffekter.

Teknikutvecklingen på det här området går hela tiden framåt och att välja rätt energislag vid rätt tillfälle är av yttersta vikt. I en helhetsstrategi för elektrifiering behöver därför kontinuerlig teknikutveckling bejakas. Biogasens plats även i framtidens trafik ska inte underskattas. I glesbygden i vår region finns utmaningar med eldrift. Samtidigt kan biogas också användas till att generera el i ett ”Gas to Power”-system när detta bedöms effektivt ur ett resurs- och klimatperspektiv.

Omställningen av kollektivtrafiken omfattar även skärgårdstrafiken. Fartygen släpper idag ut markant mer förorenande partiklar än övriga trafikslag. Samtidigt går omställningen långsamt på detta område. När nytt tonnage ska införskaffas är utsläppen en extremt viktig pusselbit.

Stockholmsregionens elbehov kommer att öka ju längre elektrifieringen av kollektivtrafiken går. Redan idag ser vi kapacitetsbrist på vissa delar. Men regionen har också stora möjligheter till egenproduktion av förnybar el. Regionen har stora fastighetsbestånd där solceller kan placeras och möjligheten att investera i förnybar elproduktion för eget bruk finns. Redan nu bör Region Stockholm utreda förutsättningarna för detta och leda utvecklingen mot mer förnybar el inklusive möjligheterna för att lagra el.

Forskning visar att enbart bra kollektivtrafik inte nödvändigtvis flyttar över resor från bil till kollektivtrafik. Staten och Region Stockholm behöver arbeta tillsammans för att regionen ska kunna nå klimatmålen. Men Regionen behöver också ökad kontroll över regionala styrmedel för att kunna styra omställningen. Trängselskatterna behöver styras och disponeras regionalt.

Personalen får hjulen att snurra

Utan kollektivtrafikens medarbetare skulle Stockholmsregionen stanna. Personalen håller trafiken igång, ger service och skapar trygghet. Många känner stolthet och glädje över sitt arbete men har samtidigt problem med buller, delade turer, brist på pauser och låga löner. Varje gång det är dags för en ny upphandling sprider sig osäkerheten bland personalen om vad som händer med deras jobb om en ny operatör får avtalet.

Socialdemokraterna vill att en anställning inom kollektivtrafiken ska ses som ett attraktivt, tryggt och utvecklande arbete. De fackliga organisationerna ska involveras tidigt i upphandlingsprocesserna. Dåliga arbetsvillkor ska aldrig bli en konkurrensfördel i SL:s upphandlingar. Som uppdragsgivare har regionen ett ansvar för all kollektivtrafikpersonal. Vi socialdemokrater vill därför att goda arbetsvillkor ingår som mål i de upphandlingar som behandlas, och att krav på leverantören i enlighet med detta tas fram i dialog med arbetsmarknadens parter. Bland de krav som ska ingå är att personalen ska garanteras villkor enligt kollektivavtal, trygga verksamhetsövergångar samt att delade turer minimeras, krav på försäkringar i nivå med FORA-paket och att begränsa antalet underleverantörsled. Krav ska ställas också i fråga om fortbildning och arbetsmiljö. Efterlevnaden av kraven ska verifieras under avtalets giltighet med trafikoperatören likt Vitajobb-modellen.

Region Stockholm måste också förhålla sig till en allt mer digitaliserad gigekonomi med nya transporttjänster utöver de traditionella. Transportappar och delningstjänster innebär nya möjligheter för resenärerna men även utmaningar i att se till att de som utför tjänsterna gör det till schyssta arbetsvillkor och löner som går att leva på. Att säkerställa bra arbetsvillkor, tydliggöra arbetsgivaransvar och samtidigt uppmuntra till innovation och klimatnytta är en stor utmaning. Grundprincipen måste vara att samarbetspartners till SL ska ha villkor i nivå med kollektivavtal, även för underleverantörer. Detta gäller för såväl trafikdrift som entreprenader.

Bättre beredskap för framtida kriser

Coronapandemin har prövat hela samhällets krisberedskap och påvisat brister på flera håll. Samtidigt ser vi återkommande klimatrelaterade katastrofer såsom översvämningar och bränder i vår omvärld. I kollektivtrafiken har vi mycket arbete framför oss för att vara bättre förberedda på nästa kris. Men flera av de åtgärder som behöver vidtas kan även förbättra kollektivtrafiken generellt.

Tidigt under coronapandemin sattes personaltillgången på stort prov. Det visade med all önskvärd tydlighet att den moderatstyrda trafiknämnden och förvaltningen frånhänt sig

avgörande möjligheter till effektiv styrning över trafiken och dess resurser i form av personal och fordon. I och med de avtalskonstruktioner som gjorts är det omöjligt att flytta personal mellan de olika trafikområdena när behov att prioritera uppstår. Det är också omöjligt för trafikförvaltningen att å bolagens vägnar ta in extern hjälp. Även andra funktioner i trafiken är uppdelade i olika avtal, exempelvis biljettkontrollanter och trafikvärdar. Det gör det väldigt svårt att flytta över personal från till exempel kontroller till information även fast det under pandemin hade varit bättre. Kontroll över att rätt kompetens finns på rätt plats är viktigt och något som Region Stockholm i en krissituation absolut bör ha. Slutligen visades med all önskvärd tydlighet bristen med de långtgående incitamentsavtal som används då nya tillfälliga produktionsavtal fick tas fram. Sammantaget gör allt detta att vi socialdemokrater vill att avtalen görs om utifrån vad vi lärt oss av den här krisen. Detta möjliggör för oss att framöver ha bättre avtal.

Ett problem med den modell vi har är att allt mer av den kompetens som krävs för att utföra trafik förflyttas från trafikförvaltningen ut till de olika bolagen. Det gör dels att vi i normalläge har sämre förutsättningar för att bedöma rimligheten i anbud, förslag på tidtabellsförändringar, linjedragningar och liknande men även i krislägen att vi inte hade tillräckligt många trafikplanerare internt utan fick låna in från de bolag som kör trafik åt oss när vi behövde ta större ansvar för produktionen. Vi hade heller inte möjlighet att ta fram beredskapsplaner utifrån en regional analys om hur vi skulle prioritera trafik om behövde dra ner vilket vi socialdemokrater efterfrågat då detta bör ingå i en beredskapsplan.

Det visade sig också finnas brister i reservdelslagerhållningen. Denna fråga har vi socialdemokrater drivit länge när det kommer till rulltrappor och hissar, vilket fortfarande är aktuellt, men vad denna kris påvisat är att behovet även finns vad gäller fordon.

Vi var inte förberedda på coronapandemin, men vi kan vara förberedda på nästa kris. Vi vet att klimatförändringarna för med sig ökade risker för extremväder. Under sommaren har vi sett översvämningar av New Yorks tunnelbana som ett av flera extrema exempel. Närmare hem såg vi översvämningarna i Gävleområdet. Vi har sett stora skogsbränder. SL-trafiken behöver förbereda sig för att i ökande utsträckning behöva hantera extremväder. Vi vill genomföra en genomlysning av svaga punkter och planera för att möta upp dem för att skapa ett motståndskraftigt system.

Finansiering för en hållbar kollektivtrafik

Kollektivtrafiken finanserias till knappt hälften av skattemedel och till drygt hälften via biljettintäkter och andra intäkter. I frågan om finansieringen av kollektivtrafiksystemet sammanfaller flera viktiga prioriteringar för trafikpolitiken. Strävan efter jämlikhet och

låginkomsttagares möjlighet att ta sig fram i staden står delvis emot behovet av att finansiera en väl utbyggd och välfungerande kollektivtrafik. För att öka kollektivtrafikens marknadsandelar i regionen krävs dessutom ett särskilt fokus på att få människor i länskommunerna att välja att åka kollektivt.

Socialdemokraterna ser att Region Stockholm behöver öka anslaget till kollektivtrafiken minst i nivå med allmänna kostnadsutvecklingen i samhället för att kunna växa. En bedömning om förändringar av biljettpriset ska göras från år till år.

Vi ser att det inte är motiverat att finansiera ständiga kostnadsökningar och misslyckade upphandlingar genom höjda priser som Moderaterna har gjort under de 15 år de styrt. Det finns tyvärr en historia av fördyrningar och förseningar inom investeringar och upphandlingar som beror på misslyckanden från de styrandes sida. Exempelvis har tunnelbanans utbyggnation drabbats av stora fördyringar och nästan samtliga uppgraderingar av signalsystem har försenats och fördyrats, nu senast röda linjens. Samtidigt är det sällan SL begär viten från företag som inte klarar av att leva upp till sina åtaganden. För att kollektivtrafiken ska kunna växa på ett långsiktigt hållbart sätt måste denna utveckling vändas. Investeringar, tjänsteutveckling och digitalisering ska styra mot samma mål: att kollektivtrafiken ökar sin marknadsandel gentemot övriga trafikslag, så att ökade kostnader alltid motsvaras av ökade biljettintäkter. Vi vill att den beräknade samhälls- och resenärsnyttan ska vara vägledande för investeringar i kollektivtrafiken och att prognoser görs av investeringarnas effekt på resenärsantal och biljettintäkter. Detta genomsyrar Socialdemokraternas kollektivtrafikpolitik i Region Stockholm.

På trafiksidan finns också stora administrativa kostnader. Dessa har ökat över 30 procent mellan 2015 och 2020. Bland dessa kostnader finns konsultkostnader vilket också innebär, utöver att de generellt är dyrare än egen personal att kunskapen inte stannar inom SL efter avslutat konsultuppdrag. Samtidigt finns det också konsulter som arbetar enbart med investeringsprojekt och som därför inte syns i den löpande driftsbudgeten. Detta är ett stort problem som driver på kostnadsutvecklingen inom kollektivtrafiken.

Fusket i SL-trafiken beräknades innan pandemin kosta omkring 300 miljoner kronor per år i förlorade intäkter. Att åka utan giltig biljett är oacceptabelt och innebär i förlängningen en begränsning av möjligheterna att driva och utveckla kollektivtrafiken. Socialdemokraterna vill återta biljettkontrollen i SL:s egen regi så snart det är praktiskt möjligt att effektivisera verksamheten. Vi vill också att SL:s kundtjänst återtas i egen regi när det gällande avtalet löper ut.

Investeringar för kortare restider och bättre pålitlighet

Investeringar i infrastruktur är ett bra sätt att skapa jobb. Investeringar i kollektivtrafiken skapar inte bara jobb på kort sikt utan utökad tillgänglighet i arbetsmarknadsregionen får synergieffekter på ekonomin på lång sikt. Många satsningar på infrastruktur tar lång tid att planera och bygga. Däremot finns det många ersättningsinvesteringar och trimningsåtgärder för busstrafiken som år efter år skjuts fram. Dessa är redan planerade och kan genomföras relativt snabbt samtidigt som de ökar tillgängligheten i systemet.

Genom att stärka pendeltågen stärker vi hela länet. Många pendeltågsstationer kan utvecklas för att bli lättare att nå, och pendeltågstrafiken måste bli tätare och mer pålitlig. Socialdemokraterna vill gå mot att införa tiominuterstrafik i hela pendeltågsnätet samt utreda möjligheten till nattrafik. De långa tågen ska bli fler; korta tåg ska vara ett undantag. Fler stationer ska tillföras extra uppgångar. Staten har redan påbörjat stora investeringar i huvudstadsregionens spårtrafik för att förbättra pålitligheten. Detta arbete måste fortsätta. Den beslutade investeringen i fyra spår mellan Stockholm och Arlanda behöver förstärkas med utbyggnad längs hela sträckan till Uppsala. Pendeltågets koppling till Arlanda ska värnas. Det är oacceptabelt att Arlanda inte kan trafikeras spårvägen till rimliga priser. Vi behöver även på andra sätt stärka tillgängligheten till Arlanda. Vi vill ha direktbussar i egna körfält från Märsta till Arlanda.

Tunnelbanan är Stockholmsregionens mest utnyttjade transportmedel och står för hälften av allt kollektivt resande i länet. För att Stockholm ska kunna utvecklas behöver tunnelbanenätet byggas ut. Tack vare statlig finansiering pågår nu en utbyggnad, men vi vill lyfta blicken till nästa steg. Tunnelbanan planeras i dagsläget att byggas ut från Akalla till Barkarby. Socialdemokraterna vill ta ett steg till och bygga ut även från Hjulsta till Barkarby. Det skulle göra blåa linjen till tunnelbanans första ringled och länka samman norra och södra Järva.

Vi vill att den tunnelbanelinje som planeras mellan Älvsjö och Fridhemsplan, börjar byggas så tidigt det är möjligt utifrån finansierings- och planeringsperspektiv.

Under våren 2019 fattades äntligen ett beslut om att genomföra en långsiktig tunnelbaneutredning som också innefattar nya utbyggnader, något som Socialdemokraterna drivit sedan länge. Vi vill att utredningen syftar till att visa på möjligheter för Stockholmsregionen, därför behöver utredningen också presentera en bruttolista på möjliga framtida utbyggnader.

Region Stockholms trafikförändringar i busstrafiken behöver bli mer förutsägbara och långsiktiga, inte minst för kommunerna och resenärerna. På prov ska de årliga

trafikförändringarna remitteras till relevanta forskningsinstitut som kan bidra med kunskap om exempelvis resmönster, linjeläggning och turtäthet.

Tillgång till bra kollektivtrafik i ett tidigt skede vid nybyggnation måste fungera väl i hela regionen. Därför behöver nybyggaravtal anpassas för fastighetsprojekt med olika budget. Den kommun eller fastighetsägare med köpstarkast kunder ska inte kunna köpa sig till bättre kollektivtrafik.

När Bromma flygplats läggs ner och en helt ny stadsdel byggs upp behöver kollektivtrafiken vara på plats från början. Därför vill vi redan nu utreda hur framtida bostadsbebyggelse på Bromma flygplats ska kollektivtrafikförsörjas.

Socialdemokraterna vill arbeta mer proaktivt med infartsparkering för cykel och bil i länets ytterområden. Idag ligger ansvaret för att ta initiativ till nya infartsparkeringar på kommunerna. Vi vill vända på det, Region Stockholm ska föreslå möjliga infartsparkeringar som kan ge snabba byten och vinna resenärer till kollektivtrafiken. Därför ska trafiknämnden ta fram en plan för utbyggnad av infartsparkeringar i samverkan med kommunerna.

En färdtjänst som medborgarna kan lita på

Färdtjänsten finns till för att upprätthålla alla människors rätt till att kunna röra sig fritt i samhället och ha tillgång till samhället på lika villkor. För att personer med funktionsnedsättning ska kunna leva oberoende och vara fullt delaktiga i samhället är tillgängligheten till färdtjänsten en grundförutsättning. Regionens färdtjänst behöver göra mer än att leva upp till lagens minimikrav som det är idag. Mer behöver göras.

Under pandemin har resandet med färdtjänsten minskat betydligt eftersom merparten av dem som nyttjar färdtjänsten tillhör olika riskgrupper och därmed uppmanats att hållit sig hemma. Nämndens kostnader har därför sjunkit dramatiskt. Däremot finns givetvis det stora behovet av en fungerande färdtjänst kvar, och när nu vaccinet är här och restriktionerna rullas tillbaka kommer resenärerna återvända till färdtjänsten.

Samplaneringen av färdtjänstresor har varit avstängd under hela pandemin. Det är annars en effektivitetsfråga. Detta var ett sätt att skapa ökad trygghet och minska risken för smittspridning. Avstängningen av samplaneringen är förlängd till sista december 2021. Därefter har nämnden möjlighet att återinföra densamma eller fortsätta ha den avstängd. Socialdemokraterna anser att så länge pandemins effekter på färdtjänstresandet kvarstår bör denna funktion fortsätta vara avstängd. Pandemin har som sagt lett till att resandet har minskat betydligt vilket medför att

utrymme finns i färdtjänstnämndens budget så länge som resandenivån är kvar på lägre nivå. Att veta att samplaneringen är avstängd kan leda till att fler vågar nyttja sin färdtjänst vilket skulle vara att föredra.

Vi socialdemokrater har samma höga ambitioner för färdtjänsten som för den allmänna kollektivtrafiken. Den ska vara snabb, pålitlig och attraktiv. Detta måste vi fortsätta att jobba för både i närtid och för framtiden. Tack vare nya lagkrav har färdtjänsten de senare åren fått bättre förutsättningar att ställa krav på leverantörerna, och när verktygen nu finns på plats så förväntar vi oss att Region Stockholm också tar ansvar för att se till att trafikoperatörerna också lever upp till de nya kraven. Det handlar då särskilt om att utbildning av chaufförer så att de kan leva upp till de särskilda servicebehov som förekommer i färdtjänsten. Utan en reell statushöjning av chaufförsyrket, och en tydlig förbättring av arbetsvillkoren i branschen, kommer inte heller kvaliteten att kunna höjas till den nivå vi förväntar oss. Vi socialdemokrater inser att detta hänger ihop; välutbildad personal, som stannar kvar i branschen, är en förutsättning för höjd kvalitet.

Faktum är att vi idag dras med stora problem i form av opålitlig trafik, förseningar och bristande service. Relativt låga ersättningar gör att en hel del chaufförer aktivt väljer bort färdtjänstresor till förmån för reguljära taxikunder. Problemen är särskilt stora i rusningstrafiken under morgonen och eftermiddagen.

Detta är något som de taxibolag som Region Stockholm har avtal med måste börja ta på allvar. Men även Trafikförvaltningen måste bli tuffare och verkligen ta ansvar för att ingångna avtal verkligen följs. Utan gedigna avtalsuppföljningar blir det närmast omöjligt för resenärerna att kunna lita på färdtjänsten kommer i tid alla tider på dygnet

I syfte att få bättre överblick och styrning av färdtjänstverksamheten, och också kunna skapa bättre samordning och service gentemot resenärerna, vill vi utreda förutsättningarna att ta hem nämndens administrativa uppgifter, som beställningscentral, kundtjänst och resegaranti, i egen regi. Vi tror att det kan gå att hitta samordningsvinster här tillsammans med tillståndsenheten.

Dagens färdtjänst dras även med en geografisk utmaning där de stora taxiväxlarna, som Region Stockholm har avtal med, alltjämt har svårt att leverera fordon i rimlig tid i länets yttre delar. Och detta trots utfästelser i senaste upphandlingen. Vi anser därför att regionens upphandlingsmodell behöver ses över i syfte att förbättra den geografiska täckningen vid nästa upphandling. I framtida upphandlingar vill vi väva in kollektivavtalsliknande förhållanden, och goda arbetsvillkor såsom ”Vita jobb”, samt medföljande uppföljning som ett av flera skallkrav. Vi tror att detta skulle medföra betydligt bättre kundservice än i dag.

Vi socialdemokrater tycker också att det bör utredas om det inte vore bättre för färdtjänstens resenärer att övergå till någon form av auktorisationssystem i stället för dagens traditionella upphandlingar av färdtjänsttrafik. Ett sådant system skulle i så fall innebära att olika åkerier kan godkännas (bli auktoriserade) enligt på förhand tydligt uppställda skallkrav och prislistor därefter bli möjliga för resenärerna att välja. Det skulle möjliggöra för fler av de mindre aktörer (oftast med mycket bättre lokalkännedom) som i första hand verkar i kommuner i Stockholms läns ytterområden att bedriva färdtjänstverksamhet.

Skarpare trygghetsmål inom färdtjänsten behöver sättas. Det är inte acceptabelt att människor väljer bort färdtjänsten för att de känner sig otrygga. 76 procent trygga resenärer som gäller i dag är inte bara på tok för lågt, det är dessutom betydligt lägre än i andra kollektivtrafiksystem inom vår region, såsom buss, tunnelbana och pendeltåg.

Realtidsinformationen behöver förbättras så att resenärerna lättare kan se var den beställda bilen befinner sig. Färdtjänsttrafiken skulle bli både snabbare, mer pålitlig och mer attraktiv med ett nytt trafikhanteringssystem. Dagens system är nämligen ålderdomligt och behöver snarast bytas ut. Det är faktiskt inte acceptabelt att denna investering fortfarande inte är genomförd trots att behovet slogs fast för ett decennium sedan.

De så kallade ”Viaresorna”, som möjliggör lämning och hämtning av barn inom ramen för en färdtjänstresa, ska utvecklas genom att stuprören mellan färdtjänstresor och skolresor slopas. Efter behovsprövning bör Viaresor kunna gälla under hela grundskolan.

Högkostnadsskyddet och kopplingen till SL:s månadskort ska bestå. Vi socialdemokrater vill även, som ett första steg, införa en höjd gräns för antalet fritidsresor med färdtjänsttaxi till 250 resor per år vilket gott och väl ryms inom nuvarande budget. Vi anser också att det behöver utredas vad det skulle kosta nämnden om antalstaket helt togs bort. En förutsättningslös utredning av konsekvenserna av ett slopande av dagens 3-milsgräns för en färdtjänstresa vore också välkommen av rättviseskäl. SL-trafiken slopade ju sitt zonsystem med olika taxor beroende på hur långt man reste, häromåret.

Fler kategorier än i dag borde kunna ge rätt till extra tilldelning av färdtjänstresor. I dag är det i stort sett endast resor till och från arbete och utbildning som medger extra resetilldelning. Vi socialdemokrater anser att alla former av rehabilitering, träning och återanpassning till arbetslivet bör kunna ge rätt till extraresor.

Tillgänglig skärgårdstrafik

Målet om en levande skärgård kräver en offensiv politik som tar hänsyn till de särskilda förutsättningar som gäller för skärgården och dess invånare. Socialdemokraterna vill se en livskraftig skärgård med många välfungerande samhällen, en befolkning i alla åldrar och ett lokalt näringsliv präglat av entreprenörskap och framtidstro. En levande skärgård ökar Stockholmregionens attraktivitet både för våra egna invånare och för besökare.

Sjötrafik till skärgårdens öar där annan kollektivtrafik inte är möjlig är att anse som Waxholmsbolagets kärnverksamhet. Resurser och nya investeringar ska i första hand riktas till kärnverksamheten. Kontaktvägarna mellan trafikförvaltningen och skärgårdens aktörer måste kortas. Trafikeringen måste stötta livskraften i hela skärgården för både boende, deltidsboende och företag. Turismnäringen är bland de viktigaste näringarna i skärgården och är därför viktig för livskraften. För Waxholmsbolaget är intäkterna från turismstrafiken understödjande för övrig kollektivtrafik i skärgården. Det innebär att direktlinjerna till och från Stockholm också måste ses som en del av kärnuppdraget. Det är det i allra högsta grad.

Vi vill att Waxholmsbolaget ska köra sina egna fartyg i mellanskärgården och sköta all trafikledning. Replipunkterna i skärgårdstrafiken ska vara ett ansvar för Region Stockholm. Skärgårdstrafikens hållplatser och replipunkter måste utvecklas och moderniseras med till exempel bättre komfort, WiFi och reseinformation och det måste tas fram en gemensam replipunktsstandard. För detta anslår vi en riktad satsning om 10 miljoner kronor.

Trafikplaneringen ska stärkas i syfte att förbättra täckning, turtäthet och fartygsnyttjande och i syfte att bättre hänga samman med landtrafik och pendelbåtstrafik. Tidtabeller måste sättas med bättre framförhållning än idag. Se mer om vår skärgårdspolitik i nästa del av budgeten.

Jobb, tillväxt och klimat – En stark Stockholmsregion för ett starkt Sverige

En stark Stockholmsregion är nödvändigt för ett starkt Sverige. Stockholm ska vara ett ekonomiskt centrum för Sverige såväl som för norra Europa. För Socialdemokraterna betyder fler jobb och växande företag att framtidstron stärks. Region Stockholm har ett ansvar för att visa ledarskap och koordinera arbetet för en växande huvudstadsregion. Vi tror på Stockholmsregionen som Sveriges tillväxtnav och vill se fortsatta investeringar och utveckling inom forskning och innovation, företagande och entreprenörskap.

Segregationen är ett stort problem, som spiller över på alla delar av ett samhälle. Hur orsakerna till segregationen ska åtgärdas är en nyckelfråga för regionen. Det finns ett samband mellan miljömässig-, ekonomisk- och social hållbarhet. Dessa tre hållbarhetsaspekter är ömsesidigt beroende av varandra. Vi förutsätter att det i den kommande riktlinjen för hållbarhet finns mål för att bryta segregationen. Detta eftersom segregation att en är direkt motsats till de punkter som står i styrande principer för att utveckla hållbara städer, landsbygds- och skärgårdsområden. Att ställa grupper mot varandra är ingen lösning på segregation, ska vi lyckas med klimatomställningen måste vi också få människor att känna hopp i stället för oro. Det som behövs är politiska förslag som minskar klyftor och för samman medborgare. Alla har rätt till en bostad, till arbete, till en jämlik skola och en god sjukvård.

Vi är av den bestämda uppfattningen att Region Stockholm behöver ta täten inom framtidsområden såsom life sciences och ny teknologi i form av exempelvis artificiell intelligens (AI). För det krävs nära samarbete med exempelvis näringslivet och akademien, där vi menar att regionstyrelsen borde ta täten för att koordinera den sortens initiativ och samarbeten.

Potentialen, talangen och kompetensen finns där, men alldeles för lite görs för att ta vara på de möjligheter som finns. De tydligaste problemen är den problematiska bostadsmarknaden och svårigheten att rekrytera personer med rätt kompetens. Region Stockholm måste därför vara länken som håller samman ett framtidsinriktat samarbete med näringslivet, akademien och andra relevanta parter.

Vi socialdemokrater vill att Stockholm ska bli världens mest hållbara region. För att det ska ske måste jämlikheten och jämställdheten öka. Varenda unge ska få en chans genomföra sina drömmar och att uppleva sina bästa stämningar längtan. Jobb, bostad och bra skolor i hela regionen är ett framgångsrecept men det kräver också att alla hjälps åt och ingen aktör åker snålskjuts på andras bekostnad.

Slutligen behövs ett rikt och varierat kulturliv och skärgård öppen för alla. De är förutsättningar för en attraktiv Stockholmsregionen med livskvalitet för alla.

Omstart av ekonomin i sviterna av covid-19

Stockholm kämpar sedan ett och ett halvt år tillbaka mot covid-19-pandemin. Även om läget fortfarande är osäkert talar mycket för att en väg ut ur pandemin nu kan vara inom räckhåll. Regionens ekonomi återhämtar sig snabbt, fler kommer åter i arbete och nya möjligheter att lösa samhällsproblemen skapas.

Utvecklingen ska däremot inte tas för given, och återhämtningen ska inte räknas hem på förhand. Regionen ska nyttja de till buds stående medlen för att understödja ekonomisk återhämtning. Det regionala utvecklingsansvaret innebär en viktig roll i att samordna de många aktörer som verkar för tillväxt i Stockholm. Regionen behöver bidra till att skapa samsyn och riktning mellan näringsliv, akademi och offentlig sektor. För att adressera bristerna i kompetensförsörjningen och på bostadsmarknaden krävs ett aktivt ledarskap från regionens sida. Regionen är en stor upphandlande aktör och bör i högre utsträckning se till att gynna lokala aktörer i sina upphandlingar.

Bostadsbristen hotar kompetensförsörjningen

Bostadsbristen är ett av de största hindren för att klara utveckla regionen. Det handlar såväl om både den strategiska kompetensförsörjningen för grupper med högt specialiserade yrken och kunskaper som möjligheterna att generellt attrahera all den arbetskraft vår region behöver.

Det kommer behövas minst 22 000 nya bostäder per år de närmaste årtiondena för att råda bot på bostadsbristen. För att nå detta mål måste regionen använda sig av alla de verktyg den har. Det pågår ett viktigt arbete med bostadspolitiska samtal mellan regionen och länets kommuner. Det arbetet måste kompletteras med bindande överenskommelser på kommunerna att nå de mål de tagit i hand på och sanktioner om så inte sker. Det behövs en tydlig policy för att nå bostadsmålen.

Segregation och ojämlikhet behöver bekämpas

Mellan Stockholmsregionens olika delar finns idag stora skillnader i medborgarnas utbildningsnivå, sysselsättningsgrad, boendeform, hälsa och livslängd. Ojämlika livsförutsättningar betyder att länet dras isär och att inte alla stockholmares

utvecklingspotential tas tillvara. Socialdemokraterna kan inte acceptera detta. Vi föreslår att Region Stockholm inrättar en Regional Jämlikhetskommission med uppdrag att identifiera åtgärder för att minska klyftorna i livsförutsättningar och välmående inom länet. Detta hade gynnat alla stockholmare från Nynäshamn, via Norrmalm till Norrtälje.

Välfärden är en komparativ fördel

Trygga människor vågar. Därför är folkhälsa, välfärd, utbildning och rätten till arbete också nyckelfaktorer i att skapa tillväxt men också i att skapa mänsklig frigörelse och minska segregationen. Nationalekonomisk forskning har också tydligt visat att stater med välutbyggd välfärd inte har sämre tillväxt, snarare tvärtom. Högern beskriver ofta välfärdsstaten som en ekonomisk belastning. Men verkligheten kunde inte vara längre från sanningen. Välfärden bör ses som en tillväxtmotor som gör Sverige och Stockholm till en rikare och tryggare plats.

En stark, universell, gemensamt finansierad välfärd med hög kvalitet är avgörande för att locka hit människor, företag och kapital. Att vår region har bra skolor (från förskola till universitet inklusive komvux och arbetsmarknadsutbildningar), en resursstark, behovsstyrd sjukvård utan köer, och en social- och äldreomsorg som skapar trygghet när livet går fel eller på ålderdomen, är avgörande för näringsliv och tillväxt.

Tillväxt- och näringslivsråd – en arena för samverkan

Regionen behöver visa ledarskap i tillväxt- och näringslivsfrågor och vara den samlande kraften för att stärka regionens tillväxt och näringsliv. Ett sätt för detta är att samla näringsliv (och större arbetsgivare såväl som representanter för start-up-världen), kommuner, högskolor/universitet, myndigheter och fackföreningar till återkommande, strukturerade och lösningsfokuserade rundabordssamtal. Regionens nuvarande arbete med branschråd är ett steg i rätt riktning, men det behövs även inom bredare tillväxt- och näringslivsfrågor. Därför inrättar vi ett tillväxt- och näringslivsråd.

Krafttag för att locka hit nya bolag, institutioner, lärosäten och ny kompetens

Det behövs ett aktivt arbete för att Stockholmsregionen ska rekrytera och attrahera fler nyetableringar. Det kan handla om etableringar såsom företag, EU-institutioner men även kompetens. Det räcker inte att luta sig tillbaka och hoppas på att fler ska komma hit. Att London, i och med Brexit, hamnat utanför EU, har skapat ett tomrum för andra storstadsregionen att ta ledningen. Berlin, Paris och Amsterdam har arbetat aktivt med att locka över verksamheter från London. Stockholmsregionen behöver liknande insatser.

Arlanda – Norra Europas ledande flygplats

Vår ambition är att Arlanda ska vara Norra Europas ledande flygplats. För att nå dit måste vi samla kapacitet och skalbarhet. Stockholmsregionens attraktionskraft gynnas inte av att det finns fyra flygplatser som hävdar att de är huvudstadens flygplats. Ska vi på allvar konkurrera med Kastrup och andra storflygplatser i Europa krävs snabbare byten mellan in- och utrikesflyg och framför allt att utrikesflyget samlas på en plats. Därför måste kapaciteten på Arlanda säkras och en dialog med staten, Stockholm stad, Västerås och Nyköping att avveckla de andra tre flygplatserna snarast inledas.

Förutom att Stockholmsregionens och Sveriges konkurrenskraft hade ökat genom att flygkapaciteten hade flyttats från Bromma till andra, följer andra vinster. Exempelvis hade runt 30 000 nya bostäder kunnat byggas i centrala Stockholm. Det vore en kritisk framtidssatsning för vår region som lider av stor bostadsbrist.

Men även klimatomställningen hade gynnats genom nedläggning av Bromma flygplats och stärkt kapacitet på Arlanda. Vi menar att framtidens Arlanda bör bli en testbädd för framtida teknologier och grönt flyg. Vi är övertygade om att Sverige och världen kommer att behöva flyga även i framtiden – men att det bör ske på ett för miljön skonsamt sätt.

Upphandlingar och goda relationer till företag, människor och miljö

Region Stockholm är en enormt stor upphandlare. Upphandlingar är ett sätt för regionen och andra offentliga aktörer att stärka det regionala näringslivet och utveckla en hållbar region. Vid regionens upphandlingar ska det ställas krav om svenska arbetsvillkor och att de upphandlingar vi gör stärker det regionala näringslivet. Vid upphandlingen ska vi gynna nya, klimatsmarta lösningar. Ofta är det svenska, lokalt baserade bolag som har de kvaliteter och den kompetens som krävs för att möta krav. Tuffa krav stärker Stockholmsbaserade företags möjligheter att vinna upphandlingar.

Arbetslivskriminaliteten måste stävjas. Det ska inte gå en enda krona till företag som struntar i svenska lagar eller skatteregler. Det handlar inte minst om att säkra att konkurrensen inom näringslivet sker på lika villkor. För det krävs att antalet underentreprenörsled vid bygg- och tjänsteupphandlingar minska.

Digitalisering kräver infrastruktur, i hela regionen

Ska regionen vara i framkant när det gäller att ta vara på digitaliseringens möjligheter för tillväxt och även kommunikation och frihet, måste infrastrukturen finnas. Det kan inte bara gälla i regionens stora tätorter utan även i skärgård, landsbygd och byar. Investeringar i de digitala näten – inte minst i framväxten av 5G – behöver ske på ett jämlikt sätt i hela regionen. Från Norrtälje, via Norrmalm och ner till Nynäshamn.

En sammanhållen forskning

Det uppsplittrade vårdsystemet och att alla privata vårdgivare inte tar forsknings- och utbildningsuppdraget på allvar hotar både tillväxt och kompetensförsörjning. Kliniska prövningar minskar i regionen och kompetensbristen är hög i många delar av vården. Denna trend måste vändas. Här är lika krav på de privata vårdaktörer som de offentliga, ett särskilt Life-science-råd samt Tillväxt- och näringslivsrådet tre nyckelfaktorer.

Anslagen till Life Science har halverats de senaste åren i Region Stockholm. Att återinföra målet om att totalt en procent motsvarande den totala hälso- och sjukvårdsbudgeten tillförs området Life Science skulle vara stärkande för både forskning och näringsliv.

Regionala stadskärnor är en nyckel för hållbarhet

Vi socialdemokrater vill att region Stockholm ska bli världens mest hållbara region. För att skapa en socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar region måste regionen växa i enlighet med den flerkärniga struktur som beskrivs i de senaste regionala utvecklingsplanerna. Socialdemokraterna menar att de utpekade regionala kärnorna har en nyckelfunktion. Om de ska kunna utvecklas i den planerade riktningen och i den takt som krävs för att möte befolkningsökningen måste konkreta handlingsplaner med tydliga offentliga åtaganden tas fram. De regionala kärnorna behöver stärkas med kapacitetsstark kollektivtrafik, fler bostäder, regionala kulturcentra och dialog med fackföreningar och näringsliv om ”klustring” av företag.

Kopplat till utvecklingen av de regionala stadskärnorna är också behovet av grönstrukturer. Vi vill därför uppdra åt Klimat- och hållbarhetsnämnden att ta fram en uppdaterad regional grönstrukturanalys.

En skärgård för alla

Region Stockholm ska främja skärgårdens utveckling också med åtgärder utanför sjötrafikens ram. De verktyg regionen förfogar över för att underlätta bredbandsutbyggnad, ett bättre serviceutbud och turism ska användas. Regionen ska ta initiativ till att tillsammans med länsstyrelsen och kustkommunerna ta fram en kuststrategi för samordnad VA-utbyggnad.

Socialdemokraterna vill att skärgårdsstiftelsen kopplat till anslaget ska arbeta med en koldioxidbudget och tillhörande bokslut som kan bidra till att regionen som helhet når sina miljömål. Vi vill också att stiftelsen skall arbeta mer för att ge barn- och unga möjlighet att komma ut i skärgården.

Region Stockholm ska underlätta för företagande i skärgården, genom ett höjt fraktstöd som rekvireras månadsvis. Regionen ska verka för att markområden som tidigare använts av Försvarsmakten överförs till Skärgårdsstiftelsen och att sambruksavtal skapas där det är möjligt. Tillväxt- och regionplanenämnden uppdras att utreda huruvida delar av regionens verksamheter kan förläggas till skärgården och kustområdena i syfte att skapa arbetstillfällen.

Täckningen av ambulanshelikopter och läkarbåt ska förbättras. I den norra skärgården har utryckningstiderna för ambulanshelikoptern förkortats vilket i grunden är bra. Tyvärr har utryckningstiderna i skärgården som helhet förlängts. Detta eftersom skärgårdens ambulanshelikopter tvingats lämna sin tidigare basstationering i Värmdö. Vi vill återstationera ambulanshelikoptern till Värmdö. Detta eftersom den placeringen på makronivå är det mest rimliga för tryggheten i skärgården

Hela Stockholmsregionen måste dra åt samma håll

När Stockholms läns landsting blev Region Stockholm 2019 var det mer än bara ett namnbyte. Det innebar också att regionen övertog det regionala utvecklingsansvaret. Vi har viss förståelse för att det är ett nytt uppdrag, men tillåter oss ändå att uttrycka oro över högerstyrets brist på initiativ för att ta det ansvar som krävs. Regionen behöver vrida och vända på varje sten i ambitionen att göra Stockholm mer attraktivt.

Det är tydligt att Moderaterna - som inte ville genomföra en regionbildning - också fortsatt försöker sätta käppar i regionutvecklingshjulet. Skälet är enkelt. Det finns ett antal små, traditionellt sett blåa, kommuner som tjänar på att behandla regionala frågor som ett svarte-petter-spel. Ju längre de kan hålla sig ifrån att ta en del av sitt ansvar genom gemensamma regler, mål och handslag. Dess större är sannolikheten att andra kommuner tvingas göra det. Det leder till att regionens utveckling och människors livsvillkor blir ett kortspel.

Samarbete och pragmatism trumfar egoism och kortsiktighet

Vi socialdemokrater är övertygade om att det partier, även i den koalition som nu styr regionen som har goda idéer och förståelse för hur hela vår region ska utvecklas och hur alla kommuner ska kunna ta ansvar. Det handlar om näringslivsfrågor, om bostadsmarknaden, om kulturen och om klimatpolitiken. Flera konkreta exempel finns också, som införande av branschråd, hållbarhetsstrategi och förändringen av kulturstöd. Historien har visat att dessa partier verkligen vill att alla aktörer hjälps åt och att ingen smiter undan. Vår dörr är öppen för alla goda idéer som bidrar till utveckling och samarbete.

Ett levande och jämlikt kulturliv

Ett levande kulturliv är en del av välfärdssamhället. Ett vitalt kulturliv som involverar regionens invånare bidrar till regionens attraktionskraft och demokratiska utveckling. Länets medborgare ska kunna ta del av kultur och delta i kulturskapande. Genom kulturarrangemang och folkbildning stärks sammanhållningen och tilliten. Det är en viktig komponent för att säkerställa allas möjlighet att vara en del av samhället.

Socialdemokraternas syn på kulturpolitik är förankrad i övertygelsen att klasskillnader och sociala orättvisor inte bara kommer till uttryck som ekonomiska klyftor utan också som kulturell ojämlikhet. Idag finns det stora skillnader mellan länets delar i fråga om invånarnas deltagande i kultur-, idrotts-, och föreningsverksamhet. Socialdemokraterna vill att Region Stockholm ska bidra till att utjämna skillnader genom att ta ett större ansvar för kulturen och de kreativa näringarnas roll i den växande huvudstadsregionen.

Vi föreslår därför att regionala kulturcentra skapas i samverkan med kommunerna för att stärka tillgången till och utövandet av kultur i hela länet. Dessa kan med fördel förläggas till de regionala kärnor som pekas ut i den regionala utvecklingsplanen. Tyngdpunkten i regionens kulturpolitik ska fortsatt ligga på barn och unga.

Kulturen och dess medarbetare är särskilt hårt drabbade av covid-19-pandemin. Kulturarbetare har från den ena dagen till andra förlorat sina uppdrag och därmed förlorat stora delar eller hela sina inkomster. Särskilt hårt drabbade är alla frilansarbetare och egenföretagare som ofta har kortare uppdrag. Regionen har ett stort ansvar för att kulturbranschen kan överleva och återstarta sina uppdrag och verksamheter.

Vi vill möjliggöra för kulturlivet och -aktörer att komma igång med sin verksamhet efter pandemin, och satsar 5 miljoner kronor till omstart för kulturen.

Kultursamverkansmodellen syftar till att föra kulturen närmare regionens invånare och ge regionen ökat ansvar för hur statens medel fördelas till regionens institutioner. Kultursamverkansmodellen ska därför införas i Region Stockholm.

Civilsamhället och medlemsstyrda idéburna organisationer har en viktig roll att spela i vår region. Vi bör, på samma sätt som bland annat Västra Götalandsregionen och Region Skåne, bättre ta tillvara detta genom en regional överenskommelse (RÖK) mellan Region Stockholm och dessa organisationer. Denna bör särskilt fokusera på samverkan för att stärka folkhälsan i regionen, däribland insatser för att bekämpa den ofrivilliga ensamheten liksom att ge ungdomar i utsatta områden en väg till en bättre framtid.

Flera studier har visat att kultur har en positiv inverkan på patienters återhämtning i samband med längre vistelser på sjukhus. Socialdemokraterna vill därför att Region Stockholm ska utveckla sitt arbete med konst och kultur i sjukhusmiljöer.

Digitaliseringens möjligheter för att tillgängliggöra kultur måste i större utsträckning användas inom hälso-och sjukvården. Kulturförvaltningen ska ta över totalansvaret för konsten i vården, och bör ha huvudansvar för konsten i kollektivtrafiken. Vi vill även införa Kultur på recept, något som med stor sannolikhet kan vara en viktig komponent i människors återhämtning och rehabilitering efter pandemin.

Kultur och folkbildning skapar nya mötesplatser

Det har skett en utveckling där det offentliga rummet kommersialiseras och kulturella mötesplatser stängs. Samlingslokaler försvinner eller får så hög hyra att många föreningar inte har råd att använda dem. I syfte att säkerställa tillgången till kulturella mötesplatser för Region Stockholms invånare vill vi genomföra en kartläggning av länets samlingslokaler.

För Socialdemokraterna är folkbildningen central och vi ser att den dessutom i många fall är en viktig dörröppnare till kulturen. Folkbildningen spelar vidare en betydelsefull roll för att motverka den nya folksjukdomen ensamhet. Även dess arbete med nyanlända är viktigt och behöver stödjas ytterligare. Socialdemokraterna vill därför arbeta för att stärka upp folkbildningen i regionen. Folkbildningen i Stockholms län, som idag är underfinansierad, måste ges bättre förutsättningar att kunna erbjuda en alternativ väg till utbildning och jobb. Vi uppdrar åt kulturnämnden att se över det ekonomiska utrymmet för att öka antalet utbildningsplatser på folkhögskolor och stödet till övrig folkbildning i länet.

Fastighetspolitiken – kortsiktigt tänkande och slösaktiga affärer

Region Stockholm är en av Sveriges största fastighetsägare. Under lång tid har fastighetsfrågor inte skötts på ett tillräckligt ansvarsfullt sätt av det högerstyret. Ingen annan region säljer ut sitt fastighetsbestånd i samma takt som styret här i Stockholm. Andra regioner äger och förvaltar sina egna lokaler så långt det går. I vår region genomförs försäljningar alltför ofta i frånvaro av djupare analyser. Socialdemokraterna anser, med stöd av i stort sett alla studier som gjorts på området, att regionen som huvudprincip ska äga de lokaler vi har verksamhet i, särskilt beträffande fastigheter av strategisk betydelse.

Det senaste decenniet har beslutsfattare i Regionen satt i system att utan konsekvensanalyser genomföra försäljningar i syfte att få in pengar för att täcka driftsunderskott i vård och kollektivtrafik. Lokaler som säljs, hyrs sedan tillbaka av den nya ägaren. Det är inte god ekonomisk hushållning. Förfarandet kan liknas vid att en privatperson säljer sin bostadsrätt för att i stället hyra tillbaka den av den nya köparen. Det leder till att vi går miste om framtida värdeökningar på lokalen men också till att hyreskostnaderna ökar över tid.

När regionen säljer fastigheter förloras rådighet över marken. Det leder till svåra situationer, inte minst i Stockholms innerstad, där förutsättningarna till expansion är dåliga om det vid ett senare tillfälle uppstår ett behov av att tillskapa mer vård i anslutning till befintliga lokaler. Det kan sätta regionen i en dålig förhandlingsposition. För att undvika detta bör regionen välja att genomföra försäljningen med tomträtt.

En ytterligare anledning att behålla fastigheter är att de går att bygga om till personalbostäder. Bostadsbristen i regionen är ett problem för bemanning i sjukvården, nyttjade av redan ägda fastigheter till detta ändamål är ett konkret sätt att lösa det behovet.

Med Framtidsplanen (2011) som grund fortsätter ny- och ombyggnationer av vårdfastigheter i Region Stockholm. Flertalet stora projekt är avslutade och har kantats av såväl förseningar som fördyringar. När regionen blickar framåt mot 20-talets investeringsbehov är det centralt att tidigare misstag inte upprepas. Det krävs en tydligare sammanlänkning mellan investeringsplaner och vårdbehov.

Socialdemokraterna ser särskilt att geriatriska vårdplatser behöver prioriteras i coronapandemins spår och i takt med att äldres befolkningsandel är ökande. En ökad samordning genom vårdbehovsanalyser medför även att lokalerna är rätt anpassade utifrån

verksamheten, vilket samtidigt sparar både tid och kostnader. Det är t.ex. en stor fördel om sjukhusen planeras så att det tillskapas en geriatrisk avdelning i direkt anslutning till dessa. En tendens inom fastighetsutvecklingen för äldreboenden som bör stödjas är en komplettering med möjligheter till mer avancerad vård i syfte att öka förutsättningarna för vård i hemmiljö. Socialdemokraterna vill därför utreda förutsättningarna att tillskapa geriatriska avdelningar i anslutning till de stora sjukhusen.

Dalens sjukhus har stort behov av renovering. Locum har bedömt att man måste räkna med att inom en tioårsperiod behöva evakuera patienterna till annat sjukhus. Alternativet är att bygga ett nytt sjukhus för geriatrikens behov. Med tanke på regionens demografiska utveckling med ökande andel äldre invånare behöver region Stockholm utarbeta en strategisk plan för regionens framtida geriatriska vårdbehov.

Det är också viktigt att det tas fram en plan för hur Norrtälje sjukhus kan utvecklas till ett modernt sjukhus för framtida vårdbehov.

Flertalet av de nybyggnationer som genomförts under de senaste åren har haft stora brister med bland annat tomställda lokaler, dyra hyresgästanpassningar och tekniska problem som konsekvens. Problematiken har varit framträdande inte minst i fallet Nya Karolinska Solna, som vi skulle kunna skriva en hel budget om i sig. Den pågående coronapandemin, diskussionerna om ändamålsenligheten i NKS högspecialiserade uppdrag samt utvecklingen inom Life Science och digitalisering är ett urval av faktorer som visar på komplexiteten när det gäller bedömningen av regionens långsiktiga vårdlokalsbehov.

Socialdemokraterna anser att det är dags för en utvärdering av om det finns skäl att bredda NKS exklusiva inriktning på högspecialiserad vård. Det är en fråga som huvudsakligen hör sjukvården till, men eftersom ett eventuellt utökat uppdrag också skulle ha en viktig lokaldimension så behöver den även behandlas under denna rubrik.

I augusti 2021 presenterades en plan tillsammans med Solna Stad om att uppföra bostäder i Norra Hagastaden i anknytning till Gamla Karolinska. Det är av stor strategisk vikt att den plan för bostäder som kommer att utvecklas i detaljplanen tillräckligt garanterar NKS framtida expansion. Sjukhuset är redan idag underdimensionerat och det allmänna vårdbehovet kommer inte minska framöver. Kommande planering måste också se till att sjukvårdens omgivningspåverkan inte får leda till miljökonflikter mellan vård och boende i området. Det skulle kunna allvarligt hindra både pågående vårdaktiviteter och framtida expansionsbehov. I avvaktan på kommande planering bör Gamla Karolinska strykas från den försäljningslista som finns. Ett så strategiskt område kan inte säljas på sådant sätt som majoriteten tillämpat tidigare.

På senare tid har ansvariga för barnsjukvården framhållit att NKS i sin nuvarande form inte är bra för barnsjukvårdens villkor. Om professionen finner att barnsjukvården inte bedrivs på ett bra sätt finns anledning att utreda hur den med hänsyn till lokal- och fastighetsförhållanden kan förbättras.

Socialdemokraterna kräver att försäljningar av vårdfastigheter föregås av gedigna konsekvensanalyser ur ett ekonomiskt och ett verksamhetsmässigt perspektiv. Vi instämmer också i regionrevisorernas kritik kring att uppföljningen att avslutade fastighetsaffärer är för dålig. I anslutning till Locums upphandlingar bör tillämpningen av regionens uppförandekod och upphandlingsmyndighetens krav på arbetsrättsliga villkor tydliggöras.

Regionens ansvar för omställning av egna verksamheter

Region Stockholms miljöansvar innebär att länets invånare ska få möjlighet att leva mer miljö- och klimatsmart. Men också att miljöpåverkan av regionens egna verksamheter ska minska. Energieffektivisering är ett viktigt internt miljömål. Socialdemokraterna vill att regionens energiförbrukning ska halveras till år 2030 och att organisationens utsläpp av växthusgaser helt ska upphöra till samma tidpunkt. Innovationsupphandlingar med tuffa krav på energieffektivisering och minskad energiförbrukning ska tillämpas. I samverkan med universitet och högskolor ska regionen i ökad utsträckning vara en testbädd för ny teknik. Vi vill också att Klimat- och hållbarhetsnämnden snabbutreder hur en koldioxidbudget kan införas. Ett utvecklat miljötänk gäller även avseende produktion och hantering av mediciner. Regionen ska anstränga sig för att begränsa läckage på land och i vattendrag. Vården nyttjar även mängder av engångsprodukter, ambitionen ska vara att minska användandet där så är möjligt.

Bilagor

Tabellbilagor - Resultat per enhet:

Tabell 6

Per nämnd/verksamhet

Hälso- och sjukvårdsnämnden

Mkr	Utfall 2020	Budget 2021	Budget 2022	Ändring B22/21	Plan 2023	Plan 2024
Intäkter	65 363	72 742	74 927	3,0%	76 791	79 665
- varav anslag	*62 138*	*67 082*	*70 981*	*5,8%*	*73 539*	*76 396*
- varav statsbidrag	*2 104*	*2 335*	*1 822*	*-22,0%*	*1 837*	*1 871*
Köpt vård	-54 263	-61 290	-63 469	3,6%	-65 613	-68 062
Läkemedelsförmånen	-5 906	-6 885	-7 300	6,0%	-7 741	-8 117
Övriga kostnader inkl. finansnetto	-5 137	-4 566	-4 158	-9,0%	-3 437	-3 486
Summa kostnader	*-65 306*	*-72 742*	-74 927	3,0%	*-76 791*	*-79 665*
Resultat	**57**	**0**	**0**		**0**	**0**

Tabell 7

Vårdens kunskapsstyrningsnämnd

Mkr	Utfall 2020	Budget 2021	Budget 2022	Ändring B22/21	Plan 2023	Plan 2024
Intäkter	428	543	559	3,0%	576	593
- varav anslag	*428*	*543*	*559*	*0*	*576*	*593*
Kostnader	-384	-543	-559	3,0%	-576	-593
Resultat	**44**	**0**	**0**		**0**	**0**

Tabell 8

Patientnämnden

Mkr	Utfall 2020	Budget 2021	Budget 2022	Ändring B22/21	Plan 2023	Plan 2024
Intäkter	33	33	34	2,9%	35	36
- varav anslag	*31*	*32*	*33*	*0*	*34*	*35*
Kostnader	-32	-33	-34	2,9%	-35	-36
Resultat	**0**	**0**	**0**		**0**	**0**

Tabell 9

Stockholms läns sjukvårdsområde

Mkr	Utfall 2020	Budget 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024
Resultat	**229**	**225**	**0**	**0**	**0**

Tabell 10

Karolinska Universitetssjukhuset

Mkr	Utfall 2020	Budget 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024
Resultat	**-1 867**	**83**	**42**	**42**	**45**

Tabell 11

Södersjukhuset AB

Mkr	Utfall 2020	Budget 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024
Resultat	**-112**	**15**	**15**	**15**	**15**

Tabell 12

Danderyds Sjukhus AB

Mkr	Utfall 2020	Budget 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024
Resultat	**-158**	**11**	**11**	**11**	**11**

Tabell 13

Södertälje Sjukhus AB

Mkr	Utfall 2020	Budget 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024
Resultat	**23**	**4**	**4**	**4**	**4**

Tabell 14

S:t Eriks Ögonsjukhus AB

Mkr	Utfall 2020	Budget 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024
Resultat	**56**	**10**	**10**	**10**	**10**

Tabell 15

Folktandvården Stockholms Län AB

Mkr	Utfall 2020	Budget 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024
Resultat	**112,5**	**112,5**	**100**	**100**	**100**

Tabell 16

Ambulanssjukvården i Storsthlm AB

Mkr	Utfall 2020	Budget 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024
Resultat	**26**	**9**	**6**	**3**	**3**

Tabell 17

Stockholm Care AB

Mkr	Utfall 2020	Budget 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024
Resultat	**2**	**0**	**0**	**0**	**0**

Tabell 18

Trafiknämnden

Mkr	Utfall 2020	Budget 2021	Budget 2022	Ändring B22/21	Plan 2023	Plan 2024
Intäkter	21 155	23 697	24 428	3,1%	25 013	25 537
- varav anslag	9 804	*10 137*	*10 379*	*2,4%*	*10 721*	*11 079*
- varav biljettintäkter	5 437	*9 610*	*9 904*	*3,1%*	*10 054*	*10 206*
Summa kostnader	-22 209	-23 293	-24 024	3,1%	-24 609	-25 133
Resultat	**-1 054**	**404**	**404**		**404**	**404**

Tabell 19

Trafikförvaltningen

Mkr	Utfall 2020	Budget 2021	Budget 2022	Ändring B22/21	Plan 2023	Plan 2024
Intäkter	11 041	11 285	11 505	2,0%	11 842	12 188
- varav anslag	*9 794*	*10 117*	*10 336*	*2,2%*	*10 671*	*11 017*
Kostnader	-11 027	-11 285	-11 505	2,0%	-11 842	-12 188
Resultat	**14**	**0**	**0**		**0**	**0**

Tabell 20

Förvaltning för utbyggd tunnelbana

Mkr	Utfall 2020	Budget 2021	Budget 2022	Ändring B22/21	Plan 2023	Plan 2024
Intäkter	179	190	232	22,0%	228	232
- varav anslag	*10*	*20*	*43*	*115%*	*50*	*62*
Kostnader	-174	-190	-232	22,0%	-228	-232
Resultat	**4**	**0**	**0**		**0**	**0**

Tabell 21

AB Storstockholms Lokaltrafik

Mkr	Utfall 2020	Budget 2021	Budget 2022	Ändring B22/21	Plan 2023	Plan 2024
Intäkter	20 980	23 420	23 990	2,4%	24 587	25 112
- varav biljettintäkter	*5 455*	*9 626*	*9 859*	*2,4%*	*10 009*	*10 162*
Summa kostnader	-22 053	-23 016	-23 586	2,5%	-24 183	-24 708
Resultat	**-1 073**	**404**	**404**		**404**	**404**

Tabell 22

Färdtjänstnämnden

Mkr	Utfall 2020	Budget 2021	Budget 2022	Ändring B22/21	Plan 2023	Plan 2024
Intäkter	1 907	1 804	1 825	1,2%	1 864	1 889
- varav anslag	*0*	*1 226*	*1 226*		*1 226*	*1 226*
Kostnader	-1 530	-1 800	-1 821	1,2%	-1 860	-1 885
Resultat	**377**	**4**	**4**		**4**	**4**

Tabell 23

Kulturnämnden

Mkr	Utfall 2020	Budget 2021	Budget 2022	Ändring B22/21	Plan 2023	Plan 2024
Intäkter	589	589	604	2,5%	614	624
- varav anslag	*540*	*540*	*555*	*2,7%*	*565*	*575*
Kostnader	-588	-589	-604	2,5%	-614	-624
Resultat	**0**	**0**	**0**		**0**	**0**

Tabell 24

Tillväxt- och regionplanenämnden

Mkr	Utfall 2020	Budget 2021	Budget 2022	Ändring B22/21	Plan 2023	Plan 2024
Intäkter	192	193	203	4,8%	199	206
- varav anslag	*187*	*187*	*196*	*5,0%*	*193*	*199*
Kostnader	-192	-193	-203	4,8%	-199	-206
Resultat	**0**	**0**	**0**		**0**	**0**

Tabell 25

Regionstyrelsen

Mkr	Utfall 2020	Budget 2021	Budget 2022	Ändring B22/21	Plan 2023	Plan 2024
Intäkter	2 680	2 709	2 581	-4,7%	2 562	2 567

- varav anslag	*2 520*	*2 626*	*2 498*	*-4,9%*	*2 479*	*2 484*
Kostnader	-2 115	-2 709	-2 581	-4,7%	-2 562	-2 567
Resultat	**565**	**0**	**0**		**0**	**0**

Tabell 26

Serviceförvaltningen

Mkr	Utfall 2020	Budget 2021	Budget 2022	Ändring B22/21	Plan 2023	Plan 2024
Intäkter	1 719	1 837	1 970	7,3%	1 958	1 997
- varav anslag	*48*	*7*	0	*-100%*	*0*	*0*
Kostnader	-1 648	-1 832	-1 899	3,7%	-1 881	-1 910
Resultat	**71**	**5**	**71**		**77**	**87**

Tabell 27

Fastighetsförvaltningen

Mkr	Utfall 2020	Budget 2021	Budget 2022	Ändring B22/21	Plan 2023	Plan 2024
Intäkter	6 123	5 637	5 722	1,5%	5 690	5 699
- varav anslag	*0,0*	*0,0*	*0,0*		*0,0*	*0,0*
Kostnader	-5 097	-5 093	-5 069	-0,5%	-5 016	-5 026
Resultat	**1 026**	**544**	**654**		**673**	**673**

Tabell 28

Fastighets- och servicenämnden

Mkr	Utfall 2020	Budget 2021	Budget 2022	Ändring B22/21	Plan 2023	Plan 2024
Intäkter	7 780	7 407	7 620	2,9%	7 578	7 626
- varav anslag	*48*	*7*	*0*	*-100%*	*0*	*0*
Kostnader	-6 683	-6 858	-6 895	0,5%	-6 827	-6 866
Resultat	**1 097**	**549**	**724**		**750**	**760**

Tabell 29

Locum AB

Mkr	Utfall 2020	Budget 2021	Budget 2022	Ändring B22/21	Plan 2023	Plan 2024
Intäkter	377	356	351	-1,3%	352	352
Kostnader	-364	-349	-333	-4,6%	-333	-333
Resultat	**13**	**7**	**19**		**19**	**19**

Tabell 30

Revisorskollegiet

	Utfall	Budget	Budget	Ändring	Plan	Plan

Mkr	2020	2021	2022	B22/21	2023	2024
Intäkter	38	39	41	6,3%	41	41
- varav anslag	*35,3*	*36,0*	*38,4*	*6,7%*	*38,4*	*38,4*
Kostnader	-38	-39	-41	6,3%	-41	-41
Resultat	**0**	**0**	**0**		**0**	**0**

Tabell 31

AB SLL Internfinans

Mkr	Utfall 2020	Budget 2021	Budget 2022	Ändring B22/21	Plan 2023	Plan 2024
Intäkter	17	17	17	-0,2%	17	17
Kostnader	-11	-16	-16	-0,2%	-16	-16
Resultat	**5**	**1**	**1**		**1**	**1**

Tabell 32

Skadekonto

Mkr	Utfall 2020	Budget 2021	Budget 2022	Ändring B22/21	Plan 2023	Plan 2024
Intäkter	19	18	18		18	18
Kostnader	-19	-18	-18		-18	-18
Resultat	**0**	**0**	**0**		**0**	**0**

Tabell 33

Koncernfinansiering

Mkr	Utfall 2020	Budget 2021	Budget 2022	Ändring B22/21	Plan 2023	Plan 2024
Intäkter	100 421	97 054	102 565	5,7%	103 112	106 394
Kostnader	-96 544	-98 471	-103 598	5,2%	-104 167	-107 463
Resultat	**3 877**	**-1 417**	**-1 033**		**-1 056**	**-1 069**

Tabell 34

Kommunalförbundet sjukvård och omsorg i Norrtälje

Mkr	Utfall 2020	Budget 2021	Budget 2022	Ändring B22/21	Plan 2023	Plan 2024
Medlemsbidrag	*1 741*	*1 721*	*1 783*	*3,6%*	*1 835*	*1 889*

Tabell 35

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalys	Utfall	Prognos	Budget	Plan	Plan
Mkr	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
Årets resultat	1 383	-1 261	290	290	290
Avskrivningar	6 589	6 946	7 256	7 623	8 031
Avsättningar, övrigt	207	2 702	571	3 279	3 507
Kassaflöde före förändring av rörelsekapital	**8 179**	**8 387**	**8 117**	**11 192**	**11 828**
Förändring av rörelsekapital	197	147	1 628	1 121	-744
Kassaflöde från den löpande verksamheten	**8 376**	**8 534**	**9 746**	**12 313**	**11 084**
Investering i anläggningstillgångar	-12 211	-13 767	-16 969	-18 304	-16 667
Försäljning av anläggningstillgångar	735	900	0	0	0
Kassaflöde efter investeringar	**-3 100**	**-4 333**	**-7 223**	**-5 991**	**-5 582**
Nettoökning långfristiga upplåning	1 361	2 151	2 972	756	222
Erhållna bidrag/medfinansiering	1 650	2 531	4 252	5 234	5 361
Summa förändring av likvida medel	**-89**	**350**	**0**	**0**	**0**

Tabell 36

Resultatkrav

	Utfall	Budget	Budget	Plan	Plan
Mkr	**2020***	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
Hälso- och sjukvård					
Hälso- och sjukvårdsnämnden	253,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Vårdens kunskapsstyrningsnämnd	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Patientnämnden	1,7	0,0	0,0	0,0	0,0
Kommunalförbundet sjukvård och omsorg i Norrtälje	62,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stockholms läns sjukvårdsområde	228,7	225,0	0,0	0,0	0,0
Karolinska Universitetssjukhuset	73,2	83,0	42,0	42,0	45,0
Södersjukhuset AB	66,5	15,0	15,0	15,0	15,0
Danderyds Sjukhus AB	18,6	11,0	11,0	11,0	11,0
Södertälje Sjukhus AB	94,9	4,0	4,0	4,0	4,0
S:t Eriks Ögonsjukhus AB	9,4	10,0	10,0	10,0	10,0
Folktandvården Stockholms Län AB	112,5	112,5	100,0	100,0	100,0
Ambulanssjukvården i Storstockholm AB	30,5	9,0	6,0	3,0	3,0

Tobiasregistret AB (tid. Stockholm Care AB)	-7,5	0,0	0,0	0,0	0,0
MediCarrier AB	36,6	1,0	1,0	1,0	1,0
Hälso- och sjukvård totalt	**981,1**	**470,5**	**189,0**	**186,0**	**189,0**
Kollektivtrafik					
Trafiknämnden	-1 096,2	0,0	0,0	0,0	0,0
- varav Trafikförvaltningen	*14,1*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*
- varav Förvaltning för utbyggd tunnelbana	*-7,3*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*
AB Storstockholms Lokaltrafik	-1 114,8	404,0	404,0	404,0	404,0
- varav AB SL Finans	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*
- varav SL Nya Tunnelbanan AB	-	-	*0,0*	*0,0*	*0,0*
- varav Waxholms Ångfartygs AB	*-39,3*	*4,0*	*4,0*	*4,0*	*4,0*
Färdtjänstnämnden	376,6	4,0	4,0	4,0	4,0
Kollektivtrafik totalt	**-719,6**	**408,0**	**408,0**	**408,0**	**408,0**
Kultur					
Kulturnämnden	1,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Stockholm Film AB	-	-	0,0	0,0	0,0
Kultur totalt	**1,5**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Tillväxt- och regionplanenämnden	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Regionstyrelsen	564,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Klimat- och hållbarhetsnämnden	-	-	0,0	0,0	0,0
Fastigheter och service					
Fastighets- och servicenämnden	1 096,8	549,0	724,5	750,4	760,4
varav serviceförvaltningen	*70,9*	*5,0*	*71,0*	*77,0*	*87,0*
varav fastighetsförvaltningen	*1 025,9*	*544,0*	*653,5*	*673,4*	*673,4*
Locum AB	13,3	7,0	18,5	19,0	19,0
Fastigheter och service totalt	**1 110,1**	**556,0**	**743,0**	**769,4**	**779,4**
Övriga					
Revisorskollegiet	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Landstingshuset Stockholm AB	-107,8	-18,0	-18,0	-18,0	-18,0
AB SLL Internfinans	5,5	1,0	1,0	1,0	1,0
Koncerngemensamma funktioner					
Skadekontot	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Koncernfinansiering	3 876,8	-1 416,6	-1 033,0	-1 056,4	-1 069,4
Koncernjusteringar	90,1				
Totalt	**5 801,6**	**1,0**	**290,0**	**290,0**	**290,0**

**Avser resultat före bokslutsdispositioner och skatt, justerat för kostnadseffekt för förändrad diskonteringsränta för pensioner hos bolagen.*

Tabell 37

Finansieringsbudget

	Utfall	Prognos	Budget	Plan	Plan
Mkr	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**

Investeringar	10 916	13 767	16 969	18 304	16 667
Finansiering egen likviditet	-10 238	-8 534	-9 746	-12 313	-11 084
Medfinansiering	-678	-2 531	-4 252	-5 234	-5 361
Lån- och leasingfinansiering	0	-2 702	-2 971	-757	-222
Resultat	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Självfinansieringsgrad	*100%*	*76%*	*82%*	*96%*	*99%*

Taxor och avgifter

Nedan redogörs för förändringar av avgifter i denna budget.

Sänkt enhetstaxa för patientavgifter
Patientavgiften för vuxna 18–84 år vid vårdkontakter inom primär- och specialistvård ändras till 200 kronor, med undantag för besök på akutsjukhusens akutmottagningar där avgiften 400 kronor är oförändrad.

Förändringar görs i enlighet med hälso- och sjukvårdsnämndens utredning om förenkling av Regelverk för patientavgifter (HSN 2021-0280) men med en enhetstaxa på 200 kronor.

Återinfört högkostnadsskydd för tekniska hjälpmedel
Högkostnadsskyddet på 2000 kronor per 12-månadersperiod för tekniska hjälpmedel återinförs.

Sänkt avgift för uteblivna besök
Avgiften för uteblivna besök sänks från 400 kronor och återgår till den nivån beslutades i budget 2020.

Vård för barn och unga ska vara kostnadsfri
Avgiften för besök på sjukhusens akutmottagningar tas bort för barn och ungdomar under 18 år.

Höjd prislista för vuxentandvård
Prislistan för vuxentandvård höjs med 2,5 procent från och med den 1 januari 2022.

Pris på fritidskortet
Fritidskortet omvandlas till ett 30-dagarskort som kostar 150 kronor.

Sommarlovskort
Målgruppen för satsningen är skolungdomar i årskurserna 6–9 i grundskolan och de som studerar första och andra året på gymnasiet

Barn åker gratis
Barn upp till 12 år ska alltid åka gratis i sällskap av annan betalande resenär.

Höjd SL-taxa
SL-taxan för ett månadskort höjs till 970 kronor för vuxna och till 650 kronor för pensionär, ungdom och student. Enkelbiljett köpt med reskassa inklusive kontaktlöst kostar 39 kronor för vuxna och 26 kronor för pensionär, ungdom och student. Engångskort och biljett köpt hos konduktör kostar 54 kronor för vuxna och 36 kronor för pensionär, ungdom och student

Höjd taxa för resor med Waxholms Ångfartygs AB (WÅAB)
För att finansiera driften av kollektivtrafik på vatten höjs taxan för resa med Waxholms Ångfartygs AB. Höjningen harmonierar med höjningen för SL-taxan och innebär att kostnaden för en 30-dagarsbiljett uppgår till 970 kronor för vuxna och 650 kronor för pensionär, ungdom och student. Kostnaden för ett Ö-kort blir oförändrad, 600 kronor per år.

Höjd taxa inom färdtjänsten
För att finansiera ökade kostnader för den särskilda kollektivtrafiken höjs högkostnadsskyddet till samma nivå som för SL-taxan. Det innebär att högkostnadsskyddet för vuxna uppgår till 970 kronor för vuxna och 650 kronor för pensionär, ungdom och student. Pris per resa uppgår till 86 kronor och minimiavgift för en bil på gatan till 62 kronor från den 1 januari 2022.

Investeringar

Tabell 38 Investeringsplan 2022–2031

Mkr	Utfall 2020	Budget 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029	Plan 2030	Plan 2031	Totalt 2022-2031
Region Stockholm totalt	**10 915,8**	**14 054,5**	**17 184,1**	**18 633,6**	**17 081,9**	**15 196,8**	**13 167,8**	**9 857,7**	**9 110,6**	**9 341,5**	**11 425,9**	**10 059,4**	**131 059,5**
varav medfinansiering totalt[1]	*680,0*	*4 695,0*	*4 251,8*	*5 243,5*	*5 360,7*	*4 958,8*	*4 268,0*	*4 038,0*	*3 467,2*	*3 943,9*	*4 799,2*	*3 040,2*	*43 371,2*
Region Stockholm totalt exkl. medfinansiering	10 235,8	9 359,5	12 932,2	13 390,2	11 721,2	10 238,0	8 899,8	5 819,7	5 643,5	5 397,6	6 626,8	7 019,2	87 688,3
Hälso- och sjukvård totalt	**1 300,0**	**1 169,0**	**1 581,2**	**1 849,1**	**2 057,0**	**2 314,2**	**1 948,0**	**2 111,5**	**1 354,5**	**1 395,9**	**2 012,1**	**1 758,1**	**18 381,5**
Hälso- och sjukvårdsnämnden	0,6	7,0	9,0	7,0	7,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	58,0
Vårdens kunskapsstyrningsnämnd	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Patientnämnden	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stockholms läns sjukvårdsområde	202,8	235,6	252,4	282,4	295,6	358,4	266,4	231,4	231,4	231,4	361,4	261,4	2 772,2
Karolinska Universitetssjukhuset	662,7	382,3	700,0	1 000,0	1 050,0	1 100,0	800,0	1 050,0	600,0	600,0	950,0	950,0	8 800,0
Södersjukhuset AB	181,3	201,5	218,3	162,7	200,4	311,8	515,6	367,6	142,1	210,5	333,2	175,7	2 637,8
Danderyds Sjukhus AB	124,3	143,6	181,5	213,0	289,0	342,0	208,0	185,0	215,0	170,0	195,0	195,0	2 193,5
Södertälje Sjukhus AB	31,4	53,0	75,0	62,0	93,0	75,0	30,0	147,0	33,0	50,0	41,0	47,0	653,0
S:t Eriks Ögonsjukhus AB	40,5	30,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	22,5	25,0	25,0	22,5	20,0	215,0
Folktandvården Stockholms Län AB	39,1	85,0	85,0	70,0	70,0	70,0	70,0	70,0	70,0	70,0	70,0	70,0	715,0
Ambulanssjukvården i Storstockholm AB	12,8	28,0	28,0	29,0	29,0	29,0	30,0	30,0	30,0	31,0	31,0	31,0	298,0
Tobiasregistret	2,2	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Medicarrier AB	2,3	2,4	12,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	39,0

Mkr	Utfall 2020	Budget 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029	Plan 2030	Plan 2031	Totalt 2022-2031
Region Stockholm totalt	**10 915,8**	**14 054,5**	**17 184,1**	**18 633,6**	**17 081,9**	**15 196,8**	**13 167,8**	**9 857,7**	**9 110,6**	**9 341,5**	**11 425,9**	**10 059,4**	**131 059,5**
varav medfinansiering totalt[1]	*680,0*	*4 695,0*	*4 251,8*	*5 243,5*	*5 360,7*	*4 958,8*	*4 268,0*	*4 038,0*	*3 467,2*	*3 943,9*	*4 799,2*	*3 040,2*	*43 371,2*
Region Stockholm totalt exkl. medfinansiering	10 235,8	9 359,5	12 932,2	13 390,2	11 721,2	10 238,0	8 899,8	5 819,7	5 643,5	5 397,6	6 626,8	7 019,2	87 688,3
Hälso- och sjukvård totalt	**1 300,0**	**1 169,0**	**1 581,2**	**1 849,1**	**2 057,0**	**2 314,2**	**1 948,0**	**2 111,5**	**1 354,5**	**1 395,9**	**2 012,1**	**1 758,1**	**18 381,5**
Hälso- och sjukvårdsnämnden	0,6	7,0	9,0	7,0	7,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	58,0
Vårdens kunskapsstyrningsnämnd	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Patientnämnden	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stockholms läns sjukvårdsområde	202,8	235,6	252,4	282,4	295,6	358,4	266,4	231,4	231,4	231,4	361,4	261,4	2 772,2
Karolinska Universitetssjukhuset	662,7	382,3	700,0	1 000,0	1 050,0	1 100,0	800,0	1 050,0	600,0	600,0	950,0	950,0	8 800,0
Södersjukhuset AB	181,3	201,5	218,3	162,7	200,4	311,8	515,6	367,6	142,1	210,5	333,2	175,7	2 637,8
Danderyds Sjukhus AB	124,3	143,6	181,5	213,0	289,0	342,0	208,0	185,0	215,0	170,0	195,0	195,0	2 193,5
Södertälje Sjukhus AB	31,4	53,0	75,0	62,0	93,0	75,0	30,0	147,0	33,0	50,0	41,0	47,0	653,0
S:t Eriks Ögonsjukhus AB	40,5	30,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	22,5	25,0	25,0	22,5	20,0	215,0
Folktandvården Stockholms Län AB	39,1	85,0	85,0	70,0	70,0	70,0	70,0	70,0	70,0	70,0	70,0	70,0	715,0
Ambulanssjukvården i Storstockholm AB	12,8	28,0	28,0	29,0	29,0	29,0	30,0	30,0	30,0	31,0	31,0	31,0	298,0
Tobiasregistret	2,2	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Medicarrier AB	2,3	2,4	12,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	39,0

Kollektivtrafik totalt	**8 134,1**	**10 406,3**	**13 224,9**	**13 483,9**	**12 183,0**	**10 410,1**	**9 662,7**	**6 490,2**	**6 499,1**	**6 597,0**	**7 875,2**	**6 838,7**	**93 264,7**
varav medfinansiering[1]	*680,0*	*4 695,0*	*4 251,8*	*5 243,5*	*5 360,7*	*4 958,8*	*4 268,0*	*4 038,0*	*3 467,2*	*3 943,9*	*4 799,2*	*3 040,2*	*43 371,2*
Kollektivtrafik exkl. medfinansiering	7 454,1	5 711,3	8 973,1	8 240,4	6 822,3	5 451,3	5 394,7	2 452,2	3 032,0	2 653,1	3 076,0	3 798,4	49 893,5
Trafiknämnden	8 102,0	10 349,8	13 173,9	13 447,2	12 146,3	10 376,4	9 657,7	6 485,2	6 494,1	6 592,0	7 870,2	6 833,7	93 076,6
varav Trafikförvaltningen	6 034,8	6 538,3	7 012,3	6 708,2	5 548,2	4 472,4	4 596,4	3 325,1	3 913,6	4 174,0	4 717,9	4 986,2	49 454,2
varav medfinansiering[1]	*323,3*	*977,0*	*887,2*	*1 148,0*	*958,8*	*273,2*	*468,3*	*836,9*	*910,6*	*1 313,2*	*1 455,6*	*1 579,7*	*9 831,5*
varav Förvaltning av utbyggd tunnelbana	2 067,2	3 811,5	6 161,7	6 739,0	6 598,1	5 904,0	5 061,3	3 160,0	2 580,5	2 418,0	3 152,3	1 847,5	43 622,4
varav medfinansiering[1]	*356,7*	*3 717,9*	*3 364,6*	*4 095,5*	*4 401,9*	*4 685,5*	*3 799,6*	*3 201,1*	*2 556,6*	*2 630,7*	*3 343,6*	*1 460,6*	*33 539,7*
Färdtjänstnämnden	32,0	56,5	51,0	36,7	36,7	33,7	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	188,0
Fastigheter och service totalt	**1 478,5**	**2 388,3**	**2 358,3**	**3 292,1**	**2 833,3**	**2 463,9**	**1 548,5**	**1 247,5**	**1 248,5**	**1 334,2**	**1 530,1**	**1 454,1**	**19 310,5**
Fastighets- och servicenämnden	1 478,0	2 383,8	2 353,8	3 287,6	2 828,8	2 459,4	1 544,0	1 243,0	1 244,0	1 329,7	1 525,6	1 449,6	19 265,5
varav Fastighetsförvaltningen	1 323,8	1 976,3	2 026,2	3 001,0	2 580,1	2 242,9	1 249,0	965,0	980,0	1 105,0	1 221,0	1 145,0	16 515,2
varav Serviceförvaltningen	154,2	407,5	327,6	286,6	248,7	216,5	295,0	278,0	264,0	224,7	304,6	304,6	2 750,3
Locum AB	0,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	45,0
Övriga verksamheter totalt	**3,3**	**90,9**	**19,7**	**8,6**	**8,6**	**8,6**	**8,6**	**8,6**	**8,6**	**14,3**	**8,6**	**8,6**	**102,8**
Kulturnämnden	2,2	1,9	1,9	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	10,9
Regionstyrelsen	0,9	88,8	17,6	7,4	7,4	7,4	7,4	7,4	7,4	13,1	7,4	7,4	89,9
Revisionskollegiet	0,1	0,2	0,2										2,0
AB SLL Internfinans	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Not 1. Erhållen medfinansiering redovisas som en skuld i balansräkningen tills dess att medlen förbrukas. Tidsmässiga skillnader mellan erhållna medel och årets investeringsutgifter gör att beloppen inte alltid är lika för ett enskilt år.

Mkr	Dnr	Status	Ny-/ersättnings-investering	Förslag till ny total utgift	Fastställd total utgift enligt budget 2021	Ackumulerad förbrukning tom 2020-12-31	Budget 2021	Prognos 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029	Plan 2030	Plan 2031
1. Trafiknämnden/Trafikförvaltningen																		
Summa investeringar Trafiknämnden/Trafikförvaltningen				**78 085,5**	**73 634,2**	**30 646,3**	**6 514,1**	**6 109,2**	**7 012,3**	**6 708,2**	**5 548,2**	**4 472,4**	**4 596,4**	**3 325,1**	**3 913,6**	**4 174,0**	**4 717,9**	**4 986,2**
varav medfinansiering Sverigeförhandlingen Trafiknämnden[1]							*87,4*	*48,1*	*92,4*		*106,0*	*210,2*	*288,3*	*836,9*	*910,6*	*1 053,2*	*1 455,6*	*1 579,7*
varav medfinansiering stat och kommuner Trafinknämnden[1]							*889,7*		*794,9*	*1 148,0*	*852,9*	*63,0*	*180,0*			*260,0*		
Beslutade investeringar Trafiknämnden/Trafikförvaltningen				48 438,9	48 265,9	30 507,8	6 191,5	5 833,4	6 355,5	5 495,2	3 829,9	1 949,2	2 161,2	1 665,0	1 378,3	1 433,5	1 672,9	1 791,2
varav medfinansiering[1]							*889,7*		*794,9*	*1 148,0*	*852,9*	*63,0*	*74,0*					
Planerade investeringar Trafiknämnden/Trafikförvaltningen				29 646,6	25 368,3	138,4	322,6	275,8	656,7	1 213,0	1 718,3	2 523,1	2 435,2	1 660,2	2 535,3	2 740,5	3 045,0	3 195,0
varav medfinansiering[1]							*87,4*	*48,1*	*92,4*		*106,0*	*210,2*	*394,3*	*836,9*	*910,6*	*1 313,2*	*1 455,6*	*1 579,7*
Nyinvesteringar Trafiknämnden/Trafikförvaltningen			Nyinvestering	66 488,0	60 105,9	29 109,9	4 432,2	4 182,0	4 497,0	4 372,8	3 535,7	2 115,0	2 309,7	1 510,2	2 072,8	2 048,0	2 576,9	2 833,2
Ersättningsinvesteringar Trafiknämnden/Trafikförvaltningen			Ersättningsinv.	11 597,5	13 528,3	1 536,3	2 081,9	1 927,2	2 515,2	2 335,3	2 012,4	2 357,3	2 286,7	1 815,0	1 840,7	2 126,0	2 141,0	2 153,0
1.1. Beslutade investeringar Trafiknämnden/Trafikförvaltningen																		
1.1.1 Genomförandebeslut Trafiknämnden/Trafikförvaltningen				***48 438,9***	***48 265,9***	***30 507,8***	***6 191,5***	***5 833,4***	***#######***	***5 495,2***	***3 829,9***	***1 949,2***	***2 161,2***	***1 665,0***	***1 378,3***	***1 433,5***	***1 672,9***	***1 791,2***
Program Roslagsbanans utbyggnad	RS 2020-0722	Förnyat. Genomf.	Nyinvestering	10 450,0	10 450,0	8 076,3	636,3	680,7	758,2	534,1	386,1	7,4	7,3					
varav medfinansiering[1]							*193,1*		*39,0*	*11,4*								
Program Bussdepåer	LS 1409-1055	Genomförande	Nyinvestering	4 010,0	3 909,4	3 218,0	174,1	206,1	186,2	294,2	105,5							
Program Slussen	LS 1403-0374	Genomförande	Nyinvestering	439,1	438,6	382,5	30,6	13,6	17,7	25,2								
Program Röda linjens uppgradering	RS 2019-0885	Förnyat. Genomf.	Nyinvestering	10 710,0	10 710,0	6 110,8	1 527,6	1 073,1	1 178,3	1 367,7	925,9	9,3	45,1					
Program Tvärbana Norr Solnagrenen	LS 0809-0803	Genomförande	Nyinvestering	5 580,7	5 541,1	5 516,1	12,6	33,7	30,9									
Program Tvärbana Norr Kistagrenen	LS 2016-1027	Genomförande	Nyinvestering	4 937,0	4 936,2	2 274,4	781,3	1 133,3	701,8	442,3	385,1							
varav medfinansiering[1]							*319,8*		*339,9*	*733,6*	*707,9*							
Program Saltsjöbanan	LS 2017-1587	Genomförande	Nyinvestering	1 834,9	1 835,2	1 362,5	68,3	60,7	209,6	15,5	5,1	12,8	157,3	11,3				
varav medfinansiering[1]							*30,0*		*62,0*	*17,0*	*2,0*		*74,0*					
Bussterminal Slussen	RS 2020-0720	Förnyat. Genomf.	Nyinvestering	3 388,0	3 388,0	1 637,7	631,4	489,1	552,3	505,2	158,8	44,9						
varav medfinansiering[1]							*326,8*		*354,0*	*386,0*	*133,0*	*25,0*						
Bussterminal Slussen brukarspecifik inredning	LS 2018-1215	Genomförande	Nyinvestering	234,5	234,5	20,4	38,9	13,0	40,3	90,7	48,0	22,0						
SL Lås	LS 1312-1601	Genomförande	Nyinvestering	400,8	400,9	336,4	30,4	47,6	16,8									
C20 - uppgradering	RS 2019-0896	Förnyat. Genomf.	Ersättningsinv.	1 453,1	1 453,2	508,2	351,3	220,4	312,4	412,1								
Lilla Lidingöbron	SL 2018-0325	Genomförande	Ersättningsinv.	132,0	132,0	41,9	32,0	26,4	49,6	14,0								
Livstidssäkrade åtgärder X10p fordon	TN 2017-0010	Genomförande	Ersättningsinv.	150,0	150,0	1,7	23,2	10,7	52,8	67,4	17,4							
Utbyte av hissar och rulltrappor	LS 1403-0399	Genomförande	Ersättningsinv.	1 494,1	1 500,0	685,9	191,7	109,1	194,9	205,9	137,7	160,2	0,5					
Rissne Tunnelbanedepå	RS 2019-0936	Genomförande	Ersättningsinv.	631,9	631,9	37,4	183,1	76,9	133,3	120,8	94,5	73,8	95,3					
Roslagsbanan Lindholmen Kårsta	SL 2016-0409	Genomförande	Ersättningsinv.	182,0	182,0	60,2	77,0	100,7	20,6	0,5								
Saltsjöbanan och tunnelbaneentréer vid Slussen	SL 2013-1569	Genomförande	Ersättningsinv.	1 012,0	1 026,2	66,9	82,6	43,3	71,0	77,4	149,5	189,4	414,5					
varav medfinansiering[1]											*10,0*	*38,0*						
Utbyggnad av Älvsjö depå	LS 2018-0477	Genomförande	Ersättningsinv.	864,6	865,0	66,8	140,6	154,0	227,3	165,6	150,8	61,5	38,7					
Livstidsförlängning gröna linjen trafikstyrningssystem	RS 2020-0721	Genomförande	Nyinvestering	411,6	411,7	64,4	76,0	55,6	64,7	37,6	37,5	57,8	93,9					
Högvärdeskomponenter X60B	TN 2019-1037	Genomförande	Ersättningsinv.	122,7	70,0	39,2	15,5	33,5	14,0	36,0								
Nyinvesteringar < 100 mkr			Nyinvestering				242,0	207,9	262,7	366,8	328,7	246,6	241,8	179,9	80,2	40,2	36,2	41,2
Ersättningsinvesteringar < 100 mkr			Ersättningsinv.				844,9	1 043,9	1 260,3	716,1	899,3	1 063,5	1 066,9	1 473,7	1 298,1	1 393,3	1 636,7	1 750,0
varav medfinansiering[1]							*20,0*											

1.2 Planerade investeringar Trafiknämnden/Trafikförvaltningen																		
1.2.1 Planeringsbeslut Trafiknämnden/Trafikförvaltningen				***2 735,5***	***2 644,4***	***52,9***	***112,1***	***56,5***	***111,8***	***316,5***	***621,2***	***651,2***	***648,7***	***110,0***	***76,7***	***50,0***	***40,0***	
Bussterminal Barkarby	LS 2017-0545	Planering	Nyinvestering	212,2	120,0	12,1	1,5	3,1	3,2	3,1	57,7	59,0	74,1					
varav medfinansiering[1]													*106,0*					
Bussterminal Nacka Centrum	LS 2016-0625	Planering	Nyinvestering	520,0	520,0	9,2	2,7	2,7	2,7	16,7	100,0	100,0	202,0	60,0	26,7			
varav medfinansiering[1]																*260,0*		
Anpassning trafikstyrningssystem bef. Tunnelbana	RS 2020-0721	Planering	Nyinvestering	588,0	588,3	7,6	64,0	15,0	68,5	141,5	158,6	174,5	22,4					
Brandskyddsåtgärder tunnelbana	SL 2016-0911	Planering	Ersättningsinv.	851,3	852,2	1,6	19,6	24,1	14,4	127,4	198,2	203,6	282,0					
Danviksbron	LS 2016-1030	Planering	Ersättningsinv.	225,0	225,0	13,5	8,4	10,9	19,4	22,2	76,6	64,2	18,2					
varav medfinansiering[1]																		
Upprustning Södra Götgatan	LS 2017-0541	Planering	Ersättningsinv.	338,9	338,9	8,9	16,0	0,8	3,7	5,5	30,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	40,0	
1.2.2 Inriktningssbeslut Trafiknämnden/Trafikförvaltningen				***25 519,4***	***21 532,2***	***84,0***	***205,5***	***219,2***	***544,9***	***794,6***	***992,1***	***1 748,9***	***1 774,9***	***1 373,3***	***2 086,1***	***2 264,6***	***2 931,7***	***3 195,0***
Hässelbygrenen	TN 2019-0022	Inriktning	Ersättningsinv.	306,6		2,6		0,9	15,0	33,4	91,3	94,0	68,1	1,3				
Nockebybanan ersättning till Akka 4	SL 2016-0091	Inriktning	Nyinvestering	376,6	475,0	1,7	5,5	11,7	78,1	123,1	109,3	52,8						
Spårväg Syd		Inriktning	Nyinvestering	5 393,6	5 242,0	48,8	50,0	65,7	67,0		105,7	214,4	218,7	618,6	693,8	674,8	694,4	724,3
varav medfinansiering[1]							*45,2*	*48,1*	*49,0*		*106,0*	*210,2*	*178,1*	*566,2*	*634,6*	*636,7*	*613,7*	*613,9*
Roslagsbanan till City		Inriktning	Nyinvestering	9 682,0	9 014,0	23,4	50,0	65,7	67,0				111,2	338,9	345,7	533,4	1 099,8	1 273,7
varav medfinansiering[1]							*42,2*		*43,4*				*110,2*	*270,6*	*276,0*	*416,5*	*841,9*	*965,7*
Spårväg Syd- fordon och depå			Nyinvestering	1 600,0	1 600,0		*4,0*	3,7	5,2	37,5	72,7	104,6	85,0	84,0	184,1	231,5	231,5	294,0
Framtida trafikstyrningssystem	TN 2018-1381	Inriktning	Nyinvestering	2 258,0		6,1			11,0	20,0	11,0	11,0	24,0	100,0	615,0	445,0	515,0	499,9
Saltsjöbanan FUT			Nyinvestering	1 360,0					20,0	99,5	220,0	360,0	440,5	99,5	120,5			
Bussdepåförsörjning	TN 2019-0022	Inriktning	Ersättningsinv.	6,4	2 815,0	1,5	11,0	4,9										
Stridbecksvalv stationer			Ersättningsinv.	1 760,0	1 760,0		7,0		3,0	8,0	13,0	23,0	128,0	131,0	127,0	380,0	391,0	403,0
Lågfrekvent underhåll X60, X60A, X60			Ersättningsinv.	626,2	626,2		78,0	66,7	113,7	163,1	52,1	106,1	124,5					
Roslagsbanan ersättning X10p			Ersättningsinv.	340,0					10,0	60,0	2,0	268,0						
Tunnelbana Hjulsta - Barkarby			Nyinvestering	10,0					10,0									
Trygga busshållsplatser			Nyinvestering	50,0					25,0	25,0								
Trygga stationsmiljöer och bytespunkter utredning			Nyinvestering	50,0					25,0	25,0								
Replipunkter skärgård			Nyinvestering	50,0					10,0	10,0	10,0	10,0	10,0					
BRT-investeringar			Nyinvestering	300,0					25,0	50,0	75,0	75,0	75,0					
Sekundäruppgångar			Nyinvestering	450,0					10,0	40,0	50,0	200,0	150,0					
Plattformsdörrar			Nyinvestering	600,0					10,0	40,0	100,0	150,0	300,0					
Bussframkomlighet			Nyinvestering	300,0					40,0	60,0	80,0	80,0	40,0					
1.2.3 Objekt för kommande budgetperioder Trafiknämnden/Trafikförvaltningen				***1 391,6***	***1 191,7***	***1,6***	***5,0***			***102,0***	***105,0***	***123,0***	***11,6***	***176,9***	***372,5***	***425,8***	***73,3***	
Livscykelåtgärder pendeltåg			Ersättningsinv.	200,0						100,0	100,0							
Lågfrekvent underhåll PT 2027-2030			Ersättningsinv.	900,6	900,6									159,0	365,7	302,7	73,3	
Tonnage för Pendelbåt och Skärgårdstrafik	LS 1403-0395	Inriktning	Nyinvestering	291,0	291,0	1,6	5,0			2,0	5,0	123,0	11,6	17,9	6,8	123,1		

Not 1. Erhållen medfinansiering redovisas som en skuld i balansräkningen tills dess att medlen förbrukas. Tidsmässiga skillnader mellan erhållna medel och årets investeringsutgifter gör att beloppen inte alltid är lika för ett enskilt år.

Mkr	Dnr	Status	Ny-/ersättnings-investering	Total investeringsutgift			Investeringsutgifter										
				Förslag till ny total utgift	Fastställd total utgift enligt budget 2021	Ackumulerad förbrukning tom 2020-12-31	Budget 2021	Prognos 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029	Plan 2030	Plan 2031
2. Trafiknämnden/Förvaltning för utbyggd tunnelbana																	
Summa investeringar Trafiknämnden/Förvaltning för utbyggd tunnelbana				**58 866,4**	**43 584,3**	**6 416,0**	**3 811,5**	**4 389,9**	**6 161,7**	**6 739,0**	**6 598,1**	**5 904,0**	**5 061,3**	**3 160,0**	**2 580,5**	**2 418,0**	**3 152,3**	**1 847,5**
varav summa medfinansiering stat och kommuner Trafiknämnden/Förvaltning för utbyggd tunnelbana [1]				*46 128,3*		*5 349,5*	*3 717,9*	*2 509,1*	*3 364,6*	*4 095,5*	*4 401,9*	*4 685,5*	*3 799,6*	*3 201,1*	*2 556,6*	*2 630,7*	*3 343,6*	*1 460,6*
2.1. Beslutade regionfullmäktige Trafiknämnden/Förvaltning för utbyggd tunnelbana																	
Tunnelbana till Nacka och Söderort			Nyinvestering	22 466,7	13 653,7	3 152,1	1 680,3	1 837,3	2 947,6	3 174,1	3 083,4	2 632,2	1 862,7	1 387,9	780,1	668,0	941,3	
varav medfinansiering [1]				*19 888,3*		*2 977,5*	*2 068,0*	*1 649,5*	*1 824,1*	*2 221,9*	*2 297,3*	*2 407,5*	*2 341,3*	*1 725,2*	*1 236,6*	*966,5*	*240,9*	
varav återbetalning av förskott från staten [1]				*1 207,1*													*573,7*	
Tunnelbana till Arenastaden			Nyinvestering	5 951,2	4 214,1	1 155,9	534,4	540,9	480,8	734,1	1 037,4	1 157,7	784,3	60,0				
varav medfinansiering [1]				*3 808,8*		*923,7*	*758,5*	*116,6*	*508,3*	*544,2*	*698,4*	*429,8*	*381,7*	*184,5*	*21,6*			
varav återbetalning av förskott från staten [1]				*1 944,4*								*980,7*					*458,0*	
Station Södra Hagalund			Nyinvestering	1 296,1	1 282,4	251,6	188,7	117,8	106,6	163,3	231,3	258,2	167,3					
varav medfinansiering [1]				*957,3*		*232,2*	*196,5*	*7,7*	*106,0*	*239,1*	*282,2*	*41,5*	*36,2*	*6,2*	*6,3*			
Tunnelbana till Barkarby			Nyinvestering	5 405,9	3 248,9	1 195,4	511,9	1 068,6	1 053,7	1 110,9	685,8	165,0	126,5					
varav medfinansiering [1]				*4 356,4*		*1 188,2*	*652,3*	*692,6*	*721,9*	*687,3*	*743,2*	*304,9*	*18,4*					
varav återbetalning av förskott från staten [1]				*590,6*													*280,7*	
Depå Nya tunnelbanan			Nyinvestering	5 359,7	4 530,0	628,0	828,0	760,1	1 369,4	1 134,3	931,3	302,2	234,5					
Fordon			Nyinvestering	1 587,9	2 388,8	10,0	2,7	3,4	3,6	2,4	193,7	696,3	532,6	145,9				
Tunnelbana till Älvsjö			Nyinvestering	13 857,7	14 266,4	23,1	65,5	61,9	198,2	410,3	425,5	667,5	1 308,8	1 464,9	1 644,2	1 616,5	1 742,2	1 409,7
varav medfinansiering [1]				*13 375,4*		*27,9*	*42,6*	*42,7*	*204,3*	*403,0*	*380,9*	*521,2*	*1 022,1*	*1 285,3*	*1 292,1*	*1 664,1*	*1 790,3*	*1 460,6*
Depå och fordon Älvsjö			Nyinvestering	2 941,3					1,8	9,6	9,8	25,0	44,5	101,2	156,2	133,5	468,8	437,8

Not 1. Erhållen medfinansiering redovisas som en skuld i balansräkningen tills dess att medlen förbrukas. Tidsmässiga skillnader mellan erhållna medel och årets investeringsutgifter gör att beloppen inte alltid är lika för ett enskilt år.

Mkr	Dnr	Status	Ny- /ersättnings-investering	Total investeringsutgift			Investeringsutgifter										
				Förslag till ny total utgift	Fastställd total utgift enligt budget 2021	Ackumulerad förbrukning tom 2020-12-31	Budget 2021	Prognos 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029	Plan 2030	Plan 2031
3. Färdtjänstnämnden																	
Summa investeringar Färdtjänstnämnden				**293,0**	**294,4**	**81,6**	**56,5**	**43,5**	**51,0**	**36,7**	**36,7**	**33,7**	**5,0**	**5,0**	**5,0**	**5,0**	**5,0**	**5,0**
Nytt systemstöd för Färdtjänstverksamheten	SL 2015:0529 och FTN 2020-0020		Ersättningsinv.	104,8	111,1	67,5	21,4	37,3										
Nyinvesteringar <100 mkr				7,8	6,5	5,0	1,8	2,7										
Ersättningsinvesteringar <100 mkr				200,6	176,8	9,1	33,3	3,5	51,0	36,7	36,7	33,7	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0

Mkr	Dnr	Status	Ny- /ersättnings-investering	Total investeringsutgift: Förslag till ny total utgift	Fastställd total utgift enligt budget 2021	Ackumulerad förbrukning tom 2020-12-31	Investeringsutgifter: Budget 2021	Prognos 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029	Plan 2030	Plan 2031
1. Fastighets- och servicenämnden																		
Summa investeringar Fastighets- och servicenämnden				**11 629,1**	**9 108,6**	**2 192,3**	**2 294,8**	**1 574,8**	**2 353,8**	**3 287,6**	**2 828,8**	**2 459,4**	**1 544,0**	**1 243,0**	**1 244,0**	**1 329,7**	**1 525,6**	**1 449,6**
varav fastighetsägarinitierade investeringar Landstingsfastigheter Stockholm				*211,0*	*210,0*	*1,0*	*770,0*	*608,0*	*647,5*	*771,0*	*753,5*	*730,0*	*700,0*	*700,0*	*650,0*	*650,0*	*650,0*	*650,0*
varav hyrestgästinitierade investeringar Landstingsfastigheter Stockholm				*10 560,1*	*8 098,6*	*2 191,3*	*1 057,3*	*666,5*	*1 306,8*	*2 145,0*	*1 757,6*	*1 457,9*	*494,0*	*210,0*	*275,0*	*400,0*	*516,0*	*440,0*
varav NKS fastighetsinvesteringar				*858,0*	*800,0*		*60,0*	*60,0*	*71,9*	*85,0*	*69,0*	*55,0*	*55,0*	*55,0*	*55,0*	*55,0*	*55,0*	*55,0*
varav investeringar serviceförvaltningen (samlokalisering, Berga, övrigt)							*111,6*	*24,3*	*45,3*	*10,7*								
varav it-investeringar serviceförvaltningen							*295,9*	*216,0*	*282,3*	*275,9*	*248,7*	*216,5*	*295,0*	*278,0*	*264,0*	*224,7*	*304,6*	*304,6*
Beslutade investeringar fastighets- och servicenämnden				5 699,6	5 741,4	2 173,8	1 867,7	1 503,1	1 902,1	2 109,9	1 514,3	1 225,0	1 184,0	1 143,0	1 094,0	1 029,7	1 109,6	1 109,6
Planerade investeringar fastighets- och servicenämnden				5 929,5	3 367,2	18,5	427,1	71,7	451,7	1 177,7	1 314,5	1 234,4	360,0	100,0	150,0	300,0	416,0	340,0
Nyinvesteringar fastighets- och servicenämnden				8 415,4	5 941,4	2 140,1	629,4	453,9	720,3	1 113,7	800,8	1 137,7	429,2	177,5	227,5	377,5	493,5	417,5
Ersättningsinvesteringar fastighets- och servicenämnden				3 213,7	3 167,2	52,2	1 665,4	1 120,9	1 633,5	2 173,9	2 028,1	1 321,7	1 114,8	1 065,5	1 016,5	952,2	1 032,1	1 032,1
1.1. Beslutade investeringar Fastighets- och servicenämnden																		
1.1.1 Genomförandebeslut Fastighets- och servicenämnden				***5 699,6***	***5 741,4***	***2 173,8***	***1 867,7***	***1 503,1***	***1 902,1***	***2 109,9***	***1 514,3***	***1 225,0***	***1 184,0***	***1 143,0***	***1 094,0***	***1 029,7***	***1 109,6***	***1 109,6***
LFS St Göran vårdavdelningar och behandling inkl tekn uppr	RS 2019-0829	Genomförande	Nyinvestering	2 437,0	2 537,0	1 952,9	274,0	185,1	80,0	219,0								
LFS HS - Anpassning 1 avd/år Framtidens vårdavdelning, etapp 2	LS 2018-1076	Genomförande	Ersättningsinv.	236,0	236,3	30,8	65,9	8,4	82,3	13,0	31,5	1,0	34,0	10,0	25,0			
LFS HS-ombyggnad mottagning, 1 per år Framtidens vårdmottagning, etapp 2	LS 2018-1078	Genomförande	Ersättningsinv.	134,0	133,5	5,0	25,9	18,6	53,5	27,4	17,5	12,0						
LFS HS Ny- och ombyggnad av akutmottagning	LS 1309-1067	Genomförande	Ersättningsinv.	180,2	180,2	0,5	72,0	18,6	104,0	57,1								
LFS DS - Ny vårdbyggnad, by 61	RS 2020-0267	Genomförande	Nyinvestering	1 854,4	1 854,4	184,6	234,4	177,1	382,8	621,8	347,6	140,5						
LFS Hyresgästinitierade investeringar < 100 mkr			Ersättningsinv.				100,0	200,0	200,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
LFS Fastighetsinitierade investeringar < 100 mkr			Ersättningsinv.				700,0	600,0	600,0	700,0	700,0	700,0	700,0	700,0	650,0	650,0	650,0	650,0
NKS Hyresgästanpassningar <100 mkr		Genomförande	Nyinvestering	858,0	800,0		50,0	50,0	64,0	80,0	64,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0
NKS Ersättningsinvesteringar < 100 mkr		Genomförande	Ersättningsinv.				10,0	10,0	7,9	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0
SF Nyinvesteringar <100 mkr - IT		Genomförande	Nyinvestering				31,5	10,0	23,2	22,2	19,2	17,2	19,2	27,5	27,5	27,5	27,5	27,5
SF Nyinvesteringar <100 mkr - Berga naturbruksgymnasium		Genomförande	Nyinvestering				1,0	1,0	1,0									
SF Nyinvesteringar <100 mkr - Samlokalisering		Genomförande	Nyinvestering				38,5	18,3	44,3	10,7								
SF Ersättningsinvesteringar <100 mkr - IT		Genomförande	Ersättningsinv.				264,4	206,0	259,1	253,7	229,6	199,3	275,8	250,5	236,5	197,2	277,1	277,1
1.2 Planerade investeringar Fastighets- och servicenämnden																		
1.2.1 Planeringsbeslut Fastighets- och servicenämnden				***1 166,0***	***1 050,0***	***13,6***	***172,1***	***27,0***	***99,3***	***371,7***	***535,0***	***124,4***						
LFS SÖS-Modernisering av vårdplatser etapp 1 och 2	LS 2016-0556	Planering	Ersättningsinv.	800,0	800,0	8,6	10,0	17,6	65,7	221,7	400,0	86,4						
LFS HS Upprustning av försörjningsbyggnad	LS 2018-1079	Planering	Ersättningsinv.	250,0	250,0	5,0	90,0	1,4	13,6	100,0	100,0	30,0						
LFS SÖS IVA platser		Planering	Ersättningsinv.	116,0				3,0	20,0	50,0	35,0	8,0						
SF Ersättningsinvesteringar <100 mkr		Planering	Ersättningsinv.				72,1	5,0										
1.2.2 Inriktningssbeslut Fastighets- och servicenämnden				***2 866,5***	***2 007,2***	***3,9***	***180,0***	***22,7***	***194,9***	***595,0***	***610,0***	***1 080,0***	***360,0***					
LFS Helix etapp 2	LS 2018-1080	Inriktning	Nyinvestering	750,0	750,0	2,6		7,4	20,0	20,0	210,0	330,0	160,0					
LFS KUL patologi och cytologi till NKS (fd "Anpassning Radiumhemmet")	LS 2017-0452	Inriktning	Ersättningsinv.	116,5	100,0	0,2	50,0	1,4	19,9	95,0								
LFS Löwenströmska sjh, By 02 Ombyggnad, evakuering, teknisk upprustning	LS 1403-0399	Inriktning	Ersättningsinv.	460,0	657,2	0,7	30,0	9,3	50,0	250,0	150,0							
LFS SÖS Ny reservkraft	RS 2019-1058	Inriktning	Ersättningsinv.	500,0	500,0	0,4	100,0	4,6	45,0	150,0	150,0	150,0						
Utredning nytt Närsjukhus Skärholmen	-		Nyinvestering	10,0					10,0									
Utredning nytt Närsjukhus Tumba	-		Nyinvestering	10,0					10,0									
Utredning Norrtälje sjukhus	-		Ersättningsinv.	10,0					10,0									
Nytt Närsjukhus Barkarby	-		Nyinvestering	10,0					10,0									
Nytt Närsjukhus Handen	-		Nyinvestering	1 000,0					20,0	80,0	100,0	600,0	200,0					
1.2.3 Objekt för kommande budgetperioder Fastighets- och servicenämnden				***1 897,0***	***310,0***	***1,0***	***75,0***	***22,0***	***157,5***	***211,0***	***169,5***	***30,0***		***100,0***	***150,0***	***300,0***	***416,0***	***340,0***
LFS Rosenlunds sjh - By 09 - Vertikalt stambyte	-	-	Ersättningsinv.	110,0	110,0	1,0	25,0	7,0	37,5	41,0	23,5							
LFS Södertälje sjukhus - Anpassning lokaler enl AMV:s krav hus 18	-	-	Ersättningsinv.	200,0	100,0		5,0	9,0	55,0	80,0	56,0							
LFS Dalen-Tekn upprustning	-	-	Ersättningsinv.	101,0	100,0		45,0	1,0	10,0	30,0	30,0	30,0						
LFS StG Ungdomshus Hus 04 och 05	-	-	Nyinvestering	180,0				5,0	55,0	60,0	60,0							
Dalen, nybyggnad	-	-	Nyinvestering	890,0										50,0	50,0	200,0	300,0	290,0
St Göran, psykiatriska vårdplatser	-	-	Nyinvestering	416,0										50,0	100,0	100,0	116,0	50,0

Mkr	Dnr	Status	Ny- /ersättnings-investering	Total investeringsutgift			Investeringsutgifter										
				Förslag till ny total utgift	Fastställd total utgift enligt budget 2021	Ackumulerad förbrukning tom 2020-12-31	Budget 2021	Prognos 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029	Plan 2030	Plan 2031
2. Locum AB																	
Summa investeringar Locum AB							**4,5**		**4,5**	**4,5**	**4,5**	**4,5**	**4,5**	**4,5**	**4,5**	**4,5**	**4,5**	**4,5**
Investeringsobjekt > 100mkr																		
Nyinvesteringar < 100mkr																		
Ersättningsinvesteringar < 100mkr							4,5		4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5

Mkr	Dnr	Status	Ny-/ersättnings-investering	Total investeringsutgift: Förslag till ny total utgift	Total investeringsutgift: Fastställd total utgift enligt budget 2021	Total investeringsutgift: Ackumulerad förbrukning tom 2020-12-31	Investeringsutgifter: Budget 2021	Prognos 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029	Plan 2030	Plan 2031
1. Hälso- och sjukvård																		
Summa investeringar hälso och sjukvård				**550,0**	**590,0**	**127,1**	**1 169,0**	**1 064,4**	**1 581,2**	**1849,1**	**2057,0**	**2314,2**	**1948,0**	**2111,5**	**1354,5**	**1395,9**	**2012,1**	**1758,1**
varav ombyggnader i externt hyrda lokaler							*36,0*	*16,0*	*36,0*	*31,0*	*31,0*	*31,0*	*31,0*	*31,0*	*31,0*	*31,0*	*31,0*	*31,0*
varav maskiner, inventarier och IT				*550,0*	*590,0*	*127,1*	*1 133,0*	*1 048,4*	*1 545,2*	*1 818,1*	*2 026,0*	*2 283,2*	*1 917,0*	*2 080,5*	*1 323,5*	*1 364,9*	*1 981,1*	*1 727,1*
Beslutade investeringar hälso- och sjukvård																		
Planerade investeringar hälso- och sjukvård																		
Nyinvesteringar hälso- och sjukvård				550,0	458,0		228,7	121,1	120,0	173,0	311,0	480,0	125,0	124,0	124,0	125,0	125,0	125,0
Ersättningsinvesteringar hälso- och sjukvård					132,0	127,1	940,3	943,3	1461,2	1676,1	1746,0	1834,2	1823,0	1987,5	1230,5	1270,9	1887,1	1633,1
1.1 Hälso- o sjukvårdsnämnden																		
Summa investeringar Hälso- o sjukvårdsnämnden							**7,0**	**7,0**	**9,0**	**7,0**	**7,0**	**5,0**	**5,0**	**5,0**	**5,0**	**5,0**	**5,0**	**5,0**
Ombyggnader i externt hyrda lokaler																		
Investeringsbjekt > 100 mkr																		
Nyinvesteringar < 100 mkr							7,0	7,0	9,0	7,0	7,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0
Ersättningsinvesteringar < 100 mkr																		
1.2 Stockholms läns sjukvårdsområde																		
Summa investeringar Stockholms läns sjukvårdsområde				**120,0**	**120,0**		**235,6**	**235,6**	**252,4**	**282,4**	**295,6**	**358,4**	**266,4**	**231,4**	**231,4**	**231,4**	**361,4**	**261,4**
Ombyggnader i externt hyrda lokaler							15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0
Utrustning till Helix etapp 2		Inriktning	Nyinvestering	120,0	120,0						30,0	90,0						
Nyinvesteringar < 100 mkr							50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0
Ersättningsinvesteringar < 100 mkr							170,6	170,6	187,4	217,4	200,6	203,4	201,4	166,4	166,4	166,4	296,4	196,4
1.3 Karolinska Universitetssjukhuset																		
Summa investeringar Karolinska Universitetssjukhuset					**132,0**		**382,3**	**382,3**	**700,0**	**1 000,0**	**1 050,0**	**1 100,0**	**800,0**	**1 050,0**	**600,0**	**600,0**	**950,0**	**950,0**
Ombyggnader i externt hyrda lokaler																		
Utrustning till anpassning avdelningar, etapp 2		Genomförande	Ersättningsinv.		106,0		27,0	27,0	15,0									
Utrustning till ombyggnad mottagningar, etapp 2		Genomförande	Ersättningsinv.		26,0		8,0	8,0	5,0									
Nyinvesteringar < 100 mkr									25,0	25,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0
Ersättningsinvesteringar < 100 mkr							347,3	347,3	655,0	975,0	1 000,0	1 050,0	750,0	1 000,0	550,0	550,0	900,0	900,0

1.4 Södersjukhuset AB																	
Summa investeringar Södersjukhuset AB			**100,0**	**86,0**		**201,5**	**201,5**	**218,3**	**162,7**	**200,4**	**311,8**	**515,6**	**367,6**	**142,1**	**210,5**	**333,2**	**175,7**
Ombyggnader i externt hyrda lokaler																	
Utrustning till modernisering vårdplatser by 17/18	Planering	Nyinvestering	100,0	86,0		48,0	1,0	2,0	30,0	50,0	16,0	1,0					
Nyinvesteringar < 100 mkr																	
Ersättningsinvesteringar < 100 mkr						153,5	200,5	216,3	132,7	150,4	295,8	514,6	367,6	142,1	210,5	333,2	175,7
1.5 Danderyds Sjukhus AB																	
Summa investeringar Danderyds Sjukhus AB			**330,0**	**252,0**	**127,1**	**143,6**	**143,6**	**181,5**	**213,0**	**289,0**	**342,0**	**208,0**	**185,0**	**215,0**	**170,0**	**195,0**	**195,0**
Ombyggnader i externt hyrda lokaler																	
Utrustning till ny vårdbyggnad, by 61	Planering	Nyinvestering	330,0	252,0		50,0	8,0	10,0	12,0	50,0	250,0						
Nyinvesteringar < 100 mkr						46,1	46,1	20,0	20,0	20,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0
Ersättningsinvesteringar < 100 mkr					127,1	47,5	89,5	151,5	181,0	219,0	77,0	193,0	170,0	200,0	155,0	180,0	180,0
1.6 Södertälje sjukhus AB																	
Summa investeringar Södertälje sjukhus AB						**53,0**	**53,0**	**75,0**	**62,0**	**93,0**	**75,0**	**30,0**	**147,0**	**33,0**	**50,0**	**41,0**	**47,0**
Ombyggnader i externt hyrda lokaler																	
Investeringsobjekt > 100 mkr																	
Nyinvesteringar < 100 mkr						5,0	5,0		25,0	50,0							
Ersättningsinvesteringar < 100 mkr						48,0	48,0	75,0	37,0	43,0	75,0	30,0	147,0	33,0	50,0	41,0	47,0
1.7 S:t Eriks ögonsjukhus AB																	
Summa investeringar S:t Eriks ögonsjukhus AB						**30,0**		**20,0**	**20,0**	**20,0**	**20,0**	**20,0**	**22,5**	**25,0**	**25,0**	**22,5**	**20,0**
Ombyggnader i externt hyrda lokaler																	
Investeringsobjekt > 100 mkr																	
Nyinvesteringar < 100 mkr						18,0											
Ersättningsinvesteringar < 100 mkr						12,0		20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	22,5	25,0	25,0	22,5	20,0
1.8 Folktandvården Stockholms Län AB																	
Summa investeringar Folktandvården Stockholms Län AB						**85,0**		**85,0**	**70,0**	**70,0**	**70,0**	**70,0**	**70,0**	**70,0**	**70,0**	**70,0**	**70,0**
Ombyggnader i externt hyrda lokaler						20,0		20,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0
Investeringsobjekt > 100 mkr																	
Nyinvesteringar < 100 mkr																	
Ersättningsinvesteringar < 100 mkr						65,0		65,0	55,0	55,0	55,0	55,0	55,0	55,0	55,0	55,0	55,0

Socialdemokraterna